

ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
และผลที่ประชาชนในจังหวัดลพบุรีได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

จิรายุ คาสรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าขั้นสุดท้าย

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

๑ 15 กันยายน ๒๕๑๙

ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
และผลที่ประชาชนในจังหวัดลำปางได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

บทคัดย่อ

ของ

จิรายุ คาศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

15 กันยายน 2519

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และผลที่ประชาชนในจังหวัดลำปางได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ ในด้านจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่าน ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และสิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามี 4 กลุ่ม คือเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ จำนวน 87 คน ประชาชนผู้ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ในจังหวัดลำปาง 75 คน ชาวบ้านทั่วไปในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ 150 คน และประชาชนที่เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519 จำนวน 1,765 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 ชุด ดำเนินการโดยวิธีส่งแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่รัฐบาล และสัมภาษณ์ประชาชน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต โคลสแควร์ และค่าที ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่า : ก) ควรมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 13 คนต่อแห่ง จึงจะคุ้มกับการลงทุน ข) คนที่อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว 1 คน จะกระจายข่าวต่อไปให้คนอื่นได้รับทราบอีก 8 คน ค) กิจกรรมอื่นนอกจากการอ่านควรมีการสอนแบบกลุ่มสนใจ และการจัดงานต่าง ๆ ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ง) ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก จ) สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก เรียงตามลำดับคือความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความรู้ทั่วไป ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองและท้องถิ่น และการมีหนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ

2. ผลที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านคือ : ก) มีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 18 คนต่อแห่ง โดยเฉลี่ยแต่ละคนเข้าใช้สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 27 นาที ข) คนที่อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว 1 คน กระจายข่าวต่อไปให้คนอื่นได้รับทราบอีก 2 - 4 คน ค) กิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการอ่าน ได้แก่การพบปะสนทนาปรึกษาหารือและการดูภาพในหนังสือพิมพ์ ง) กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก ส่วนประชาชนได้รับประโยชน์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์ปานกลาง จ) สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก เรียงตามลำดับ คือความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไป การมีหนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ และไฟฟ้าหรือแสงสว่างในเวลากลางคืน

THE GOVERNMENT OFFICIALS' EXPECTATIONS CONCERNING THE VILLAGE
NEWSPAPER READING CENTERS IN LAMPANG AND THE
EFFECTS PRODUCED BY THOSE CENTERS

ABSTRACT

BY

CHIRAYOO DARSRI

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education Degree
Srinakharinwirot University
September 15, 1976

This study was to survey the government officials' expectations concerning the village newspaper reading centers in Lampang and the effects produced by those centers, in the number of people using a center per day, activities after reading, advantages to the people and things people wanted from the centers.

The subjects drawn included: 1) the 87 government officials whose work concerned the village newspaper reading centers, 2) the 75 committeemen of the village newspaper reading centers in Lampang, 3) the 150 Lampang villagers whose villages have newspaper reading centers, and 4) the 1,765 people who used the centers during February 1 - 7, 1976. The tools for collecting data were three questionnaires and one observation form. The answers were analyzed by percentage, means, chi-squares and t - test values. The findings are as follow:

1. The government officials expectations were: 1) it would be worthwhile funding if there were at least thirteen people using a center per day 2) each person who read at the center would broadcast the news he learnt to eight people 3) the activities after reading would be special interest courses and the centers would be used on many occasions of a communal or ceremonial nature 4) people would get a high rate of advantages from the centers 5) people's wants from the centers were occupational and general knowledge, national and local news, and a consistent supply of newspapers in the centers.

2. The effects people gained from the centers were : 1) there were eighteen people using each center a day, each person attended the center four times a week, each time for ~~twenty~~ seven minutes 2) each person who read at the center would broadcast the news he learnt to 2 - 4 people 3) the activities beyond reading were discussion and looking at illustrations in newspapers 4) the committeemen achieved a high rate of advantages and the people achieved a medium rate of advantages 5) people's wants from the centers were occupational and general knowledge. a consistent supply of newspapers in the centers, and light in the centers at night.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้.

ดร. วชิรพงษ์ ประธาน

ดร. นว กรรมการ

๑๕ กันยายน ๒๕๖๔

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับความอุปการะค้ำหนุนบุคลากรที่ช่วยเหลือในการออกไปเก็บข้อมูล
กับวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยจากกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
และได้รับทุนสนับสนุนอีกส่วนหนึ่งจากมูลนิธิฟอร์ด

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร. โกวิท
วรพัฒน์ และอาจารย์วิชัย ทับเที่ยง จึงได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง
ตลอดมาตั้งแต่ต้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณอาจารย์เสนาะ นุกเหื่อง ที่ได้ช่วยเหลือในการให้สัมภาษณ์ต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือในการออกไปทดลองใช้แบบสอบถามที่จังหวัดเชียงใหม่ และออกไป
เก็บข้อมูลที่จังหวัดลำปาง อาจารย์บุญช่วย วงศ์เทศ อาจารย์เก็นทอง อมวรรณ
อาจารย์สมภพ สีนธมบาลย์ อาจารย์บุญเป็ง เกื้อหนุน อาจารย์สุภรณ์ ปรีชาอนันต์
คุณกฤษดา สุวรรณชาครักษ์ คุณทองพูน เพชรบุญนิน และศึกษานิเทศก์อำเภอทุกอำเภอ
ในจังหวัดลำปาง ที่ให้ความช่วยเหลือในการออกไปเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อำพน ศรัญชัย อาจารย์ ดร. โกวิท
ประवालพุกษ์ อาจารย์ ดร. ประกอบ กุณารักษ์ อาจารย์ประไพศรี อยู่ทวี และ
อาจารย์ทวีป ศิริวิรัมย์ ที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณ
อาจารย์ประยูร คากวี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง
ด้วยดี.

จิรายุ คาศรี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	✓ ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	✓ ความสำคัญของการวิจัย	5
	✓ ขอบเขตของการวิจัย	5
	จำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	8
2	เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	อิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์	9
	บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา	13
	การนำหนังสือพิมพ์มาใช้ในการศึกษายุคใหม่	23
	หนังสือพิมพ์หมู่บ้านในประเทศต่าง ๆ	26
	ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในประเทศไทย	28
	โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	30
	งานวิจัยที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	34
3	วิธีดำเนินการวิจัย	37
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
	วิธีสุ่มตัวอย่าง	39
	✓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	45
	การทดลองใช้เครื่องมือ	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์	54
กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์	66
การกระจายข่าวคอ	66
กิจกรรมอื่น ๆ	68
ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์	72
สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์	76
ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์	79
ความคิดเห็นด้านการบริหารทั่วไป	79
ความคิดเห็นในด้านการบริการภายในที่อ่านหนังสือพิมพ์	91
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านของประชาชน	100
5 ✓สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	107
ความมุ่งหมายของการวิจัย	107
✓ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	108
✓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	108
วิธีการวิจัย	108
ผลของการวิจัย	109

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
อภิปรายผลการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก ก. เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	131
ภาคผนวก ข. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2515	133
ภาคผนวก ค. ลักษณะโดยย่อของห้องหนังสือพิมพ์ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลมาพร้อมด้วยรูปถ่าย	137
ภาคผนวก ง. แบบสอบถามและแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูล	152

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 งบประมาณโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2515 - 2519	32
2 จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่ม	38
3 รายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่สุ่มได้	40
4 จำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	42
5 จำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	42
6 จำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพันความรู้	43
7 จำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะทางจากบ้าน ถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์	44
(8 จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละวันที่คุ้มกับการลงทุนวันละ 3 บาท ต่อหมู่บ้าน	54
9 จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ที่เพียงพอสำหรับคนนั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์	55
10 จำนวนม้านั่งที่เพียงพอสำหรับคนนั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์	56
11 จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละหมู่บ้านแต่ละวัน	56
12 ค่าขายสแตนด์ เปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ในแต่ละแห่ง	59

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
13	ฤดูที่ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก	60
14	เวลาที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มาอ่านหนังสือพิมพ์	61
15	จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาต่าง ๆ ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519	62
16	ความถี่ของชาวบ้านที่มาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ใน 1 สัปดาห์	63
17	เวลาที่ชาวบ้านแต่ละคนเสียไปในการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์	64
18	ค่าเฉลี่ยความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันของชาวบ้าน	65
19	แหล่งที่ชาวบ้านได้รับทราบข่าวละเอียด	65
20	จำนวนคนที่ได้รับการกระจายข่าวต่อหลังจากการอ่านหนังสือพิมพ์	66
21	จำนวนคนที่ได้รับการกระจายข่าวต่อในแต่ละหมู่บ้านแต่ละวัน ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519	67
22	กิจกรรมที่ควรทำได้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์	68
23	กิจกรรมที่ประชาชนทำจริง ๆ ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ เรียงตามลำดับ ความสำคัญ	70

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24 เปรียบเทียบกิจกรรมการอ่านกับกิจกรรมอื่นในที่อ่านหนังสือพิมพ์	71
25 ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ในประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ	72
26 ค่าเฉลี่ยของประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่คาดหวังและประโยชน์ที่ประชาชน ได้รับ	73
27 ค่าการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test) เปรียบเทียบ ประโยชน์ที่กรรมการและชาวบ้านได้รับในด้านการต่าง ๆ	75
28 สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์จำแนกตามกลุ่ม ผู้ออกความเห็น	76
29 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์	79
30 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์	80
31 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์	81
32 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในเรื่องที่อ่านหนังสือพิมพ์ จะเปลี่ยนสภาพเป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้าน	82
33 ความคิดเห็นของชาวบ้านเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของ ที่อ่านหนังสือพิมพ์	82

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
34	ความคิดเห็นของกรรมการ เกี่ยวกับความเจริญของที่อ่านหนังสือพิมพ์ - 83
35	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในการขยายปริมาณที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้ครบทุกหมู่บ้าน 84
36	ลักษณะห้องที่ควรเลือกในการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ 84
37	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในเรื่องการผลักดันให้ตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์จัดระบบสายส่ง 85
38	ความคิดเห็นของกรรมการในเรื่องวิธีส่งหนังสือพิมพ์ 86
39	วิธีที่กรรมการได้รับตำแหน่ง 86
40	วิธีที่กรรมการชักชวนให้ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ 87
41	ค่าเฉลี่ยของจำนวนคนที่ชาวบ้านแต่ละคนเคยชวนมาอ่านหนังสือพิมพ์ 88
42	งานที่ชาวบ้านเคยช่วยให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 88
43	งานที่ชาวบ้านคิดว่าจะช่วยทำให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้ 89
44	ความคิดเห็นของกรรมการ เกี่ยวกับการจัดหาอุปกรณ์ติดตั้งไฟฟ้า 90
45	ลักษณะการอนุญาตให้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 92
46	ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ เก็บหนังสือพิมพ์ใหม่ 93

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
47	ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีวางหนังสือพิมพ์ใหม่ 92
48	โอกาสที่ชาวบ้านพบหนังสือพิมพ์ใหม่ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ 94
49	ความคิดเห็นของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นปัจจุบัน ของหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ 95
50	ความเป็นปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ฉบับที่ชาวบ้านได้อ่าน 96
51	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาที่ให้เก็บหนังสือพิมพ์เก่า 96
52	เอกสารอื่นที่ควรมีอีกในที่อ่านหนังสือพิมพ์ 97
53	วิธีหาเอกสารเพิ่มเติมให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 98
54	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะดวกของที่อ่านหนังสือพิมพ์ 99
55	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่มีต่อการลงข่าวที่ไม่ดีของ หนังสือพิมพ์ 100
56	ความคิดเห็นของกรรมการที่มีต่อความชอบหนังสือพิมพ์ของชาวบ้าน 101
57	หนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ที่ชาวบ้านชอบมากที่สุด 102
58	วิธีที่ประชาชนจะหาหนังสือพิมพ์อ่านหากไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ 103
59	ความรู้สึกของประชาชนในการไปอ่านหนังสือพิมพ์นอกเหนือจาก ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 104
60	ความรู้สึกของประชาชนในวันที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ 105

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านท่าผา	138
2 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านสบปุง	139
3 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านคันช้าง	140
4 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านสันป่าสัก	141
5 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านช้าง	142
6 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านแม่ไฮ	143
7 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านแม่ทะ	144
8 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านปาง	145
9 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านสบทะ	146
10 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านพ่อน	147
11 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหมอสม	148
12 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านทุ่งงาม	149
13 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านใหม่ผาขาว	150
14 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านบ้านเหนือ	151

บทนำ

การศึกษานอกโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับประเทศไทยควบคู่กันไปกับการศึกษา
 อย่างเป็นทางการในระบบโรงเรียน เพราะสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
 ซึ่งมีผลกระทบอันสำคัญต่อมนุษย์นั้นเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา มนุษย์จะต้องจัดการกับสิ่งแวดล้อม
 อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างผสมกลมกลืนกันจึงสามารถอยู่รอดและมีชีวิตที่ดี คณะกรรมการ
 วางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา¹ เห็นว่า "การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ส่วนหนึ่ง
 จะมาจากการศึกษา ซึ่งหมายรวมทั้งการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน คณะ
 กรรมการดำเนินการศึกษา และร่างโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน² กล่าวว่า "ในยุค
 ที่ความเปลี่ยนแปลงของสังคมดำเนินไปอย่างรวดเร็วอย่างในปัจจุบันนี้ การศึกษาที่จำกัดขอบ
 เขตอยู่เฉพาะในโรงเรียนสำหรับเด็ก ๆ นั้น ไม่เป็นการเพียงพอที่บุคคลจะเผชิญกับชีวิตใน
 สภาพที่เป็นอยู่อีกต่อไปได้" ในแผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษา³ ก็ได้จัดลำดับความสำคัญของการ
 การศึกษานอกโรงเรียนไว้ในอันดับที่สูง

โกวิท วรรณพัฒน์⁴ ได้พูดถึงแนวความคิด ปรัชญา ขอบเขต และบทบาทการศึกษาผู้ใหญ่
 ว่า คนเราโดยทั่วไปต้องการความสุขตามทัศนะของแต่ละคน คนเราจะมีความสุขที่สุดเมื่อตนเอง

¹คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม
 หน้า 9.

²คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและร่างโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
รายงานสภาพขอเท็จจริงของการศึกษานอกโรงเรียน หน้า 1.

³กระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษา 2515 - 2519 หน้า 74 .

⁴โกวิท วรรณพัฒน์ "แนวความคิด ปรัชญา ขอบเขตและบทบาทการศึกษาผู้ใหญ่"
 ใน คู่มือการอบรมครู โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับ 3 - 4 หน้า 10 - 16.

และสังคมสิ่งแวดล้อมประสมกลมกลืนกันอย่างรวมนั้น ซึ่งคนนั้นจะต้องเป็นผู้มีความคิด สามารถ คิดแก้ปัญหา วิชา การ วัสดุ สมอง และสิ่งแวดล้อม รู้จักตนเอง และสามารถนำความรู้ทุกส่วน นั้นมาเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ให้เหมาะสมที่สุดตามสภาพการณ์ความเป็นจริงขณะ นั้น แม้บางครั้งจะไม่ได้ผลเลิศ แต่เมื่อรู้ว่ามีผลที่ได้นั้นก็ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด ตามสภาพความเป็นจริงทั้งหลายแล้ว ก็สามารถยอมรับความจริงนั้นได้ จนกว่าสถานการณ์และข้อมูลนั้นจะเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการรู้ความจริง ยอมรับความจริง และพอใจในสิ่งที่เป็นไปได้ที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์นี้ เราเรียกว่า "คิดเป็น" การศึกษาจะต้องสร้างคนประเภทนี้ขึ้น มิฉะนั้นแล้ว คน จะไม่มีความพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ จะเป็นเหตุให้คนไม่มีความสุข

เราอาจใช้วิธีการจัดการศึกษาหลายวิธีเพื่อให้นักคิดเป็น เช่น อาจฝึกให้รู้เรียนได้ เรียนรูว่าคนในยุคก่อน ๆ ใฝ่พบอุปสรรคและปัญหาอะไรบ้าง บุคคลนั้น ๆ แก้ปัญหาและอุปสรรค โดยวิธีใด อย่างไร กว้างเหตุผลใด หรือจัดให้รู้เรียนได้นำปัญหาที่ตนและสังคมสิ่งแวดล้อมของตน ประสบอยู่มาศึกษาหาทางแก้ปัญหาระหว่างเรียน เป็นการฝึกให้นักคิดแก้ปัญหา หรือจะใช้วิธีให้รู้ เรียนคิดปัญหาที่รู้เรียนอาจประสบในอนาคตก็ได้ ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้ แต่ละวิธีเป็นการฝึกให้ คนคิดเป็นหรือจะใช้ทั้ง 3 วิธีผสมกันก็ได้ แต่เนื่องจากสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รัฐจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาต่อเนื่อง หรือการศึกษาตลอดชีวิตให้กับมวลชนด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาเพียงขั้นพื้นฐานกลายเป็นคนคิดไม่เป็นไปอีก นั่นคือต้อง จัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อเป็นการศึกษาขั้นต่อเนื่อง

✓ โกวิท วรพิพัฒน์¹ ยังเห็นว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่มีแบบการจัดที่แน่นอน อาจจัดเป็นชั้นเรียนหรือไม่ก็ได้ หลักสูตรและเวลาเรียน ก็เป็นไปตามความสามารถ ความต้องการ และโอกาสของผู้เรียน สำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียนแบบไม่เป็นชั้นเรียนนั้น ประชาชน อาจศึกษาหาความรู้ใดจากการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ และการฟังปาฐกถา ฯลฯ" เท่าที่กระทรวงศึกษาธิการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแบบไม่เป็นชั้นเรียนอยู่ในขณะนี้ มีการจัดห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเคลื่อนที่ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และรายการวิทยุ

¹ โกวิท วรพิพัฒน์ "การศึกษากายหลังขั้นประถมศึกษา" วารสารการศึกษาผู้ใหญ่

เพื่อส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบัน

โดยเฉพาะโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ที่กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา เริ่มจัดขึ้นนั้น นับได้ว่าเป็นโครงการใหม่ที่มีให้บริการในด้านการส่งเสริมการอ่านแก่ประชาชนส่วนใหญ่ ที่อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งกรมสามัญศึกษา¹ ได้วางจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบัน และความรู้ต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมหนังสือ
3. เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชน

โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านนี้เป็นโครงการที่ช่วยบ่มเพาะสารให้แก่หมู่บ้านได้ ช่วยให้ประชาชนได้รับข่าวสารความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง เป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนที่ทันต่อเหตุการณ์ โดยการลงทุนที่ถูกลงมาก คือ มีงบประมาณที่จะใช้ซื้อหนังสือพิมพ์ให้วันละ 3 บาท² ต่อที่อ่านหนังสือพิมพ์แห่งหนึ่ง หากที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านช่วยให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ อันเป็นจุดมุ่งหมายข้อแรกของโครงการนี้ได้จริง ก็จะช่วยให้ประชาชนได้ทราบเรื่องราวและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคม ทราบข้อเท็จจริงด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และการอนามัย เป็นการศึกษานอกโรงเรียนแบบตลอดชีวิต อันจะทำให้ประชาชนมีข้อมูลเพื่อประกอบการคิด การตัดสินใจได้เหมาะสม และถูกต้องยิ่งขึ้น

¹กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
หน้า 2.

²กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ บัญชีจัดสรรงบประมาณปี 2519 งานส่งเสริมการอ่าน กองการศึกษาผู้ใหญ่ หน้า 3.

ดังนั้นจึงเห็นควรจะได้มีการวิจัยเพื่อให้ทราบว่าโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้าน จะดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้เพียงไร แต่โดยเหตุที่จุดมุ่งหมายของโครงการนี้เขียนไว้เป็นนามธรรม จึงต้องสกัดความมุ่งหมายเชิงนามธรรมออกมาเป็นพฤติกรรม แล้วพยายามแปลความหมายของพฤติกรรมให้ออกมาเป็นภาษาสามัญในรูปการกระทำที่วัดได้¹ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องหาจุดมุ่งหมายของโครงการนี้ให้ออกมาเป็นรูปธรรมว่า ความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้านในฐานะต่าง ๆ ต่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้านแต่ละแห่ง เป็นอย่างไร จึงจะคุ้มค่าการลงทุนของรัฐที่จัดซื้อหนังสือพิมพ์ให้วันละ 3 บาท รวมทั้งการลงทุนของชาวบ้านในเรื่องการจัดเตรียมอาคารสถานที่และการจัดการต่าง ๆ ด้วย เจ้าหน้าที่คาดว่าจะมีคมเข้ามาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละกี่คน อ่านแล้วไปกระจายข่าวต่อได้อีกกี่คน ประชาชนได้รับประโยชน์อะไร และต้องการอะไรจากที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลเกี่ยวกับที่มีต่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ในด้านจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่าน ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และสิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์
2. เพื่อวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่าน ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และสิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์
3. เพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลและผลที่ประชาชนได้รับ มีความขัดแย้งหรือสอดคล้องกันประการใด เพียงใด

¹ชวาล แพทย์กุล เทคนิคการวิจัย หน้า 34 - 35.

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและขยายงานโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลศึกษาในขอบเขตดังต่อไปนี้คือ

1. เจ้าหน้าที่รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน คือ

1.1 ผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ผู้อำนวยการกองแผนงานกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง สมาชิกสภาจังหวัดลำปาง นายอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดลำปาง รวม 39 คน

1.2 ผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชนบทในจังหวัดลำปาง ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการตำบล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์อำเภอ รวม 31 คน

1.3 ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในกองการศึกษาผู้ใหญ่ หัวหน้างานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา รวม 15 คน

1.4 ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา ผู้ใหญ่ภาคเหนือ ศึกษาธิการเขต 8 ศึกษาพิเศษเขต 8 ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดลำปาง ศึกษาพิเศษจังหวัดลำปาง รวม 28 คน

2. ประชาชนในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในจังหวัดลำปาง คือ

2.1 ผู้ที่ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านต่าง ๆ

15 หมู่บ้านที่สุ่มได้ หมู่บ้านละ 5 คน รวม 75 คน

2.2 กลุ่มประชาชนทั่วไปที่อยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ 15 หมู่บ้านที่สุ่มได้ และมีผู้ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ หมู่บ้านละ 10 คน รวม 150 คน

2.3 ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 15 แห่งที่สุ่มได้ในระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ทุกคน รวม 1,765 คน

3. ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะเรื่องจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่าน และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ โดยยกเว้นเรื่องการป้องกันการลืมนั่งสอ เพราะ ถูกหลาบ หวังดีศิริสกุล¹ ได้วิจัยไว้แล้ว

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. ความคาดหวัง หมายถึงการคาดคะเนบทบาทของที่อ่านหนังสือพิมพ์ว่าควรมีอย่างไร เพียงไร ต่อประชาชน

2. เจ้าหน้าที่รัฐบาล หมายถึงเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ตามที่ปรากฏในขอบเขตการวิจัย ข้อ 1.

3. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ หมายถึงสถานที่ที่ราษฎรช่วยกันสร้างขึ้นเป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในจังหวัดลำปางที่สุ่มได้

¹ถูกหลาบ หวังดีศิริสกุล ความคงอยู่ของการรณรงค์หนังสือของรัฐบาลการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รณรงค์แบบเบ็ดเสร็จ 58 หน้า.

4. กรรมการ หมายถึงประชาชนผู้ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ในหมู่บ้านที่สุ่มได้

5. ชาวบ้าน หมายถึงประชาชนที่อยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ที่สุ่มได้ในจังหวัดลำปาง ที่มีได้ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

6. ประชาชน หมายถึงทั้งกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่สุ่มได้

7. การกระจายข่าว หมายถึงการนำข่าวสารเหตุการณ์และความรู้ต่าง ๆ ไปบอกเล่าให้บุคคลอื่นฟัง หรือนำไปอภิปรายพูดคุยกับคนอื่น

8. กิจกรรมหลังการอ่าน หมายถึงการกระจายข่าว การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และกิจกรรมอื่นอันเกิดขึ้นจากการได้อ่านหนังสือพิมพ์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

9. นันทนาการ¹ หมายถึงการพักผ่อนหย่อนใจหรืองานอดิเรก รวมทั้งการแสดงออกตามธรรมชาติของประชาชนในทางความต้องการและความสนใจ ในอันที่จะแสวงหาความพอใจในการใช้เวลาว่างในที่อ่านหนังสือพิมพ์

¹จำนง วัณสิกุล "นันทนาการชุมชน" สตรีสาร 29 (16) : 15, 125

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความคาดหวัง ถือว่าเป็นความคิดที่วัดได้โดยใช้แบบสอบถามกับแบบสัมภาษณ์ (Structured Interview)
2. ผลที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบสอบถามกับการใช้แบบสัมภาษณ์ ถือว่าไม่แตกต่างกัน
3. การใช้ช่วงเวลาต่าง ๆ กันในการตอบแบบสอบถาม ไม่มีผลทำให้ค่าความเชื่อมั่น และค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ¹

¹เขียน ไชยกร อิทธิพลของช่วงเวลาในการตอบแบบทดสอบที่มีต่อค่าความเชื่อมั่น และค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบนั้น 86 หน้า.

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

*

สภาพสังคมในปัจจุบันนี้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ข้าราชการความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้แพร่หลายไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลกด้วยระบบการสื่อสารคมนาคมที่ทันสมัยระหว่างประเทศและภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนต่าง ๆ ช่วยให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทั่วไปของบ้านเมือง สามารถรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

อิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์

สื่อมวลชนทั้งหลาย ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ล้วนมีอิทธิพลต่อประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นพลังเจียบและคอยรับฟังและติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่ ชาวบ้านที่ได้รับฟังข่าวมักจะเชื่อถือทันที แต่ผู้ที่อ่านหรือรับฟังข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ ก็จะมีการกลั่นกรองข่าวด้วย¹

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันนี้ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกและพัฒนาการของบุคคลเป็นอย่างมาก หนังสือพิมพ์ช่วยให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะรับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่อยู่ไกลตัวและอยู่ไกลตัวออกไป ตลอดจนความสำนึกในหน้าที่ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เหล่านี้เป็นต้น

หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อสังคมมาก ดังจะเห็นได้จากบทบาทของหนังสือพิมพ์ในสังคม ดังนี้²

¹Dorothy Todd Henaut, in John A. Niemi, Mass Media and Adult Education, p. 105.

²Frank W. Rucker, Newspaper Organization and Management, pp. 5 - 6.

1. ทำหน้าที่แถลงการณ์ โดยเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เพื่อประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง
2. ให้ความสำคัญของข่าวสาร โดยอาจมีภาพประกอบความเข้าใจได้
3. สร้างประสามติ โดยการกระตุ้นให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในหน้าหนังสือพิมพ์
4. เผยแพร่ชุมชนของคนทั่วโลกภายนอก และชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องและข้อควรแก้ไขของชุมชน

5. ป้องกันและเหนี่ยวรั้งการกระทำสิ่งผิด ตามวิถีทางประชาธิปไตย

6. ให้การศึกษายู่อ่าน โดยให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ

เมื่อหนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อสังคมดังกล่าวข้างต้น ประชาชนที่อยู่ไปจึงคงต้องได้รับอิทธิพลจากหนังสือพิมพ์หลายด้าน ตามเวลาและโอกาสที่แตกต่างกันออกไป

รูปแบบและลีลาของหนังสือพิมพ์ขึ้นกับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองซึ่งการหนังสือพิมพ์นั้นดำเนินอยู่ ตามทฤษฎีอิสรภาพนิยม¹ นั้น หนังสือพิมพ์มิใช่เป็นเครื่องมือของรัฐบาล แต่กลับเป็นเครื่องมือในการเสนอหลักฐานและข้อโต้แย้งต่าง ๆ เพื่อเป็นรากฐานสำหรับประชาชนที่จะควบคุมรัฐบาลทางหนึ่ง

ในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะพิมพ์จากเมืองหลวง จึงเข้าไปไม่ถึงหมู่บ้านนัก บางหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลอาจไม่มีหนังสือพิมพ์แม้แต่ฉบับเดียว ซึ่งแสดงว่าหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องวัดความเจริญของท้องถิ่นได้ดวย² ในประเทศนิวซีแลนด์พลเมืองส่วนใหญ่เป็นนักอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งทอมป์สัน³ พบว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการสร้างประชาคม มีหนังสือพิมพ์ 4 - 5 ฉบับ ที่ประชาชนอ่านกันอย่างกว้างขวางทั้งในเมืองและชนบท มีการอภิปรายถึงปัญหาการศึกษาในบางโอกาส และมีการกระตุ้นให้นักเขียนส่วนท้องถิ่นร่วมเขียน

¹เฟร็ด เอส ซีเบอร์ท ทฤษฎีสื่อสารมวลชน หน้า ๖.

²Wilbur Schramm, Mass Media and National Development, p. 100.

³A. B. Thompson, Adult Education in New Zealand, p. 238.

บทความด้วย ส่วนในประเทศมาลีซึ่งเป็นประเทศด้อยพัฒนา อยู่ทางตะวันตกของทวีปแอฟริกา มีคนอ่านหนังสือได้ไม่มากนักในชนบท องค์การยูเนสโก¹ ได้ไปสำรวจพบว่า เมื่อมีหนังสือพิมพ์เข้าไปในหมู่บ้านคิลาซึ่งอยู่ห่างจากเมืองหลวง 120 ไมล์ ชาวบ้านจะมาจับกลุ่มกันฟังคนอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะอ่านให้ฟังทั้ง ๆ เมื่ออ่านเสร็จแล้วก็เกิดมีกิจกรรมขึ้น เป็นต้นว่ามีการอภิปรายถึงการปรับปรุงเทคนิคทางการเกษตรแบบใหม่ตามที่หนังสือพิมพ์เสนอมา บางกลุ่มก็ได้เถียงกันอย่างจริงจังในเรื่องการรักษาสุขภาพ และเรื่องสภาพชีวิตทั่วไป

จะเห็นได้ว่าไม่ว่าในประเทศพัฒนาแล้วหรือในประเทศด้อยพัฒนา หนังสือพิมพ์ล้วนมีอิทธิพลต่อประชาชนทั้งสิ้น

ระยะทางจากเมืองหลวงก็มีอิทธิพลต่อการบริการข่าวสารเช่นกัน ในปี 1953 สถาบันการพิมพ์ระหว่างชาติ² ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันระหว่างคนในเมืองใหญ่กับในหมู่บ้านในสหรัฐอเมริกา พบว่าประชาชนมีความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันแตกต่างกันเล็กน้อย คือ 208 : 199 และในปี 1960 ลอยค³ ได้ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับในประเทศบราซิล พบว่าประชาชนในเมืองมีความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันมากกว่าประชาชนในชนบทมาก คือ 100 : 39

นอกจากนี้การคมนาคมและสภาพสังคมบางอย่างก็ช่วยในการกระจายข่าว ในปี 1950 แคมป์เบล⁴ ศึกษาหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากเมืองใหญ่ในระยะทางต่าง ๆ กัน พบว่าหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากเมืองใหญ่ระยะทางเท่ากัน จะมีความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันแตกต่างกันมาก หากการคมนาคมและสภาพสังคมแตกต่างกัน

ประชาชนที่อยู่ในกลุ่มที่แตกต่างกัน ก็มีความคิดเห็นในการอ่านหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน

¹UNESCO, To Reach the Village, p. 1.

²Wilbur Schramm, Mass Media and National Development, p. 70.

³Ibid.

⁴Ibid. p. 71.

มอร์แกน¹ ได้วิจัยแบบแผนการอ่านหนังสือพิมพ์ของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา โดยวิธีการสัมภาษณ์ประชากรที่สุ่มมาจำนวน 2,326 คน ซึ่งเป็นผู้เคยอ่านหนังสือพิมพ์รายวันในชุมชนของตนเองมาแล้วก่อนถูกสัมภาษณ์ 1 สัปดาห์ พบว่าประชากรที่มาจากกลุ่มลักษณะแตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องแบบแผนของการอ่านอย่างเห็นได้ชัด องค์ประกอบที่มีผลในการเลือกอ่านได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สภาวะสมรส อาชีพ

นอกจากนี้แกลเลน² ได้วิจัยความแตกต่างระหว่างผู้อ่านกับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวัน กับผู้ที่มิได้อ่าน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ 225 คน และที่ไม่ได้อ่าน 99 คน ในเมืองริชแลนด์ มลรัฐโอไฮโอ พบว่าองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบอกรับและไม่บอกรับหนังสือพิมพ์ มี 3 ประเภท คือ

1. ลักษณะหัวหน้าครอบครัว ได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา
2. การที่ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ
3. รายได้ของครอบครัว

ส่วนในประเทศฟิลิปปินส์ กิลเลอร์โม³ ได้วิจัยเพื่อสำรวจผู้อ่านหนังสือพิมพ์คำสับา ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ออกฉบับเก่าแก่ของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีสถิติจำหน่ายสูงสุด โดยใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามเป็นภาษาตากาล็อกให้กับสมาชิกหนังสือพิมพ์นี้ ซึ่งสุ่มมาจากผู้ที่อยู่ในตำบลต่าง ๆ 450 คน พบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นผู้แต่งงานแล้ว อายุระหว่าง 25 - 44 ปี มีการ

¹Ernest Cecil Morgan, "Patterns of Newspaper Readership," Dissertation Abstracts International, 32 (10) : 5727A, April, 1972.

²Richard R. Galen, "Differences Between Daily Newspaper Subscribers and Nonsubscribers," Journalism Quarterly, 8:265 - 269, Summer, 1973.

³Artemio Ramos Guillermo, "A Readership of TALIBA, A Philippine Newspaper," Dissertation Abstract International, 34 (3) : 1306A - 1307A, September, 1973.

ศึกษาระดับโรงเรียนหรือวิทยาลัย มีรายได้ต่ำจนถึงปานกลาง อยู่ในระดับชั้นจากผู้ใช้แรงงาน จนถึงช่างเทคนิค

เนื้อหาที่ผู้อ่านสนใจมาก ก็คือค่านิยมความคิดเห็น บทบรรณาธิการ ข่าวเกี่ยวกับ กิจกรรมของนักเรียนและนักศึกษา การประชุมสภา ส่วนเนื้อหาที่ผู้อ่านไม่ค่อยสนใจก็คือเรื่อง เพศกับเรื่องอาชญากรรม

สำหรับในประเทศไทย ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์¹ ได้รายงานสรุปการสำรวจสื่อสาร มวลชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไว้ในปี พ.ศ. 2517 ว่า ประชาชนชอบอ่านข่าวในประเทศ ตามด้วยข่าวอาชญากรรม ข่าวท้องถิ่น และข่าวต่างประเทศ โดยเพศชายจะอ่านหนังสือพิมพ์ มากกว่าเพศหญิง บุคคลที่อยู่ในกลุ่มอายุ 15 - 40 ปี จะอ่านหนังสือพิมพ์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือค่านิยมวิจารณ์ข่าว ผู้มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับปานกลางจะอ่านหนังสือพิมพ์ มากที่สุด

จากผลวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าในประเทศค่อยพัฒนา หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อประชาชน และเป็นสิ่งจำเป็นต่อสังคม สำหรับในประเทศไทย ประชาชน ก็ชอบอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ นั่นคือ หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อสังคมไทยเช่นกัน

บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา

หนังสือพิมพ์มีภาระหน้าที่สำคัญในแง่ที่จะช่วยให้การศึกษาแก่ประชาชนได้มากโดยไม่ต้อง พะวงถึงรูปแบบของการศึกษา อะไรที่เป็นเรื่องที่ชีวิตปัจจุบันต้องรู้ ต้องคิด ต้องกระทำ หนังสือ พิมพ์สามารถช่วยได้ด้วยวิธีการเสนอข่าว บทความ บทวิจารณ์ ตอบปัญหา เป็นต้น เรื่องราวต่างๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นความรู้ที่ไม่มีในตำราเรียนแต่เป็นเรื่องราวที่ให้อ่านทันต่อโลก หนังสือพิมพ์

¹คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายงานสรุปการสำรวจสื่อสารมวลชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หน้า 37.

มีบทบาทต่อการศึกษาเท่าที่มองเห็นได้ชัด คือ¹

1. การเสนอข่าว โดยการรายงานข่าวหรือให้ข้อเสนอแนะตามความเป็นจริง มีรายละเอียดพอควร มีการสืบหาเบื้องหลังข่าวเพื่อประกอบให้ข่าวนั้นชัดเจน หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมักมีจุดหมายของตนว่าจะเขียนหนักไปในเรื่องใด
2. การตีความวิเคราะห์ข่าว เช่น บทบรรณาธิการ คอลัมน์วิเคราะห์ข่าว ช่วยให้ผู้อ่านสรุปใจความสำคัญได้
3. สิ่งพิมพ์ทางการศึกษา เสนอเรื่องราวที่มีความสำคัญต่อการศึกษาในโอกาสต่าง ๆ เช่น เสนอวิกฤตการณ์ต่างประเทศ ปัญหาของชาวเมืองหลวง บางทีก็เสนอบทความเป็นชุดเท่ากับการให้การศึกษายุ่งใหญ่
4. การร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ เช่น การจัดทำฉบับพิเศษประกอบรายการโทรทัศน์ หรือวิทยุ

องค์การยูเนสโก ได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการ เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษ สรุปลike ดังนี้คือ²

1. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้ได้ดีที่สุดในการให้การศึกษากว้างขวาง ซึ่งนักการศึกษาควรพิจารณาให้ว่าจะนำหนังสือพิมพ์มาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
2. แม้จะมีเสียงว่าหนังสือพิมพ์บางฉบับไม่ดี แต่ในสังคมประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ต้องมีเสรีภาพในการสะท้อนความคิดเห็นนานาชนิด
3. หนังสือพิมพ์นอกจากจะมีหน้าที่รายงานข่าวแล้ว ยังมีหน้าที่รักษาวินัยและวรรณกรรมของชาติด้วย

¹Malcolm S. Knowles, Handbook of Adult Education in the United States, p. 319.

²UNESCO, Learning Never Ends, pp. 185 - 186.

4. ชุมชนต้องการหนังสือพิมพ์ที่เสนอความคิดเห็นหนักไปเฉพาะบางเรื่องด้วย เช่น การเมือง การศึกษา หรือการพัฒนาชุมชน
5. ควรมีโครงการการศึกษาที่สอนให้คนอ่านหนังสือพิมพ์ ให้มองเห็นความแตกต่างระหว่างความจริงกับการโฆษณา การนำหนังสือพิมพ์ไปใช้ในการสอน และการพัฒนาประชาชนให้รู้จักวิเคราะห์ข่าวกับวิจารณ์
6. ผู้ทำงานหนังสือพิมพ์ควรมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานที่ทำอยู่
7. นักหนังสือพิมพ์และวารสารควรได้ร่วมมือกับนักวางแผนการศึกษาในการวางโครงการการศึกษาผู้ใหญ่ด้วย

นอกจากนี้ได้มีผู้วิจัยบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษาดังนี้คือ

วัฒนา มงคลประสิทธิ์¹ ได้วิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 7 โดยสอบถามและสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนสาธิตประถม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 80 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดธาตุทอง 120 คน ในแง่ที่เกี่ยวกับการอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร พบว่านักเรียนส่วนมากสนใจอ่านหนังสือพิมพ์จากห้องสมุดและจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง นักเรียนชายสนใจอ่านข่าวเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นอันดับแรกและสูงสุด ส่วนนักเรียนหญิงสนใจอ่านความรู้เบ็ดเตล็ดเป็นอันดับแรก และอ่านข่าวเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นอันดับรอง ซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากการอ่านข่าวมีส่วนช่วยก่อนบทเรียนวิทยาศาสตร์ได้ปานกลาง

อิทธิพลของหนังสือพิมพ์รายวันที่ต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นั้น ได้มีผู้วิจัยไว้หลายครั้ง ดังนี้คือ

¹วัฒนา มงคลประสิทธิ์ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2507, 114 หน้า.

วิชัย รักกุล¹ ได้ศึกษาความสนใจในการเลือกอ่านของนักเรียนโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีการศึกษา 2514 โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียน 935 คน พบว่า ความสนใจในการเลือกอ่านนั้น นักเรียนชายสนใจอ่านสารคดีหมวดวิทยาศาสตร์มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา มงคลประสิทธิ์

กาญจนา เมธิกุล² ได้วิจัยเรื่องประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีต่อนักเรียนชายหญิงในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางมูลนากวิทยาคม โดยใช้วิธีสังเกต สัมภาษณ์ และออกแบบสอบถามจากนักเรียนชาย 146 คน หญิง 46 คน ผลวิจัยสรุปว่าหนังสือพิมพ์มีประสิทธิภาพดังนี้

1. ด้านการศึกษา ในเรื่องการเรียนวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสุขภาพอนามัย
2. ด้านการเลียนแบบ เกี่ยวกับอาชญากรรม โจรกรรม การเลือกอาชีพ และการกินขบวน
3. ด้านการเป็นสื่อที่มีแรงกระตุ้นต่อนักเรียน อาจจะมีทั้งด้านดีและด้านเสีย นักเรียนสามารถใช้เป็นแบบอย่างความประพฤติได้

จุณวัฒน์ กิติเวช³ ได้ศึกษาความสนใจและทัศนคติต่อหนังสือพิมพ์รายวันของเยาวชนโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนที่สุ่มตัวอย่าง

¹วิชัย รักกุล การศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุด และความสนใจในการเลือกอ่านของนักเรียนโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2514, 98 หน้า.

²กาญจนา เมธิกุล การศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีต่อนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางมูลนากวิทยาคม

³จุณวัฒน์ กิติเวช การศึกษาความสนใจและทัศนคติต่อหนังสือพิมพ์รายวันของเยาวชนโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 184 หน้า.

มาได้ จำนวน 600 คน พบว่า

1. เยาวชนส่วนใหญ่มีความสนใจกับหนังสือพิมพ์รายวันเพียง 46.37%
2. เยาวชนที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน มีทรรศนะต่อหนังสือพิมพ์รายวันว่าทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย
3. เพศ วัย ชั้นเรียน โรงเรียน และระดับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว มีอิทธิพลต่อความสนใจและทรรศนะของเยาวชนที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวันเพียงเล็กน้อย

สมศรี ศรีประไพ¹ ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียน 612 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและหญิงอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าการใช้สื่อมวลชนประเภทอื่น

สินีนาด นิมวัฒนา² ได้สำรวจความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อข้อความในหน้าหนังสือไทยรายวัน พ.ศ. 2510 โดยส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างประชากรที่สุ่มมาจากนักเรียน ม.ศ.5 ของโรงเรียนสายปัญญา เทพศิรินทร์ และมัธยมสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนละ 50 คน พบว่านักเรียนชายชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่านักเรียนหญิง โดยสนใจข่าวกิจกรรมผลงานที่ดีเด่นของนักศึกษามากที่สุด รองลงมาคือข่าววิจารณ์การศึกษา ข่าวทั่วไป สนใจข่าวการเมืองมากที่สุด และนักเรียนชายสนใจการตอบปัญหาประจำวันมากกว่านักเรียนหญิง

ถาวร คิลกคุณานันท์³ ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสินีนาด นิมวัฒนา ในปี พ.ศ. 2513

¹สมศรี ศรีประไพ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี 124 หน้า.

²สินีนาด นิมวัฒนา การสำรวจความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อข้อความในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน พ.ศ. 2510 59 หน้า.

³ถาวร คิลกคุณานันท์ การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อข้อความในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน พ.ศ. 2513 23 หน้า.

โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย และโรงเรียนอินทรีศึกษา โรงเรียนละ 50 คน โดยการส่งแบบสอบถามไป พบว่านักเรียนชอบอ่านข่าวในประเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ข่าวต่างประเทศ และข่าววิชาการทั่วไป สนใจคอลัมน์การ์ตูนล้อข่าวเป็นประจํามากที่สุด นักเรียนเหล่านี้มีความเห็นว่า ควรเพิ่มคอลัมน์เกี่ยวกับการศึกษาให้มากขึ้น ส่วนข่าวอาชญากรรมควรลดลง

อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยม ได้มีผู้วิจัยไว้ดังนี้คือ

ประคอง นาควานิช¹ ได้วิจัยเรื่องการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากนักเรียนอาชีวศึกษา 949 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนบ เข้มกึกษาข่าวและหึ่งส่วนนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน โดยสนใจอ่านพาคหั่วข่าวและรายละเอียคของข่าวที่ติดตามมาบ้าง ใช้เวลาอ่านวันละประมาณ 10 - 20 นาที นักเรียนเชื่อข้อเท็จจริงของข่าวเพียงครึ่งเดียวเท่านั้น คอลัมน์ที่สนใจอ่านได้แก่คอลัมน์วิชาการ ข่าวกีฬา ข่าวการศึกษา ข่าวในประเทศ และข่าวต่างประเทศ

ชัยยงค์ คำนุสทรวงศ์² ได้สำรวจความสนใจที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการพระนคร พ.ศ. 2512 โดยสุ่มตัวอย่างมาจากนักเรียน ม.ศ. 4, 5 และ 6 ชั้นละ 50 คน พบว่านักเรียนสนใจข่าววิชาการ และเห็นว่าการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมการเรียน ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และทำให้รู้จักใช้ภาษาไทยดีขึ้น

¹ประคอง นาควานิช การอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี 126 หน้า.

²ชัยยงค์ คำนุสทรวงศ์ การสำรวจความสนใจที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการพระนคร พ.ศ. 2512, 59 หน้า.

ปิยพร คิมโสภา¹ ได้ศึกษาการอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวันของนักเรียนพยาบาลใน
โรงพยาบาลสงขลา พ.ศ. 2514 พบว่านักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาว่าง สัปดาห์ละ
2 - 3 ครั้ง ครั้งละ 15 - 30 นาที ก่อค้นที่สนใจมากที่สุดคือการกีฬาและวิชาการ
นักเรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของหนังสือพิมพ์ต่อชีวิตประจำวันมาก และเชื่อมั่นในข่าวที่ได้อ่าน
50 %

สันศักดิ์ ภิบาลสุข² ได้ศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา
ของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรการศึกษาในสถานศึกษาฝึกหัดครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ปีการศึกษา 2511 โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนฝึกหัดครูปีที่ 2 จากสถานฝึกหัดครู 7 แห่ง จำนวน
520 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
ของนักเรียนพบว่า

1. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อหนังสือพิมพ์รายวันด้านการกีฬา เรื่องที่ให้ประโยชน์
มาก ได้แก่ข่าว บทความ สารคดี
2. นักเรียนสนใจอ่านหนังสือพิมพ์รายวันมากพอควร
3. หนังสือพิมพ์รายวันช่วยในเรื่องการศึกษาได้ปานกลาง
4. การอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำได้ผลดีมากกว่าผลเสีย ทำให้ความรู้รอบตัว
กว้างขวางขึ้น และได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. ความเชื่อมั่นในข่าวที่ได้อ่าน มีปานกลาง

¹ปิยพร คิมโสภา การอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวันของนักเรียนพยาบาล โรงพยาบาล
สงขลา พ.ศ. 2514, 48 หน้า.

²สันศักดิ์ ภิบาลสุข ทัศนคติและความคิดเห็นในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาของ
นักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในสถานศึกษาฝึกหัดครู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ปีการศึกษา 2511, 195 หน้า.

ประทีป พุกภักกิจ¹ ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารของนักเรียนวิทยาลัยครูเทพสตรี ปีการศึกษา 2514 โดยส่งแบบสอบถามให้นักเรียน 600 คน ตอบ ปรากฏว่านักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์วันละประมาณ 15 นาที ในเวลาเย็นหลังจากเลิกเรียนแล้ว ที่ห้องสมุดหรือที่ที่พัก โดยอ่านพาหุข่าวและรายละเอียดของข่าวเป็นบางเรื่อง เชื้อข่าวและเรื่องที่อ่านปานกลาง มักจะนำเรื่องราวที่อ่านไปเล่าให้คนอื่นฟังและวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่เพื่อน ข่าวที่นักเรียนสนใจมากที่สุดคือข่าวการศึกษา

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน² ได้ศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยมและความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2513 โดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาร้อยละ 85.07 รู้สึกเพลิดเพลินกับการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร นิสิตนักศึกษาร้อยละ 52.15 มีความเห็นว่าหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในระดับปานกลาง

โสภภาพรณ นามวงศ์³ ได้ศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครและธนบุรี โดยสอบถามครูสังคมศึกษาที่สอนชั้น ม.ศ. 4 และ ม.ศ. 5 ของโรงเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรี รวม 54 โรงเรียน จำนวนครู 124 คน ปรากฏผลว่าครูสังคมศึกษาเห็นว่าหนังสือพิมพ์รายวันมีข่าวอาชญากรรมมาก

¹ประทีป พุกภักกิจ การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนักเรียนวิทยาลัยครูเทพสตรี ปีการศึกษา 2514, 140 หน้า.

²ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยม และความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารของนิสิตนักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2513, 129 หน้า.

³โสภภาพรณ นามวงศ์ การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี 120 หน้า.

เกินไป และชาวอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาหรือเป็นเนื้อหาวิชาที่น้อย แต่การอ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนในบางครั้ง โดยใช้ประกอบเนื้อหาการสอนมางตอน เป็นผลให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น นอกจากครูจะอ่านแล้ว ครูยังได้นำให้นักเรียนอ่านพร้อมทั้งบอกวิธีอ่าน และชี้แจงให้เห็นคุณค่าและโทษด้วย

นพพร ปรีพัตตะ¹ ได้ศึกษาความสนใจของนิสิตมหาวิทยาลัยในพระนครต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ นิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 425 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันเพราะเห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็น อ่านวันละประมาณ 15 นาที มีความเชื่อถือในข่าวที่ได้อ่านร้อยละ 50 สนใจอ่านข่าวที่เป็นสาระ เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวต่างประเทศและข่าวในประเทศ นิสิตนักศึกษายกย่องอ่านข่าวที่เป็นสาระมากกว่า นิสิตนักศึกษาหญิง

รมย์ อุประมัย² ได้ศึกษาความสนใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวัน ฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทยในกรุงเทพฯ โดยสอบถามอาจารย์ 235 คน จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง เช่นเดียวกับของนพพร ปรีพัตตะ พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยชอบอ่านสยามรัฐและบางกอกโพสต์ โดยอ่านที่บ้านทุกวัน วันละ 2 ฉบับ โดยอ่านเฉพาะข่าวหรือบทความที่สนใจ อ่านข่าวการเมืองในประเทศจากหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทย และอ่านข่าวการเมืองต่างประเทศจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ อาจารย์ชายใช้เวลาอ่านมากกว่าอาจารย์หญิง เมื่ออ่านแล้วมีความ

¹นพพร ปรีพัตตะ การศึกษาความสนใจของนิสิตมหาวิทยาลัยในพระนครต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน 113 หน้า.

²รมย์ อุประมัย การศึกษาความสนใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวัน ฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทยในกรุงเทพฯ 86 หน้า.

เชื่อถือต่อเรื่องที่อ่านเพียงครึ่งเดียว และเห็นว่าหนังสือพิมพ์ให้ประโยชน์ทั้งด้านการสอนและประโยชน์ทั่วไป

ศิรณา ทองแสวต¹ ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์และนักศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ระดับปริญญาตรีในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวม 765 ชุด พบว่า

1. อาจารย์และนักศึกษาสหสาขาสังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน ที่บ้านหรือหอพัก โดยอ่านเฉพาะข่าวบละคอลัมน์ที่สนใจเท่านั้น
2. เรื่องที่สนใจได้แก่ข่าวการเมือง บทความ และบทวิจารณ์
3. ข่าวการเมืองให้ประโยชน์ในด้านความรู้รอบตัว รู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและด้านการเรียนการสอน บทความและสารคดีก็มีประโยชน์มาก
4. ข่าวการศึกษา สารคดี และการตอบปัญหาน่ารู้มีน้อยเกินไป ควรเพิ่มขึ้น แต่ข่าวสังคม บันเทิง อาชญากรรม ควรลดลง
5. การเสนอข่าวการหลีกเลี่ยงการพาดหัวข่าวที่เกินความจริง ควรเสนอความกึกที่เป็นกลาง และจัดเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมากขึ้น
6. ไม่ควรใช้ข้อความและภาพที่ให้ความบันเทิงส่อไปในทางลามกอนาจาร ทำลายศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี

จากผลการวิจัยข้างต้นพอสรุปให้เห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา พหุวิทยาการ พยาบาล รวมทั้งครูโรงเรียนมัธยม

¹ศิรณา ทองแสวต ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา 80 หน้า.

นิสิตนักศึกษาและอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน และอ่านข่าวที่เน้นสาระประโยชน์ แม้อ่านแล้วจะเชื่อเพียงครึ่งเดียวก็ตาม แต่ก็เห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้ผลดีมากกว่าเฉลียว คือมีบทความที่ให้ประโยชน์และส่งเสริมการเรียนการสอนได้

การนำหนังสือพิมพ์เข้ามาใช้ในงานการศึกษาผู้ใหญ่

โดยเหตุที่หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยทั่วไป ในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่ นั้น การจะได้นำหนังสือพิมพ์มาใช้ประโยชน์ได้นานแล้ว ในปี ค.ศ. 1962 สภาผู้พิมพ์หนังสือกับสมาคมห้องสมุดอเมริกัน¹ ได้ร่วมมือกันในโครงการการใช้หนังสือเพื่อผู้ใหญ่ แต่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายไม่ว่าผู้ผลิต ผู้พิมพ์ ผู้จำหน่าย ยังอยู่นอกวงการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งสิ้น ต่อมาในปี ค.ศ. 1970 องค์การยูเนสโก² ได้จัดสัมมนาทางการศึกษาผู้ใหญ่ที่กรุงเทพฯ มีรายงานว่าเราสามารถเอาสื่อมวลชนซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ด้วยมาใช้ในงานการศึกษาผู้ใหญ่ได้หลายทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การศึกษาในชั้นต่อเนื่องจากที่ได้อ่านออกเขียนได้แล้วให้คงอ่านออกเขียนได้ต่อไป นั้น วิทย์และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นช่วยได้มาก

หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่หาอ่านได้ในราคาถูกที่สุดหากเทียบกับหนังสืออื่น ๆ สามารถใช้เป็นแหล่งการศึกษาเวกแบบขั้นต่อเนื่อง เช่น ช่วยไม่ให้ลืมหนังสือ คนที่ถือว่าอ่านออกเขียนได้ การอ่านหัวข่าวหรือข่าวสำคัญ ๆ ได้เข้าใจ แม้จะไม่เข้าใจทุกเรื่องในหนังสือพิมพ์ก็ตาม และการให้รู้จักเลือกอ่านข่าวที่ตนสนใจได้ด้วย

¹Malcolm S. Knowles, The Adult Education Movement in the United States, p. 172.

²UNESCO, Adult Education Information Notes, 5 : 11 January - February, 1974.

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹ กล่าวว่า ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบนั้น หนังสือพิมพ์มีคอลัมน์เสนอเรื่องทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และมีคอลัมน์ตอบปัญหา มีมุมสำหรับผู้อ่านบางประเภทซึ่งมักจะมีจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา แต่หลีกเลี่ยงการ "สอน" เพื่อให้ผู้อ่านและให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

ความสามารถในการยอมรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวันของประชาชนในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน แชม² พบว่า คนงานในแคลิฟอร์เนียทำงาน 1 ชั่วโมง ได้ค่าจ้างพอซื้อหนังสือพิมพ์ได้ 50 ฉบับ ส่วนคนงานในอินโดนีเซียทำงาน 1 ชั่วโมง ได้ค่าจ้างพอซื้อหนังสือพิมพ์ได้เพียง 4 ฉบับเท่านั้น จะเห็นได้ว่าถ้าจะให้ประชาชนซื้อหนังสือพิมพ์อ่านเองเพื่อการศึกษาแล้วบางประเทศอาจจะทำไม่ได้ อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโครงการการศึกษา นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการอินเดีย³ พบว่า ถ้าผู้เรียนไม่ได้เรียนติดต่อกันตลอดไปนานพอควรจะลืมหนังสือในเวลาไม่ช้า จำเป็นต้องหาทางกระตุ้นให้เขาเรียนต่อเนื่องไปด้วยตนเอง อาจโดยการจัดบริการการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งการอ่านหนังสือพิมพ์ก็เป็นบริการการอ่านรูปแบบหนึ่ง

สำหรับในประเทศไทย คณะกรรมการดำเนินการศึกษาระหว่างโครงการพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียน⁴ รายงานว่า หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ ทั้งที่ออกเป็นรายวัน

¹ SEAMES, A Study of Non Formal Education, p. 209.

² Wilbur Shramm, Mass Media and National Development, p. 101.

³ India, Ministry of Education and Social Welfare, Nonformal Education, p. 18.

⁴ คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและวางแผนโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน รายงานสภาพข้อเท็จจริงของการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2512 - 2516 หน้า ข.

รายสัปดาห์ รายปักษ์และรายเดือน ขณะนี้มีประมาณ 164 ฉบับ ออกในกรุงเทพมหานคร 107 ฉบับ หนังสือพิมพ์รายวันจะเน้นด้านการเสนอข่าว ข้อคิดเห็น และโฆษณา นับแต่วันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา หนังสือพิมพ์เสนอข่าวและบทความในด้านการปรับปรุงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมากขึ้น แต่ก็ถึงมือผู้อ่านในชนบทแต่เพียงเล็กน้อย

การให้การศึกษายุ่งใหญ่ผ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยากนัก เป็นโครงการที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ องค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ควรให้การสนับสนุน สำหรับในประเทศไทย กองการศึกษาผู้ใหญ่ได้พยายามส่งเสริมให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบท อันมีผลโดยตรงต่อการศึกษานอกระบบ และยังได้ประโยชน์ในการพัฒนาชนบท โดยตัวโครงการเองช่วยเหลือลดความสำคัญทางการเมืองและทางการศึกษาทั้ง 2 ประการ¹

การใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อของการศึกษานั้น ในระยะยาวแล้วจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก เมื่อเทียบกับวิทยุและโทรทัศน์ แต่สภาพการณ์ในประเทศไทยขณะนี้ยังนับได้ว่าเป็นการลงทุนที่ได้ผลและไม่สิ้นเปลืองจนเกินไปนัก เมื่อเทียบกับความสูญเสียไปทางการประถมศึกษาที่มีอยู่ ประมาณปีละ 2,000 ล้านบาท² ซึ่งเป็นผลอันเกิดจากการที่นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประมาณร้อยละ 33 กลายสภาพเป็นไม่รู้หนังสืออีก ในเวลา 3 ถึง 4 ปี หลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้ว³

เมื่อนำหนังสือพิมพ์มาใช้ในทางการศึกษา แต่ละประเทศควรจะได้มีการวิจัยกันออกมาเองว่าควรมีเนื้อหาทางการศึกษาเท่าใด สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีจะวันออกเฉียงใต้⁴

¹ เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการพัฒนาชนบท หน้า 88-100.

² องค์การยูเนสโก การประชุมปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
หน้า 3.

³ กรมสามัญศึกษา สภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 225 หน้า.

⁴ SEAMES, A Study of Non Formal Education, p. 209.

รายงานว่ านังสือพิมพ์สิ่งคิปรีมีเนื่อหาทางการศึกษาประมาณ 8 - 10% ประเทศอื่น ๆ ก็ไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก ของไทยมีประมาณ 5 - 10 % ลาว มาเลเชีย ฟิลิปปินส์ มี 10 - 30 % อินโดนีเซียมีน้อยที่สุด คือ 3 - 6 % แค็กพอสรุปไควว านังสือพิมพ์มีเนื่อหาทางการศึกษา

นังสือพิมพ์หมู่บ้านในประเทศต่าง ๆ

ในอัฟริกาประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท แต่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ยังหา นังสือพิมพ์อ่านยาก สาเหตุเพราะประชาชนเห็นว่านังสือพิมพ์ราคาแพง เมื่อเทียบกับรายได้ การส่ง นังสือพิมพ์ก็ลำบากเสมอไม่น่าพอใจ¹ อย่างไรก็ตาม เมื่อมี นังสือพิมพ์ในหมู่บ้าน 1 ฉบับ คนก็ได้อ่านกันหลายคน หลายประเทศจึงพยายามใช้ นังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

ประเทศแทนซาเนียมีปัญหาทางการศึกษา คือ² ประชาชนและนักเรียนไม่มี นังสืออ่าน ทำให้ไม่ทราบข่าวสารต่าง ๆ และท้ายที่สุดก็จะล้ม นังสือและกลายเป็นคนอ่าน นังสือไม่ออกไปเลย รัฐบาลจึงหาทางแก้ไขปัญหา โดยการออก นังสือพิมพ์ท้องถิ่นขึ้นในปลายปี ค.ศ. 1974 อบรมให้ชาวบ้านรู้จักการติดต่อสื่อสารระหว่างหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านบางคนได้เรียนรู้วิธีส่งข่าว เขียนข่าว ปรากฏว่าชาวบ้านได้เพิ่มพูนความรู้ในทางอาชีพ สุขภาพอนามัย และสังคม ทำให้ชาวบ้านรักการอ่านและมี นังสืออ่านเพิ่มขึ้น นังสือพิมพ์ท้องถิ่นช่วยสร้างบทสนทนา ระหว่างชาวบ้านกับรัฐบาล นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่น และรักษาวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นไว้อีกด้วย

¹Hifzi Topus, "Newspapers That Speak for the African Villagers," Unesco Bulletin, 6 : 44, 1963.

²Ibid., p. 4.

ในประเทศมาลี ซึ่งประชาชนอ่านออกเขียนได้ไม่มากนัก องค์การยูเนสโก¹ รายงานว่า รัฐบาลจัดตั้งศูนย์ดำเนินการสอนให้ประชาชนรู้หนังสือ 1,731 แห่ง มีคนเรียน 60,000 คน เกษ เมื่อเรียนจบพวกนี้สามารถอ่านหนังสือได้ แต่น่ากลัวจะอ่านไม่ออกในไม่ช้าเพราะพลเมืองชาวแคลหนังสืออ่าน องค์การยูเนสโกจึงช่วยให้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์หมู่บ้านไว้อ่าน ทำให้คนที่อ่านออกเขียนได้ใหม่ ๆ หาหนังสืออ่านได้ คนที่เกือบจะลืมหรือรูปร่างเล็กน้อยก็พยายามอ่าน เพราะอยากรู้ข่าวต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นการฝึกนิสัยรักการอ่าน ในหนังสือพิมพ์มีเรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ อนามัย สภาพความเป็นอยู่และหน้าที่พลเมือง กอสมันโนหนังสือพิมพ์กลายเป็นสื่อทางการสนทนาระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เมื่อชาวบ้านได้อ่านหนังสือพิมพ์แล้วก็เกิดความรู้สึกว่าเวลาที่เสียไปในการเรียนหนังสือมันไม่ไร้ประโยชน์ และยังเป็นการกระตุ้นให้คนไม่รู้หนังสืออยากอ่านหนังสืออีกด้วย รัฐมนตรีกระทรวงการชาวของประเทศมาลี² กล่าวว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นซีเมนต์นิกรประชาชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

องค์การยูเนสโก³ รายงานว่า ในประเทศโคโกในแอฟริกา ผู้ใหญ่ 90 เปอร์เซ็นต์ไม่รู้หนังสือเลย ในวันการศึกษาผู้ใหญ่ ปี ค.ศ. 1972 องค์การยูเนสโกได้ช่วยให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นขึ้น 1 ฉบับ โดยให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิคและการเงิน เพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นที่เพิ่งอ่านออกเขียนได้ หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ยังเป็นที่ต้องการของประชาชนทั่วไปอีกมากมายควบคู่กันไปกับโครงการการสอนให้คนรู้หนังสือ

ในไนจีเรียก็มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นออกหลายฉบับ มีทั้งที่พิมพ์เป็นภาษากลางของประเทศและภาษาท้องถิ่น ฉบับแรกมีพิมพ์ออกมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 และต่อมาก็มีออกอีกประมาณ 10 ฉบับ แต่กำหนดออกบางครั้งก็ไม่แน่นอน และสถิติการพิมพ์จำหน่ายของแต่ละวันนั้นก็แตกต่างกันมาก

¹UNESCO, To Reach the Village, pp. 4-5. 1974

²Ibid., p. 16.

³Ibid., p. 6.

ส่วนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในประเทศกองโกนั้นมีลักษณะพิเศษ คือมีการ์ตูนเป็นจุดเด่น การ์ตูนชื่อมีแลงโกและงองโก¹ จะเป็นตัวแทนแสดงสภาพปัญหาของชาวบ้านในชนบท แล้วก็หาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีชีวิตชีวา หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับแรกออกในปี 1972 และต่อมาก็มียังฉบับอื่นออกมาอีก มีคอลัมน์เกี่ยวกับการตอบปัญหา การเกษตร การอาชีพ การจับปลา สุขภาพอนามัย การเลี้ยงลูก และข่าวการเมือง ประชาชนให้ความสนใจมาก

สำหรับในประเทศไทย อุทัยวรรณ² ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน โดยหาป้ายมา 1 แผ่น แบ่งป้ายเป็นช่อง ๆ เป็นภาคความรู้ ภาคข่าว ภาคบันเทิง ภาคบรรณาธิการ แถลง และภาคข้อข้องใจ หนังสือพิมพ์นี้ออกสัปดาห์ละ 1 ฉบับ ทุกเช้าวันจันทร์ ป้ายนี้ทั้งในที่ชุมชนหรือทางแยก ชาวก็เอามาจากชุมชนนั้น ปรากฏว่าประชาชนให้ความสนใจติดตามอ่าน เมื่ออ่านแล้วก็นำเรื่องมาอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์กัน ซึ่งนับว่าได้ประโยชน์มาก

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในประเทศไทย

สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนไทยในเมืองและในชนบทแตกต่างกันมาก ประชากรไทยในเมืองซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 20 ของพลเมืองทั้งหมด มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าในทางวัตถุ ในขณะที่ประชาชนอีกร้อยละ 80 ในชนบท มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากกว่าประชาชนในเมืองมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การติดต่อสื่อสาร บริการทางด้านการสุขภาพอนามัย ความสะดวกในการดำเนินชีวิต หรือความเป็นอยู่ในด้านอื่นใดก็ตาม ทำให้เป็นชนไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มักถูกปลูกปั้นหลอกลวงอยู่เสมอ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาหนักของรัฐบาล

¹UNESCO, To Reach the Village, p. 13.

²อุทัยวรรณ (นามแฝง) "หนังสือพิมพ์หมู่บ้าน" ศึกษาศัมพันธ์ ภาคศึกษา 11,

ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่มีโอกาสเรียนหนังสือเพียงจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 33 ของบุคคลเหล่านี้เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปแล้วประมาณ 3 ปี ก็จะลืมหนังสือด้วยสาเหตุหลายประการ แต่สาเหตุประการหนึ่งคือเมื่อบุคคลเหล่านี้ออกจากโรงเรียนไปแล้ว ในหมู่บ้านไม่มีหนังสือให้อ่านเพิ่มเติม เมื่อเวลาผ่านไปนาน ๆ ก็อาจจะลืมหนังสือได้กำหนดเองเกี่ยวกับการลืมวิชาทักษะอื่น ๆ ซึ่งไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติทบทวน ทำให้เกิดการสูญเปล่าในการลงทุนการศึกษาไปประมาณปีละ 2,000 ล้านบาท ซึ่งสำหรับประเทศยากจนเช่นประเทศไทย จำนวนเงินขนาดนี้ย่อมไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

นอกจากนี้ผู้ที่อ่านหนังสือได้ก็มิได้ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือเท่าที่ควร เพราะไม่มีเงินซื้อหนังสือหรือหนังสือพิมพ์อ่าน หรือไม่มีหนังสือพิมพ์ให้ยืมอ่านได้ในหมู่บ้าน เพราะขาดระบบการส่งหนังสือพิมพ์ที่จะช่วยให้ชาวบ้านได้อ่านหนังสือพิมพ์ทันเวลา กว่าจะได้ทราบข่าวคราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ล่วงเลยไปหลายวันแล้ว

การจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ซึ่งบริการหนังสือพิมพ์ให้ถึงมือประชาชนในหมู่บ้านทุกวัน เป็นวิธีสร้างระบบการอ่านข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ เข้าไปในหมู่บ้าน ช่วยให้ประชาชนทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองและความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับบุคคลในยุคปัจจุบัน และเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีโอกาสทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านด้วยกันเอง ในการสร้างและดำเนินงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ ก็ร่วมมือกับทางราชการในการจัดหาเอกสารเข้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งนอกจากประเทศไทยแล้ว ขณะนี้ประเทศอินโดนีเซียก็เริ่มจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหลายแห่งแล้ว¹

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ได้เริ่มดำเนินโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านขึ้นในปี พ.ศ. 2515 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะบริการหนังสือที่น่าสนใจแก่ประชาชนในรูปหนังสือพิมพ์รายวัน อันแรกได้ทำเป็นโครงการทดลองขึ้นในจังหวัดภาคเหนือ ต่อมาได้ขยาย

¹ SEAMES, A Study of Non - Formal Education in the Seameo Region 1973 - 1974, p. 210.

โครงการเรื่อย ๆ จนในปัจจุบันนี้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้านอยู่ในทุก ๆ จังหวัดของประเทศไทย สารสำคัญของโครงการก็เพื่อหาทางให้ชุมชนกับรัฐบาลได้ร่วมมือกัน โดยชุมชนเป็นผู้จัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการก่อสร้างและดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ รัฐบาลเป็นผู้จ่ายค่าหนังสือพิมพ์รายวันให้วันละ 3 ฉบับ ส่งไปยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้านแต่ละแห่ง

นอกจากนี้กองการศึกษาผู้ใหญ่ยังได้จัดพิมพ์หนังสือสารผู้ใหญ่ ซึ่งมีสาระที่เป็นประโยชน์ โดยทรงคยประชาชนในชนบท ส่งไปยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้านเป็นประจำ และชาวบ้านอาจได้รับหนังสือหรือเอกสารอื่นเพิ่มเติมอีก โดยรับบริจาคจากเอกชน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ

โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้านเริ่มทำการทดลองที่จังหวัดลำปาง ในเขตศึกษา 8 สำนักงานศึกษาธิการเขต 8¹ พบว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ช่วยป้อนข่าวสารให้แก่หมู่บ้านได้ดี ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับข่าวสารความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง และได้รับความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เช่นเดียวกับคนในเมือง โดยรัฐลงทุนน้อยที่สุด คือรัฐลงทุนซื้อหนังสือพิมพ์รายวันให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แห่งหนึ่ง ๆ เท่ากับลงทุนรายหัวให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาเพียง 2 คนต่อหนึ่งปี แต่ประโยชน์ที่ได้มีมากกว่าหลายเท่า ประชาชนได้รับความรู้ที่เป็นปัจจุบัน รู้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นการเสริมสร้างคนให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นพื้นฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้าน

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ได้วางโครงการจัดหาหนังสือและเอกสารสำหรับ

¹สำนักงานศึกษาธิการเขต 8 คู่มือปฏิบัติงานการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำบ้าน
เขตศึกษา 8 หน้า 8 - 9.

ประชาชนในชนบท โดยจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านขึ้น โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้¹

1. เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมหนังสือ
3. เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชน

โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการพิจารณาอนุมัติการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านแต่ละแห่งที่กำหนด วันละ 2 ฉบับ
2. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานขึ้นในแต่ละจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ศึกษาธิการจังหวัดเป็นรองประธาน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นเลขานุการ ศึกษาธิการเขตคหะการศึกษายุใหญ่ของจังหวัดเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีพิจารณาอนุมัติกำหนดสถานที่ตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ทำการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผล
3. จัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน คัดเลือกสถานที่ หรือจัดสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ ที่เก็บและวางหนังสือ และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ในแต่ละหมู่บ้าน สำหรับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
4. กองการศึกษาผู้ใหญ่ จะจัดหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่งได้เพิ่มเติมจากหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งผู้แทนสำนักพิมพ์ส่งอยู่แล้วเป็นประจำ กับจะประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้ทราบ เพื่อใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้เป็นประโยชน์ในการแจ้งข่าวสารและเอกสารต่าง ๆ

¹กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

5. ศึกษาวิเคราะห์กรมสามัญศึกษา ศึกษาวิเคราะห์เขตการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ของจังหวัด และเจ้าหน้าที่กองการศึกษาผู้ใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำทางวิชาการ

6. งบประมาณสำหรับการดำเนินงาน ในขั้นแรกใช้เงินกองทุนสมทบ และเมื่อเห็นว่างานได้ผลสมควรมุ่งหมายแล้ว จะโอนเข้าอยู่ในงบประมาณปกติต่อไป

ในการเตรียมจัดสรรงบประมาณเพื่อขยายโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านนั้น กรมสามัญศึกษา¹ ได้เตรียมจัดสรรงบประมาณไว้ดังนี้

ตาราง 1 งบประมาณโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ระหว่างปี

พ.ศ. 2515 - 2519

ปี พ.ศ.	จำนวนหมู่บ้าน		จำนวนงบประมาณ	
	ตามโครงการ	จัดได้จริง	ตามโครงการ	จัดได้จริง
2515	75	75	88,900	88,900
2516	964	887	1,055,480	970,070
2517	3,121	1,280	3,427,858	1,204,500
2518	5,301	2,123	5,804,598	2,324,685
2519	7,725	3,000	8,458,875	3,294,000
รวม			18,834,811	7,882,155

จะเห็นได้ว่าการขยายงานที่อ่านหนังสือพิมพ์จะไม่เป็นไปตามโครงการ เนื่องจากได้รับงบประมาณไม่พอ แต่งานที่อ่านหนังสือพิมพ์ก็ขยายไปมาก

¹ เสนาะ บุญเรือง ความก้าวหน้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หน้า 1.

ในการดำเนินงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปี พ.ศ. 2518 นั้น องค์การยูเนสโก¹ ร่วมกับกรมสามัญศึกษา ได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานไว้ดังนี้คือ

1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเป็นของประชาชน จัดการโดยประชาชน ความรู้สึกในความเป็นเจ้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน นับว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์มีสภาพพร้อมที่จะรับใช้ประชาชนผู้อ่านอยู่ทุกขณะ เจ้าหน้าที่ทางราชการ และคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน แม้จะมีเจตนาดีเพียงใดก็ไม่ควรจะรับภาระในการจัดสร้างและดำเนินการไว้เอง . โดยมีใ้กระจายความรับผิดชอบไว้ประชาชนในหมู่บ้าน ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันเท่านั้นที่จะช่วยให้แก้ปัญหาที่ยากต่าง ๆ ที่เกิดจากการเนิ่นเฉยของประชาชนในหมู่บ้านได้ เช่น หนังสือพิมพ์ไปไม่ถึงที่อ่านโดยมีผู้หนึ่งผู้ใดนำไปอ่านเป็นส่วนตัวที่บ้าน เป็นต้น

2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์จะต้องตั้งอยู่ในบริเวณที่ประชาชนจะเข้าไปใช้ได้โดยสะดวก และรู้สึกว่าเป็นสถานที่สาธารณะโดยแท้จริง การแยกสถานสาธารณะออกจากสถานส่วนบุคคล โดยเด็ดขาดนั้น ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานที่ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังช่วยให้มีผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์มากขึ้นด้วย

3. การเน้นให้ตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์รับผิดชอบส่งหนังสือพิมพ์เข้าไปในหมู่บ้าน เป็นความพยายามที่จะจัดระบบสายส่งหนังสือพิมพ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยให้ฝ่ายที่ได้ประโยชน์จากการจำหน่ายได้พัฒนาวิธีการจัดส่งที่มีประสิทธิภาพ มีผู้รับผิดชอบเป็นตัวแทน สามารถเรียกรวบรวมให้ชัดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่มีการจัดส่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรถือเป็นหลักการที่สำคัญของการดำเนินงานตามโครงการนี้

¹ องค์การยูเนสโก การประชุมปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

4. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน แม้จะเป็นความจำเป็นของคนของประเทศ เพราะมีเสียงเรียกร้องให้รัฐจัดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการศึกษาแก่ประชาชนมากขึ้นทุกขณะ แต่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบก็จำเป็นต้องระมัดระวังให้การบริหารที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ ต้องป้องกันมิให้เกิดความล้มเหลวในการบริการ ซึ่งจะสร้างให้เกิดความผิดหวัง และเจตนาที่ไม่ดีต่อระบบงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ขึ้นได้ ฉะนั้นหากไม่สามารถจัดระบบสายส่งให้ได้ตั้งแต่แรกเริ่ม ก็ควรจะรอโอกาสให้สามารถดำเนินการได้อย่างแน่ใจเสียก่อน จึงจะจัดงานขึ้นในแต่ละท้องถิ่น

งานวิจัยที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

เนื่องจากโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเป็นโครงการใหม่ จึงยังไม่มีการวิจัยในเรื่องนี้มากนัก ยุทธ เศรษฐ์¹ และคณะ ได้วิจัยลักษณะและสภาพของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเขตศึกษา 8 ในปี 2517 โดยสุ่มตัวอย่างจากจังหวัดต่าง ๆ ในเขตศึกษา 8 จังหวัดละ 25 % คิดเป็นจำนวนที่บ้านหนังสือพิมพ์ 108 แห่ง มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วทำข้อมูลออกมาเป็นคำร้อยละ พบว่าลักษณะและสภาพโดยทั่วไปของที่อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนมากสะอาดเรียบร้อยดี มีประชาชนสนใจมาอ่านมาก การส่งหนังสือตลอดปีสะดวกพอควร ส่วนกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่การศึกษามาเยี่ยมไม่บ่อยนัก

คำแนะนำของที่อ่านหนังสือพิมพ์ บางแห่งยังมีไม่เพียงพอ ควรหาทางช่วยเหลือและปรับปรุง

¹ยุทธ เศรษฐ์ ลักษณะและสภาพของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เขตศึกษา 8 ปี 2517 หน้า 12.

งานบริหารงาน ส่วนมากมีกรรมการและเจ้าหน้าที่ดูแล มีแผนการปรับปรุงงาน มีการประชุมเป็นประจำไม่ถี่ห่าง และการหาหนังสือใหม่ ๆ มาเพิ่มมีน้อย

ด้านการประชาสัมพันธ์ นับว่าได้ผลดีทั้งกรรมการและป้ายประกาศ

ด้านบริการของห้องหนังสือพิมพ์ ส่วนมากดี การบริการไฟฟ้ามีน้อยแห่ง

ด้านความช่วยเหลือและความร่วมมือของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะช่วยในการก่อสร้างปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

นอกจากนี้ กุหลาบ หวังคีรีวิมล¹ ได้ศึกษาว่าห้องหนังสือพิมพ์จะมีอิทธิพลต่อความคงอยู่ของการรู้หนังสือของผู้จบการศึกษา จากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ และผู้จบชั้น ป. 4 หรือไม่ ตัวอย่าง ประชากรที่ผู้จบการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2514 จำนวน 140 คน และผู้จบชั้น ป. 4 จากโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2514 จำนวน 140 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามวิเคราะห์และภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เป็น 0.74 และ 0.85 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 3 ตัวประกอบ ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้จบการศึกษาจากโครงการ และผู้จบชั้น ป. 4 ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน มีความคงอยู่ของการรู้หนังสือสูงกว่าผู้อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีห้องหนังสือพิมพ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นั่นคือห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านมีผลทำให้ความคงอยู่ของการรู้หนังสือของผู้จบการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จและจบ ป. 4 สูงขึ้น

¹กุหลาบ หวังคีรีวิมล ความคงอยู่ของการรู้หนังสือของผู้จบการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ 58 หน้า.

จากงานวิจัยของพุทธและของกุหลาบ รวมทั้งเอกสารประกอบการวิจัยอื่น ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงว่าประชาชนให้ความสนใจและร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี มีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับหมู่บ้านเพื่อรับผิดชอบโครงการฯ โดยจัดหาและดูแลรักษาสถานที่ ตลอดจนจัดสรรอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น และเอกสารสิ่งพิมพ์เพิ่มเติม ในแต่ละวันจะมีประชาชนไปใช้บริการที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์จะสร้างระบบการส่งหนังสือพิมพ์ที่มีประสิทธิภาพให้เข้าถึงทุกหมู่บ้าน อันจะเป็นช่องทางเผยแพร่ความรู้ทางเอกสาร สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในอนาคต นับได้ว่าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จในการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอ่านเขียน ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านและป้องกันการลืมหนังสือสมความมุ่งหมาย

บทที่ 3

วิธีการในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่เจ้าหน้าที่รัฐบาลและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ. 2519 โดยแยกประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน คือ

1.1 ผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ผู้อำนวยการกองแผนงานกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง สมาชิกสภาจังหวัดลำปาง นายอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดลำปาง รวม 39 คน

1.2 ผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชนบทในจังหวัดลำปาง ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการตำบล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์อำเภอ รวม 31 คน

1.3 ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษาผู้ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในกองการศึกษาผู้ใหญ่ หัวหน้างานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา รวม 15 คน

1.4 ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ภาคเหนือ ศึกษาธิการเขต 8 ศึกษาธิการเขต 8 ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดลำปาง ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง รวม 28 คน

รวมประชากรกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาล 113 คน

จากจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐบาลทั้ง 113 คนนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และได้รับข้อมูล กลับคืนมาเป็นจำนวนดังนี้

ตาราง 2 จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่ม

ลำดับที่	กลุ่ม	จำนวนแบบ สอบถามที่ใช้ไป	จำนวนแบบ สอบถามที่ไ้คืน	ร้อยละ
1	กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์	39	28	71.79
2	กลุ่มผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชนบท ในจังหวัดลำปาง	31	19	61.29
3	กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง	15	14	93.33
4	กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค	28	26	92.85
	รวม	113	87	76.99

จากตาราง 2 แสดงว่ามีเจ้าหน้าที่รัฐบาลตอบแบบสอบถามทั้งหมด คือ ร้อยละ 76.99 ทั้งนี้กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลางตอบแบบสอบถามได้สูงสุด ร้อยละ 93.33 รองลงมา คือกลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาคในอัตราที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 92.85 กลุ่มผู้ที่ตอบแบบสอบถามในอัตราต่ำสุดคือกลุ่มผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชนบทในจังหวัดลำปาง คือ ร้อยละ 61.29

2. กลุ่มประชาชนในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในจังหวัดลำปาง คือ

2.1 ผู้ที่ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านต่าง ๆ

15 หมู่บ้านที่สุ่มได้ หมู่บ้านละ 5 คน รวม 75 คน

2.2 กลุ่มประชาชนทั่วไปที่อยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์

15 หมู่บ้านที่สุ่มได้ และมีได้ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ หมู่บ้านละ 10 คน

รวม 150 คน

2.3 ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 15 แห่งที่สุ่มได้
 ในระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ทุกคน รวม 1,765 คน
 รวมกลุ่มตัวอย่างของประชาชน 1,990 คน

วิธีสุ่มตัวอย่าง

ในกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาล ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด แต่ในกลุ่มประชาชน ผู้วิจัยไม่สามารถเดินทางไปเก็บข้อมูลจากประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 245 แห่งในจังหวัดลำปางได้ เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสภาพภูมิประเทศ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการใช้จำนวนตัวแทน (size) ของศักดิ์ ผาสุชนรินทร์¹ คำนวณจำนวนประชากรจากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 จังหวัดลำปาง² ให้เป็นปัจจุบัน คำนวณค่าบลที่ใช้เป็นตัวแทนจากหาเบี่ยงสถิติของอำเภอและตำบล 55 จังหวัด³ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน จากหมู่บ้านต่าง ๆ 15 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 คน

2. วิธีสุ่มหมู่บ้าน ผู้วิจัยนำบัญชีรายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดลำปาง⁴ ซึ่งมีเลขที่เรียงลำดับไว้แล้ว 245 ชื่อมาใช้ในการสุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มจากตารางสุ่มตัวอย่าง

¹ศักดิ์ ผาสุชนรินทร์ ขอแนะนำบางประการสำหรับนักวิจัย หน้า 17.

²สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 จังหวัดลำปาง
 หน้า 4 - 6.

³กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย หาเบี่ยงสถิติของอำเภอและตำบล 55 จังหวัด
 หน้า 391.

⁴กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ บัญชีรายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
จังหวัดลำปาง 10 หน้า.

(Random Number Table)¹ ในตารางดังกล่าวมีตัวเลข 5 หลักเรียงกันอยู่ 25 แถว ๆ ละ 14 สดมภ์ โดยเหตุที่จำนวนที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้งหมด 245 แห่ง ซึ่งเป็นเลข 3 หลัก ผู้วิจัย จึงกำหนดว่าจะปัด 3 หลักท้ายของตัวเลขแต่ละตัวเป็นเลขสุ่ม แล้วเริ่มดำเนินการสุ่มโดยกำหนด เลขตัวใดตัวหนึ่งในตารางเป็นจุดเริ่มต้นนับเป็นเลขที่สุ่มได้ตัวแรก นับเว้นระยะ 5 ตัวจะได้เลข ที่สุ่มได้ตัวที่สอง หากเลขที่สุ่มได้เป็นเลขที่มีค่าสูงกว่า 245 ก็ถือว่าเลขนั้นใช้ไม่ได้ นับเว้น ระยะไปอีก 5 ตัว ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งได้เลขครบ 15 ตัวตามต้องการ จกรายการเลข ที่สุ่มได้ทั้ง 15 ตัวไปเทียบกับบัญชีรายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน คัดรายชื่อหมู่บ้านที่มีเลข ที่ตรงกันออกมา เป็นรายชื่อหมู่บ้านที่สุ่มได้ 15 หมู่บ้าน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 3 รายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่สุ่มได้

ลำดับที่	ชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
1	บ้านท่าผา	3	เกาะคา	เกาะคา
2	บ้านสบป่ง	11	เกาะคา	เกาะคา
3	บ้านต้นผึ้ง	7	ไหลหิน	เกาะคา
4	บ้านสันป่าสัก	9	ไหลหิน	เกาะคา
5	บ้านผึ้ง	2	ศาลา	เกาะคา
6	บ้านแม่ไฮ	11	นาแก้ว	เกาะคา
7	บ้านแม่ทะ	1	แม่ทะ	แม่ทะ
8	บ้านปง	2	ป่าตัน	แม่ทะ
9	บ้านสบทะ	3	ป่าตัน	แม่ทะ

¹ Helen M. Walker, Elementary Statistical Methods, p. 280

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
10	บ้านพ่อน	2	ชุมพู่	เมือง
11	บ้านหมอส้ม	2	ปงแสนทอง	เมือง
12	บ้านทุ่งงาม	3	ทุ่งงาม	เสริมงาม
13	บ้านไร่	8	นาบ่าง	สบบปราบ
14	บ้านใหม่ผาขาว	3	แจ้ห่ม	แจ้ห่ม
15	บ้านปันเหนือ	4	ปงเตา	งาว

3. วิธีสุ่มประชาชน ผู้วิจัยดำเนินการในหมู่บ้านที่สุ่มไว้ได้ดังนี้

3.1 กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 5 ถึง 7 คน ผู้วิจัยต้องการหมู่บ้านละ 5 คน หมู่บ้านใดมีเพียง 5 คน ก็ใช้กรรมการทั้งหมด หมู่บ้านใดมีเกินกว่า 5 คน ก็กำหนดว่าเป็นกรรมการคนใดก็ได้แต่ต้องครบหมู่บ้านละ 5 คน

3.2 ชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีได้เป็นกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจดเลขที่บ้านของแต่ละหมู่บ้านจากคู่มือหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน แล้วนำมาสุ่มเลขที่บ้านโดยวิธีเกี่ยวกับวิธีสุ่มหมู่บ้าน ได้เลขที่บ้านหมู่บ้านละ 10 เลข บุคคลที่อ่านออกเขียนได้จากบ้านเลขที่ที่สุ่มได้บ้านละ 1 คน จะเป็นประชากรที่สุ่มได้หมู่บ้านละ 10 คน

3.3 ประชาชนที่เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ผู้วิจัยจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านทั้ง 15 แห่ง ๆ ละ 1 คน ทั้ง 7 วัน เพื่อจดบันทึกจำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์และเก็บข้อมูลอื่นตลอด 7 วันที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างประชาชนดังแสดงไว้ในตาราง 4, 5, 6 และ 7 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ประเภทประชาชน	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กรรมการ	69	92.00	6	8.00	75	100.00
ชาวบ้าน	103	68.67	47	31.33	150	100.00
รวม	172	76.44	53	23.56	225	100.00

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 225 คน ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกคน เป็นเพศชาย 172 คน หญิง 53 คน

ตาราง 5 จำนวนประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุเป็นปี		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40 ขึ้นไป	รวม
กรรมการ	จำนวนคน	-	4	3	9	9	50	75
	ร้อยละ	-	5.33	4.00	12.00	12.00	66.67	100.00
ชาวบ้าน	จำนวนคน	20	30	23	10	15	52	150
	ร้อยละ	13.33	20.00	15.33	6.67	10.00	34.67	100.00
รวม	จำนวนคน	20	34	26	19	24	102	225
	ร้อยละ	8.89	15.11	11.56	8.44	10.67	45.33	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปมากที่สุด คือ ร้อยละ 45.33 รองลงมาได้แก่ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 20 - 24 ปี มีร้อยละ 15.11 มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในช่วงอายุ 30 - 34 ปี น้อยที่สุด คือมีเพียงร้อยละ 8.44

ตาราง 6 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพื้นความรู้

พื้นความรู้		ไม่เกิน ป.4	ป.5-6-7	ม.ศ. 1-2-3	สูงกว่า ม.ศ.3	รวม
กรรมการ	จำนวนคน	43	12	6	14	75
	ร้อยละ	57.33	16.00	8.00	18.67	100.00
ชาวบ้าน	จำนวนคน	101	19	15	15	150
	ร้อยละ	67.33	12.67	10.00	10.00	100.00
รวม	จำนวนคน	144	31	21	29	225
	ร้อยละ	64.00	13.78	9.33	12.89	100.00

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีพื้นความรู้ไม่เกิน ป. 4 มากที่สุด คือ ร้อยละ 64 รองลงมาได้แก่ผู้มีความรู้ระดับ ป. 5 - 6 - 7 คือร้อยละ 13.78 และผู้มีความรู้ระดับ ม.ศ. 1 - 2 - 3 มีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 9.33

ตาราง 7 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะทางจากบ้านถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์

ระยะทางเป็นเมตร		ไม่เกิน 100	100-500	500-1000	รวม
กรรมการ	จำนวนคน	37	25	10	75
	ร้อยละ	49.34	37.33	13.33	100.00
ชาวบ้าน	จำนวนคน	69	61	20	150
	ร้อยละ	46.00	40.67	13.33	100.00
รวม	จำนวนคน	106	89	30	225
	ร้อยละ	47.11	39.56	13.33	100.00

จากตาราง 7 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีบ้านอยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เกิน 100 เมตร ในอัตราสูงสุด ร้อยละ 47.11 รองลงมาได้แก่ผู้ที่บ้านอยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ 100 - 500 เมตร ร้อยละ 39.56 และผู้ที่บ้านอยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ 500 - 1,000 เมตร มีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 13.33

สำหรับประชาชนที่ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519 นั้น มีจำนวน 1,765 คน เป็นชาย 1,451 คน คิดเป็นร้อยละ 82.21 และเป็นหญิง 314 คน คิดเป็นร้อยละ 17.79

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ของ เบสท์¹ เทคนิคการรวบรวมข้อมูลของ สวส์ดี สุคนธรังษี² แบบสัมภาษณ์ผู้อ่านหนังสือ³ และแบบสอบถามคณะกรรมการจัดหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านของกองการศึกษาผู้ใหญ่⁴ แล้วจึงสร้างเครื่องมือขึ้น เป็นแบบบันทึกและแบบสอบถาม ชนิดของเครื่องมือมี 4 แบบ คือ

1. แบบบันทึก
2. แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ
3. แบบสอบถามชนิดให้ตอบโดยเสรี
4. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

เครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกลุ่มประชาชน แยกออกได้ดังนี้

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาล ใช้แบบสอบถามชุด ก. แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคาดหวังต่อการใช้อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นแบบให้เลือกตอบ ตอนต้นสุดให้ระบุหน่วยงานที่สังกัด และข้อสุดท้ายให้เสนอสิ่งที่คาดหวังว่าประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์โดยเสรี

ตอนที่ 2 ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแง่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และนันทนาการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

¹John W. Best, Research in Education; pp. 136-139, 186-187.

²สวส์ดี สุคนธรังษี การวิจัยเบื้องต้น หน้า 42 - 78.

³กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ แบบสัมภาษณ์ผู้อ่านหนังสือ 6 หน้า.

⁴กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ แบบสอบถามคณะกรรมการจัดหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 8 หน้า.

2. กลุ่มประชาชน

2.1 กลุ่มประชาชนผู้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ใช้แบบสอบถามชุด ข. แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว เป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 การทำงานในหน้าที่คณะกรรมการและการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นแบบให้เลือกตอบ และข้อสุดท้ายให้เสนอสิ่งที่ต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์โดยเสรี

ตอนที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแง่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และนันทนาการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 กลุ่มชาวบ้านทั่วไปที่มีหน้าที่เป็นกรรมกรที่อ่านหนังสือพิมพ์ ใช้แบบสอบถามชุด ค. แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ เป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 การใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นแบบให้เลือกตอบ และข้อสุดท้ายให้เสนอสิ่งที่ต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์โดยเสรี

ตอนที่ 3 ผลประโยชน์ที่ได้รับในแง่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และนันทนาการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.3 กลุ่มประชาชนที่เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านที่สุ่มไว้ทั้ง 15 หมู่บ้าน ระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ใช้แบบบันทึกชุด ง. ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ วันเวลาที่บันทึก รายชื่อผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่ทำ และช่วงเวลาที่ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งจำนวนคนที่แต่ละคนได้ไปกระจายข่าวต่อ

การทดลองใช้เครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบบันทึกที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. แบบสอบถามชุด ก. ทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด จำนวน 12 คน
2. แบบสอบถามชุด ข. ทดลองใช้กับกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านสันป่าคำ และบ้านร้อยพร้อม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2 หมู่บ้าน ๆ ละ 5 คน รวม 10 คน
3. แบบสอบถามชุด ค. ทดลองใช้กับประชาชนทั่วไปในหมู่บ้านสันป่าคำและบ้านร้อยพร้อม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 คน รวม 20 คน
4. แบบบันทึกชุด ง. ทดลองใช้บันทึกในที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านสันป่าคำและบ้านร้อยพร้อม ในวันที่ 14 มกราคม 2519 1 วัน พร้อมกันทั้ง 2 แห่ง

หลังจากการทดลองใช้แบบสอบถามและแบบบันทึกแล้ว ผู้วิจัยนำแบบบันทึกและแบบสอบถามชนิดเลือกตอบมาปรับปรุงคำภาษา ส่วนแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า นำข้อคำถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของกรอนบาค¹ ข้อที่ใช้ได้มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ .6 ขึ้นไป ส่วนค่าความเที่ยงตรงนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีออกแบบสอบถามให้ตรงกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จึงได้ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา²

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบบันทึกชุด ก. ข. ค. และ ง. ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่รัฐบาล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชุด ก. ในการเก็บข้อมูลดังนี้
 - 1.1 กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้สัมภาษณ์แล้วกรอกลงแบบสอบถามด้วยตนเอง หากผู้ใดต้องการกรอกแบบสอบถามเองก็ให้

¹ไพฑูริย์ อินทรีวิชา หลักและวิธีการวัดเจตนคติ หน้า 154.

²Billy, L. Turney, Research in Education, pp. 154 - 155.

กรอกเอง โดยผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนไปเลย หรือมารับแบบสอบถามด้วยตนเองใหม่ตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ แล้วแต่กรณี

1.2 กลุ่มผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชนบทในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้พัฒนาการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จังหวัด ณ สำนักงานในจังหวัดลำปาง เพื่อช่วยเหลือในการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเองตามวันเวลาที่นัดหมายไว้

1.3 กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้กอง ณ กระทรวงศึกษาธิการ และไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.4 กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้และรอรับคืนด้วยตนเองที่จังหวัดลำปาง

2. ประชาชนในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดลำปาง ผ่านกองการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ แล้วนัดหมายกับผู้ใหญ่บ้านและกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ไว้ หมู่บ้านละ 15 คน แล้วจึงออกไปเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชุด ข. ในการเก็บข้อมูลจากกรรมการ โดยวิธีสัมภาษณ์ ณ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเป็นภาษาภาคกลางปนภาษาพื้นเมือง

2.2 ประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชุด ค. ในการเก็บข้อมูล โดยเชิญบุคคลจากบ้านเลขที่ที่สุ่มได้ทั้ง 10 หมู่บ้าน บ้านละ 1 คน มาให้สัมภาษณ์ ณ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ หากบ้านใดไม่มีใครอยู่หรือมีคนอยู่แต่คนนั้นไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ ก็สุ่มบ้านเลขที่ใหม่แทนให้ครบ 10 บ้าน บางบ้านมีคนอยู่แต่ไม่สามารถมาให้สัมภาษณ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้ ผู้วิจัยก็ไปสัมภาษณ์ผู้นั้นถึงบ้าน สัมภาษณ์เป็นภาษาภาคกลางปนภาษาพื้นเมืองเช่นกัน

2.3 ประชาชนที่เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกชุด ง. ในการเก็บข้อมูล โดยให้คนในหมู่บ้านจดบันทึกในที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 15 แห่ง ตลอด 7 วัน และผู้วิจัยไปนั่งจดบันทึกเองแห่งละ 1 วัน เพื่อใช้เปรียบเทียบกับแบบบันทึกที่คนในหมู่บ้านจดให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามและแบบบันทึกคืนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านจากแบบสอบถามชุด ก. ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคาดหวังต่อการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ส่วนข้อสุดท้ายเป็นคำถามปลายเปิด ถามความคาดหวังต่อสิ่งที่ประชาชนต้องการ ผู้ตอบ ๆ ใดก็ได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจพิจารณา นำมาแจกแจงความถี่ เพื่อจัดอันดับความสำคัญของข้อคิดเห็น

ตอนที่ 2 ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามทุกข้อ ซึ่งเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยเอาความถี่คูณน้ำหนักประจำข้อ รวมคะแนนของแต่ละข้อ แล้วหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนประจำข้อตามระเบียบวิธีของลิเกิร์ต (Likert Scale)¹ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	5
มาก	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าน้ำหนักเท่ากับ	1

¹ John W. Best, Research in Education, pp. 174 - 176.

นำค่าเฉลี่ยที่ได้ของแต่ละรายการไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งกำหนดค่าความ
 มากน้อยดังนี้

มากที่สุด	=	4.50 – 5.00
มาก	=	3.50 – 4.49
ปานกลาง	=	2.50 – 3.49
น้อย	=	1.50 – 2.49
น้อยที่สุด	=	1.00 – 1.49

2. วิเคราะห์การใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่าน
 หนังสือพิมพ์ของคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์จากแบบสอบถามชุด ข. และของชาวบ้าน จากแบบ
 สอบถามชุด ก. ทั้งแบบสอบถามชุด ข. และแบบสอบถามชุด ค. วิเคราะห์เหมือนกันดังนี้
 ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ
 ตอนที่ 2 การทำงานในหน้าที่คณะกรรมการและการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ วิเคราะห์
 ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ส่วนข้อสุดท้ายเป็นคำถามปลายเปิด ภาระสิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่าน
 หนังสือพิมพ์ ผู้ตอบตอบได้โดยเสรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจพิจารณา นำมาแจกแจงความถี่
 เพื่อจัดอันดับความสำคัญของข้อคิดเห็น

ตอนที่ 3 ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับในแง่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา
 และนันทนาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามทุกข้อ แบบเกี่ยวกับการวิเคราะห์
 แบบสอบถามชุด ก. ตอนที่ 2

3. วิเคราะห์จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในที่อ่านหนังสือพิมพ์
 และการกระจายข่าวต่อ จากแบบบันทึกชุด ง. โดยการนำข้อมูลมาตรวจพิจารณา แจกแจง
 ความถี่แล้วหาค่าเฉลี่ยของแต่ละรายการออกมา

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และผลที่ประชาชนได้
 รับว่ามีความขัดแย้งหรือสอดคล้องกันเพียงใดดังนี้

4.1 นำค่าเฉลี่ยของจำนวนคนที่เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลจากแบบสอบถามชุด ก. ไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของจำนวนคนที่เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์จริงที่ได้จากแบบบันทึกชุด ง.

4.2 นำค่าเฉลี่ยของกิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์ตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลจากแบบสอบถามชุด ก. มาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยในเรื่องเดียวกันที่ได้จากแบบสอบถามชุด ข. ชุด ค. และแบบบันทึกชุด ง.

4.3 นำค่าเฉลี่ยของประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลจากแบบสอบถามชุด ก. ตอนที่ 2 มาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามชุด ข. ตอนที่ 3 และแบบสอบถามชุด ค. ตอนที่ 3

4.4 นำความถี่ของสิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่ได้จากแบบสอบถามชุด ก. ไปเปรียบเทียบกับความถี่ในเรื่องเดียวกันที่ได้จากแบบสอบถามชุด ข. แบบสอบถามชุด ค. และแบบบันทึกชุด ง. โดยหาค่าร้อยละ

4.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์จากแบบสอบถามชุด ก. แบบสอบถามชุด ข. และแบบสอบถามชุด ค. โดยหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{คะแนนที่ได้}}{\text{คะแนนทั้งหมด}} \times 100$$

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร¹

$$\bar{X} = \frac{\sum f X}{N}$$

$\bar{X}$ = มัชฌิมเลขคณิต

$\sum f X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. ค่าความแตกต่างของรายเฉลี่ย ใช้สูตร²

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

$\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

N_1 และ N_2 = จำนวนประชากรของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

s_1^2 และ s_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

4. ค่าความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร³

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

s^2 = ความแปรปรวนของคะแนนดิบ

$\sum X^2$ = ผลบวกสะสมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ = ผลบวกของคะแนนดิบทุกตัวยกกำลังสอง

¹ ประคอง กรรณสุข สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู หน้า 40.

² ล้วน สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา หน้า 215.

³ ก. หน้า 100.

5. ค่าคาสสแควร์ ใช้สูตร¹

$$\chi^2_{[df]} = \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right]$$

f_o = ความถี่ที่ได้จากการปฏิบัติ

f_e = ความถี่ตามสมมติฐาน

df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

6. ค่าแก้คาสสแควร์ของเยทส์ (Yates' correction) ใช้สูตร²

$$\chi^2 = \sum \left[\frac{(|f_o - f_e| - 0.5)^2}{f_e} \right]$$

f_o = ความถี่ที่ได้จากการปฏิบัติ

f_e = ความถี่ตามสมมติฐาน

¹ประคอง กรวรรณสูตร สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู หน้า 119.

²ก. หน้า 122.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ และนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตามลำดับดังนี้คือ

1. จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์
2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์
3. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์
4. สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์
5. ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์

1. จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์

ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ และความคิดของกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเรื่องจำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นดังนี้

ตาราง 8 จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละวันที่คู่กับการลงทุนวันละ 3 บาท
ต่อเนื่อง

ผู้ออกความเห็น	1 - 5 คน	6 - 10 คน	11 - 15 คน	16 - 20 คน	เกิน 20 คน	รวม	ค่าเฉลี่ย
เจ้าหน้าที่	11	27	14	13	21	86	13.35
กรรมการ	5	22	19	7	22	75	14.27
รวม	16	49	33	20	43	161	13.78

จากตาราง 8 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความคาดหวังว่าควรจะมีประชาชนมาอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 13 คน ซึ่งจะก่อกับการลงทุนวันละ 3 บาทต่อหมู่บ้าน ส่วนกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ก็คิดว่าควรมีคนมาอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 14 คน ซึ่งจะก่อกับการลงทุน นับว่าใกล้เคียงกัน โดยมีค่าเฉลี่ยของคนทั้งหมด เห็นว่าควรมีคนมาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 14 คน

เพื่อให้แน่ใจในเรื่องจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละวัน ผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับจำนวนโต๊ะม้านั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์ว่าควรมีเพียงพอสำหรับนั่งได้กี่คน ได้ผลดังที่ปรากฏในตารางดังนี้

ตาราง 9 จำนวนโต๊ะเก้าอี้ที่เพียงพอสำหรับคนนั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์

กลุ่มผู้ออกความเห็น	1-5 คน	6-10 คน	11-15 คน	16-20 คน	รวม	ค่าเฉลี่ย
เจ้าหน้าที่รัฐบาล	6	38	25	17	86	11.08
กรรมการ	4	30	24	17	75	11.60
รวม	10	68	49	34	161	11.32

จากตาราง 9 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีความเห็นว่าควรมีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอสำหรับคนนั่งได้ 11 และ 12 คน ตามลำดับ

นอกจากโต๊ะเก้าอี้แล้วกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ยังมีความเห็นในเรื่องม้านั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

ตาราง 10 จำนวนมานั่งที่เพียงพอสำหรับคนนั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์

ผู้ออกความเห็น	5 คน	10 คน	15 คน	20 คน	รวม	ค่าเฉลี่ย
กรรมการ	15	26	15	18	74	12.43

จากตาราง 10 จะเห็นว่ากรรมการต้องการให้มีมานั่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์เพียงพอสำหรับคนนั่งได้ 12 คน

จากตาราง 8, 9 และ 10 สรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดว่าจะมีคนเข้ามาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 13 คน โดยขอให้มีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอสำหรับคนนั่งได้ 11 คน จำนวนคนสูงกว่าจำนวนเก้าอี้ แสดงว่าจำนวนคนที่คาดไว้นั้นสูงแล้ว ส่วนกรรมการมีความเห็นว่าควรมีคนมาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 14 คน โดยขอให้มีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอสำหรับคนนั่ง 12 คน จำนวนคนก็สูงกว่าจำนวนเก้าอี้เช่นกัน แต่กรรมการก็ยังต้องการให้มีมายาวให้เพียงพอสำหรับคนนั่งได้อีก 12 คน เพื่อไว้ใช้ในการประชุมปรึกษาหารือในที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นครั้งคราว

สำหรับจำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์จริง ๆ นั้น ผู้วิจัยได้จัดให้มีการจดบันทึกจำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 11 จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละหมู่บ้านแต่ละวัน

ชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์	1 ก.พ.	2 ก.พ.	3 ก.พ.	4 ก.พ.	5 ก.พ.	6 ก.พ.	7 ก.พ.	รวม 7 วัน	ค่าเฉลี่ยต่อ 1 วัน
บ้านท่าผา	13	12	11	13	13	15	11	91	13.00
บ้านสับปง	11	24	18	20	22	23	25	143	20.42

ตาราง 11 (ต่อ)

ชื่อที่อ่าน หนังสือพิมพ์	1 ก.พ.	2 ก.พ.	3 ก.พ.	4 ก.พ.	5 ก.พ.	6 ก.พ.	7 ก.พ.	รวม 7 วัน	ค่าเฉลี่ย ต่อ 1 วัน
บ้านคนยิง	21	17	25	22	19	24	23	151	21.57
บ้านสันป่าสัก	11	20	20	16	25	22	26	140	20.00
บ้านผิง	12	11	11	13	13	13	14	87	12.42
บ้านใหม่ไธ	20	8	15	15	10	15	13	96	13.71
บ้านแม่ทะ	22	16	22	24	20	18	19	141	20.14
บ้านปง	45	21	20	18	19	18	20	161	23.00
บ้านสบทะ	20	20	22	15	16	14	17	124	17.71
บ้านพอน	46	38	23	21 *	15	20	26	189	27.00
บ้านหมอสถ *	14	21	16	19	17	19	23	129	18.42
บ้านทุ่งงาม	23	18	24	28	27	19	25	164	23.42
บ้านไร่	17	14	16	16	16	15	17	111	15.85
บ้านใหม่ผาขาว	4	6	6	5	5	6	6	38	5.42
รวม	279	246	252	245	237	241	265	1765	252.14

* ไม่นับรวมคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 53 คน
ที่เข้ามาเยี่ยมชมกิจการในวันที่ 4 ก.พ. 2519 เวลา 11.30 - 11.55 น.

** มีงานฉลองสะพานข้ามแม่น้ำวังโนบริเวณเดียวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ ระหว่างวันที่
31 ม.ค. - 2 ก.พ. 2519

ค่าเฉลี่ยของคนที่ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 1 แห่งต่อ 1 วัน = 18.01

จากตาราง 11 แสดงว่าในแต่ละวันมีผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 14 แห่ง จำนวน 252 คน โดยมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านเพื่อนมากที่สุด เฉลี่ยวันละ 27 คน รองลงมาได้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านปงและบ้านทุ่งงามมีคนเข้าใช้เฉลี่ยวันละ 23 คนเท่ากัน ส่วนที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านใหม่ผาขาวมีคนเข้าใช้น้อยที่สุดเฉลี่ยวันละ 5 คน ตลอด 7 วันมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 14 แห่ง จำนวน 1,765 คน และโดยเฉลี่ยจะมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แห่งละ 18 คนต่อ 1 วัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังไว้ว่าจะมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 13 คน จึงจะคุ้มกับการลงทุน แต่ตามความเป็นจริงแล้ว มีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 18 คน นั่นคือจำนวนคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละแห่งแต่ละวันสูงกว่าความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล นับว่าเป็นการลงทุนที่ได้กำไร

โดยเหตุที่จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์มีคนเข้าใช้มากที่สุดและน้อยที่สุดมีความแตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละหมู่บ้านว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติหรือไม่ โดยมีสมมติฐานว่า

1. H_0 : ที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในหมู่บ้านต่างกัน มีจำนวนคนเข้าใช้ไม่แตกต่างกัน
2. H_1 : ที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในหมู่บ้านต่างกัน มีจำนวนคนเข้าใช้แตกต่างกัน

ในการทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยใช้วิธีทดสอบค่าสแควร์ทดสอบที่ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 และ .01 ทั้ง 2 ระดับ ผลการวิเคราะห์ปรากฏออกมาดังนี้

ตาราง 12 ค่าคาสสแควร์เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละแห่ง

ชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์	จำนวนคนเข้าใช้ต่อวัน	ค่าคาสสแควร์
บ้านทานา	13	1.36
บ้านสปปง	20	.24
บ้านคนฉิ่ง	22	.92
บ้านสันป่าสัก	20	.24
บ้านฉิ่ง	12	1.96
บ้านแม่ไฮ	14	.86
บ้านแม่ทะ	20	.24
บ้านปง	23	1.43
บ้านสบทะ	18	0
บ้านพอน	27	4.59
บ้านหมอสม	18	0
บ้านทุ่งงาม	23	1.43
บ้านไร่	16	.21
บ้านใหม่ผาขาว	5	8.62
รวม	251	23.52 *

* แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .05

จากตาราง 12 ค่าคาสสแควร์ที่ได้จากการคำนวณได้มากกว่าค่าคาสสแควร์ จากตารางที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั่นคือยอมรับสมมติฐานข้อ 2 หมายความว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในหมู่บ้านต่างกัน มีจำนวนคนเข้าใช้แตกต่างกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาเกี่ยวกับฤดู วัน และเวลาที่ชาวบ้านเข้าไปในการอ่านหนังสือพิมพ์ จึงวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลออกมาดังปรากฏในตาราง 13, 14, 15, 16 และ 17 ดังนี้

ตาราง 13 ฤดูที่ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก

	ฤดูฝน	ฤดูหนาว	ฤดูแล้ง	ฤดูใด ๆ ก็เหมือนกัน	รวม
ความถี่	1	8	36	30	75
ร้อยละ	1.33	10.67	48.00	40.00	100.00

แสดงว่ากรรมการมีความเห็นว่าชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ในฤดูแล้งมากที่สุด ถึงร้อยละ 48.80 ผู้มีความเห็นว่าฤดูใด ๆ ก็เหมือนกันอยู่ในอันดับรองลงมา คือร้อยละ 40.00 ส่วนผู้มีความเห็นว่าฤดูฝนมีคนมาอ่านหนังสือพิมพ์มากอยู่ในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 1.33

ตาราง 14 เวลาที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มาอ่านหนังสือพิมพ์

ผู้ออกความเห็น	เช้า	กลางวัน	เย็น	กลางคืน	รวม	ค่าเฉลี่ย
กรรมการ	1	12	37	2	52	2.77
ชาวบ้าน	10	35	58	3	106	2.51
รวมประชาชน	11	47	95	5	158	2.74

จากตาราง 14 แสดงว่าทั้งกรรมการและชาวบ้านมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์กันในเวลาเย็น และเมื่อผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ โดยกำหนดน้ำหนักประจำช่วงเวลา เข้าเป็น 1 กลางวันเป็น 2 เย็นเป็น 3 กลางคืนเป็น 4 เอาความถี่คูณน้ำหนักประจำช่วงแล้วหาค่าเฉลี่ยออกมา โดยตั้งเกณฑ์กำหนดว่า

- 1.00 - 1.49 มีค่าเป็น เวลาเช้า
- 1.50 - 2.49 มีค่าเป็น เวลากลางวัน
- 2.50 - 3.49 มีค่าเป็น เวลาเย็น
- 3.50 - 4.00 มีค่าเป็น เวลากลางคืน

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่คำนวณออกมาได้กับค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พบว่าทั้งกรรมการและชาวบ้านมีความเห็นว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์กันในเวลาเย็น

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์การใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ของชาวบ้านในเวลาต่าง ๆ จากแบบบันทึกที่จดสถิติในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ปรากฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาต่าง ๆ ระหว่างวันที่

1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519

ชื่อที่อ่าน	เช้า	กลางวัน	เย็น	กลางคืน	รวม
บ้านท่าเสา	23	31	35	2	91
บ้านสบปง	38	42	63	0	143
บ้านคันฉั่ง	53	46	52	0	151
บ้านสันป่าสัก	74	22	44	0	140
บ้านฉ้าง	27	17	43	0	87
บ้านแม่ไฮ	25	45	26	0	96
บ้านแม่ทะ	40	44	57	0	141
บ้านปง	76	42	43	0	161
บ้านสบทะ	30	19	35	40	124
บ้านพอน	39	84	66	0	189
บ้านหมอสม	46	57	26	0	129
บ้านทุ่งงาม	24	83	57	0	164
บ้านไร่	35	43	33	0	111
บ้านใหม่ผาขาว	13	24	1	0	38
รวม	543	599	581	42	1,765

การแบ่งช่วงเวลาในการซื้อกระดาษลงตาราง ผู้วิจัยแบ่งช่วงเวลาดังนี้

7.00 น. - 10.59 น. เช้า
 11.00 น. - 14.59 น. กลางวัน
 15.00 น. - 18.59 น. เย็น
 19.00 น. เป็นต้นไป กลางคืน

แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเช่นเกี่ยวกับตารางที่ 16 โค้ดค่าเฉลี่ยเป็น 2.07 แสดงว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลากลางวัน เป็นที่น่าสังเกตว่ามีคนมาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านสบทะในเวลากลางคืนสูงกว่ากลางวัน ในขณะที่หมู่บ้านอื่นเกือบทั้งหมด ไม่มีใครมาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลากลางคืนเลย

ตาราง 16 ความถี่ของชาวบ้านที่มาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ใน 1 สัปดาห์

ผู้ออกความเห็น	ไม่เคย มาอ่าน เลย	นาน ๆ มาอ่าน ครั้ง	1 - 2 วัน	3 - 4 วัน	5 - 6 วัน	ทุกวัน	รวม	ค่า เฉลี่ย
ชาวบ้าน	1	10	34	46	13	41	145	3.97

จากตาราง 16 แสดงว่าโดยเฉลี่ยชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 4 วัน ความถี่ของคนที่มาอ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 3 - 4 วัน สูงที่สุดมี 46 คน รองลงมาได้แก่คนที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันในรอบสัปดาห์มี 41 คน และความถี่อันต่ำสุด ได้แก่คนที่ไม่เคยมาอ่านหนังสือพิมพ์เลย มี 1 คน

ชาวบางเขนมาขอทานหนังสือพิมพ์แต่ละครั้งและแต่ละคนใช้เวลาไม่เท่ากัน ตัวอย่างระยะเวลาที่ขอหนังสือพิมพ์โดยเฉลี่ยใช้เวลาและเท่าใด จึงวิเคราะห์หาขอบเขตจากแบบสุ่มชักจูง. ได้ผลสรุปปรากฏในตาราง 17

ตาราง 17 เวลาที่ชาวบางเขนแต่ละคนเสียไปในการขอหนังสือพิมพ์

ระยะเวลา เป็นนาที	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	90	120	รวม	ค่าเฉลี่ย
จำนวนคน	58	176	240	114	49	290	20	41	35	13	0	157	3	4	1200	
นาทีรวม	290	1760	3600	2280	1225	8700	700	1640	1575	650	0	9420	270	480	32590	27.16

จากตาราง 17 แสดงว่าโดยเฉลี่ยชาวบางเขนเสียเวลาไปในการขอหนังสือพิมพ์แต่ละ 27 นาทีต่อครั้ง ช่วงเวลาที่คนไปขอหนังสือพิมพ์คือ 30 นาที มี 290 คน อันนี้มองลงมาได้แก่ครั้งละ 15 นาที มี 240 คน และครั้งละ 10 นาที มี 176 คน และในการขอหนังสือพิมพ์ครั้งละ 5 นาทีเลย

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันของชาวบ้าน ปรากฏว่าได้ผลดังนี้

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันของชาวบ้าน

จำนวนคน	คะแนนรวม 3 ข้อ	ค่าเฉลี่ยต่อข้อ
142	1436	3.37

ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มา ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏออกมาว่าชาวบ้านมีความรู้ในข่าวเหตุการณ์ปัจจุบันในระดับปานกลาง

ความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันอาจมีแหล่งข่าวมาจากที่อื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ เมื่อผู้วิจัยศึกษาเรื่องแหล่งข่าวที่ชาวบ้านได้รับโดยละเอียด ปรากฏว่ามีชาวบ้านแสดงความความคิดเห็นดังนี้

ตาราง 19 แหล่งที่ชาวบ้านได้รับทราบข่าวละเอียดมาก

แหล่งข่าว	หนังสือพิมพ์	วิทยุ	คนพุดกัน	รวม
จำนวนคนที่แสดงความเห็น	89	47	1	137
ร้อยละ	64.96	34.31	0.73	100.00

จากตาราง 19 แสดงว่าแหล่งข่าวที่ชาวบ้านได้รับโดยละเอียดมาจากหนังสือพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ คืออยู่ในอันดับสูงสุด ร้อยละ 64.96 รองลงมาได้แก่แหล่งข่าวจากวิทยุ ร้อยละ

- 34.31 และแหล่งข่าวที่ได้รับละเอียดถี่ถ้วนจากคนพูดกัน มีผู้แสดงความคิดเห็นมาในอันดับต่ำสุด คือเพียงร้อยละ .73 เท่านั้น

จากตาราง 12 ถึง 19 สรุปได้ว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ กัน จะมีจำนวนคนเข้าใช้แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับองค์ประกอบอื่นหลายประการ วันเวลาที่ชาวบ้านเข้ามาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์มากนั้น ส่วนใหญ่ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์กันในฤดูแล้ง เวลากลางวัน และเวลาเย็น โดยเฉลี่ยชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 27 นาที ชาวบ้านมีความรู้ในข่าวเหตุการณ์ปัจจุบันในระดับปานกลาง แหล่งที่ชาวบ้านได้รับทราบข่าวละเอียดมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์

2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และตามที่เกิดขึ้นจริง ๆ กับกรรมการและชาวบ้านดังนี้

- ก. การกระจายข่าวต่อ บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีความคิดเห็นในการกระจายข่าวต่อกันนี้

ตาราง 20 จำนวนคนที่ได้รับการกระจายข่าวต่อหลังจากการอ่านหนังสือพิมพ์

ผู้ออกความเห็น	ประเภทของข่าว	ไม่กระจายข่าว	1-3 คน	4-6 คน	7-9 คน	10 คนขึ้นไป	รวม	ค่าเฉลี่ย
เจ้าหน้าที่	ข่าวทั่วไป	1	13	21	12	36	83	7.57
กรรมการ	ข่าวทั่วไป	0	16	38	11	10	75	5.60
กรรมการ	ข่าวสำคัญ	0	8	20	20	27	75	7.64
ชาวบ้าน	ข่าวทั่วไป	9	71	48	10	7	145	3.72

จากตาราง 20 แสดงว่าเจ้าหน้าที่คาดหวังไว้ว่าคนที่อ่านหนังสือพิมพ์ 1 คน จะกระจายข่าวต่อไปได้ 8 คน แต่ผลที่เกิดขึ้นกับกรรมกรนั้นสอดคล้องกับความคาดหวังเฉพาะเวลาที่มีข่าวสำคัญเท่านั้น คือ กรรมกร 1 คน จะกระจายข่าวต่อไปได้อีก 8 คน แต่ถ้าเวลาปกติมีข่าวทั่วไป กรรมกร 1 คน จะกระจายข่าวได้เพียง 6 คนเท่านั้น ส่วนชาวบ้านนั้นกระจายข่าวน้อยที่สุดคือชาวบ้าน 1 คน กระจายข่าวต่อไปได้เพียง 4 คน

เพื่อยืนยันในเรื่องจำนวนคนที่ได้รับการกระจายข่าวต่อ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จำนวนคนที่ได้รับการกระจายข่าวต่อ จากแบบบันทึกที่สัมภาษณ์จากผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 21 จำนวนคนที่ได้รับการกระจายข่าวต่อในแต่ละหมู่บ้าน แต่ละวัน ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519

วันที่ ที่อ่านหนังสือพิมพ์	1	2	3	4	5	6	7	รวม	จำนวน คนที่เข้า อ่านจริง
บ้านท่าเสา	5	-	-	-	-	3	4	12	91
บ้านสบป่อง	34	88	87	79	85	61	93	527	143
บ้านสันป่าสัก	15	30	9	10	6	31	27	128	140
บ้านแม่ไฮ	122	26	71	75	37	55	59	445	96
บ้านพ่อน	77	75	41	43	28	43	61	368	189
บ้านใหม่ผาขาว	12	7	11	8	10	9	12	69	38
รวม	265	226	219	215	166	202	256	1549	697

ค่าเฉลี่ย 1 แห่งต่อ 7 วัน = 258.16

ค่าเฉลี่ย 1 แห่งต่อ 1 วัน = 36.88

ค่าเฉลี่ย 1 คนต่อ 1 วัน = 2.22

จากตาราง 21 แสดงว่าผู้ที่ได้เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์จริง ๆ ระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กุมภาพันธ์ 2519 ได้มีการกระจายข่าวดังนี้คือ ผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 1 คน กระจายข่าวต่อได้อีก 2 คน และจะมีการกระจายข่าวต่อจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ไปยังชาวบ้าน แห่งละ 37 คนต่อวัน

รวมผู้ที่ได้รับประโยชน์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์ 6 แห่งต่อ 7 วันมี 2,246 คน และ ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับประโยชน์คือรวมผู้เข้าใช้และผู้ได้รับการกระจายข่าวต่อ แห่งละ 55 คน ต่อวัน

ข. กิจกรรมอื่น ๆ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น นอกจากจะมีการกระจายข่าวแล้ว ทั้งเจ้าหน้าที่ กรรมการ และชาวบ้าน ต่างก็มีความเห็นว่าควรมีกิจกรรมอื่นอีก ดังนี้คือ

ตาราง 22 กิจกรรมที่ควรทำได้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์

กิจกรรม	จัดกลุ่มสนใจ		จัดงานต่าง ๆ		พักเวลาเดินทาง		พบปะสนทนา		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่	49	31.41	45	28.85	40	25.64	22	14.10	156	100.00
กรรมการ	8	6.90	9	7.76	41	35.34	58	50.00	116	100.00
ชาวบ้าน	12	6.82	8	4.54	55	31.25	101	57.39	176	100.00
รวม	69	15.40	62	13.84	136	30.36	181	40.40	448	100.00

จากตาราง 22 แสดงว่าทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล กรรมการ และชาวบ้านเห็นว่าควรพบปะสนทนาในที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้สูงสุดคือร้อยละ 40.40 รองลงมาได้แก่ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พักผ่อนเวลาเดินทางคือร้อยละ 30.36 และใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่จัดกลุ่มสนใจคือร้อยละ 15.40 ส่วนการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นสถานที่จัดงานต่าง ๆ มีผู้ออกความเห็นน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 13.84 เท่านั้น

เมื่อจำแนกรายกลุ่มผู้ออกความเห็นแล้ว ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าควรใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่จัดกลุ่มสนใจสูงสุดคือร้อยละ 31.41 รองลงมาได้แก่การใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่จัดงานต่าง ๆ คือร้อยละ 28.85 ส่วนการใช้เป็นที่พบปะสนทนามีผู้ออกความเห็นในอันดับต่ำสุด เพียงร้อยละ 14.10 เท่านั้น

กรรมการและชาวบ้านเคยใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พบปะสนทนาในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 50.00 และร้อยละ 57.39 รองลงมาได้แก่ใช้เป็นที่พักผ่อนเวลาเดินทาง คือร้อยละ 35.34 และร้อยละ 31.25 ส่วนการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับต่ำสุดนั้น กรรมการเห็นว่าใช้เป็นที่จัดกลุ่มสนใจในอันดับต่ำสุดคือร้อยละ 6.90 และชาวบ้านเห็นว่าใช้เป็นที่จัดงานต่าง ๆ ในอันดับต่ำสุดคือร้อยละ 4.54

นั่นแสดงว่า ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องกิจกรรมที่ควรทำได้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ไม่สอดคล้องกัน

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในที่อ่านหนังสือพิมพ์นอกเหนือจากการอ่าน ปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 23 กิจกรรมที่ประชาชนทำจริง ๆ ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ เรียงตามลำดับ
ความสำคัญ

ลำดับ ความสำคัญ	กิจกรรมที่ทำ	ความถี่	ร้อยละ
1	พบปะสนทนา ประชุมปรึกษาหารือ	60	32.78
2	ดูภาพในหนังสือ หนังสือพิมพ์	45	24.59
3	จัดและหาความสะอาดที่อ่านหนังสือพิมพ์	26	14.21
4	พักเวลาเดินทางและพักผ่อนปรกติ	18	9.84
5	ยืมและส่งหนังสือ หนังสือพิมพ์	15	8.20
6	คอยรถ	11	6.01
7	ตกแต่งรอบบริเวณที่อ่านหนังสือพิมพ์ รดน้ำต้นไม้ ฉางหญ้า	6	3.28
8	ตรวจลอตเตอรี่	1	0.55
9	ทำการบ้าน	1	0.55
	รวม	183	100.00

จากตาราง 23 แสดงว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในที่อ่านหนังสือพิมพ์ในช่วง 7 วัน ที่มีการบันทึก มีคนมาพบปะสนทนาประชุมปรึกษาหารือสูงสุด คือ ร้อยละ 32.78 รองลงมาคือมีคนมาดูภาพในหนังสือและหนังสือพิมพ์ (ไม่นับคนอ่านหนังสือพิมพ์) ร้อยละ 24.59 และมีคนมาจัดและหาความสะอาดที่อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 14.21 กิจกรรมที่มีคนมาทำในที่อ่านหนังสือพิมพ์น้อยที่สุด คือมาตรวจลอตเตอรี่และทำการบ้าน ร้อยละ 0.55 เท่ากัน

เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในที่อ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างการอ่านหนังสือและหนังสือพิมพ์กับกิจกรรมอื่น ปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 24 เปรียบเทียบกิจกรรมการอ่านกับกิจกรรมอื่นในที่อ่านหนังสือพิมพ์

กิจกรรมที่ทำ	การอ่าน	กิจกรรมอื่น	รวม
จำนวนคนที่ทำ	1264	183	1447
ร้อยละ	87.35	12.65	100.00

แสดงว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นในที่อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่คือการอ่านซึ่งมีผู้อ่านถึงร้อยละ 87.35 ส่วนกิจกรรมอื่นทั้งหมดรวมกันมีเพียงร้อยละ 12.65 เท่านั้น ทั้งนี้ได้ข้อมูลมาจากผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 1,447 คน ในจำนวนคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้งหมด 1,765 คน จำนวนคนที่ขาดไปนั้นในแบบบันทึกมิได้ระบุกิจกรรมไว้

ในเรื่องการกระจายข่าวต่อ สรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าคนอ่านหนังสือพิมพ์ 1 คน จะกระจายข่าวต่อได้ 8 คน แต่ผลปรากฏว่าคนอ่านหนังสือพิมพ์ 1 คน กระจายข่าวต่อได้เพียง 2 - 4 คน ส่วนกิจกรรมหลังการอ่านอย่างอื่น ๆ ที่ควรจะได้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าควรทำได้เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ จัดกลุ่มสนใจ จัดงานต่าง ๆ พักผ่อนเวลาเดินทาง และพบปะสนทนา แต่ในทางปฏิบัติจริงระหว่างที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล มีผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ พบปะสนทนา คุุภาพในหนังสือพิมพ์ จัดและหาความสะอาดที่อ่านหนังสือพิมพ์ และพักผ่อนเวลาเดินทาง ซึ่งนับว่าการปฏิบัติจริงของประชาชนไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล

3. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ ตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลและตามที่ประชาชนได้รับจริง ปรากฏดังนี้

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ในประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ

ด้านที่ได้รับประโยชน์	กลุ่มผู้คาดหวัง	ผู้ให้การสนับสนุน	ผู้พัฒนาชนบทในจ. ลำปาง	ผู้ดำเนินงานส่วนกลาง	ผู้ดำเนินงานส่วนภูมิภาค	รวม
การเมือง	น้ำหนัก	317	218	169	314	1018
	ค่าเฉลี่ย	3.77	3.82	4.02	4.02	3.90
เศรษฐกิจ	น้ำหนัก	309	200	144	275	928
	ค่าเฉลี่ย	3.67	3.50	3.42	3.52	3.55
สังคม	น้ำหนัก	325	220	174	325	1044
	ค่าเฉลี่ย	3.86	3.85	4.14	3.12	4.00
การศึกษา	น้ำหนัก	328	229	174	316	1047
	ค่าเฉลี่ย	3.90	4.01	4.14	4.05	4.01
นันทนาการ	น้ำหนัก	319	226	146	319	1010
	ค่าเฉลี่ย	3.79	3.96	3.47	4.08	3.87
รวม 5 ด้าน	น้ำหนัก	1598	1093	807	1549	5047
	ค่าเฉลี่ย	3.80	3.83	3.84	3.97	3.87

จากตาราง 25 จะเห็นว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มผู้คาดหวังว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์มากเรียงตามลำดับดังนี้

1. กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค ค่าเฉลี่ย 3.97
2. กลุ่มผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง ค่าเฉลี่ย 3.84
3. กลุ่มผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชนบท ค่าเฉลี่ย 3.83
4. กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ ค่าเฉลี่ย 3.80

แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ปรากฏว่าทั้ง 4 กลุ่มมีความคาดหวังว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์มากเหมือนกันทั้งหมด

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านที่คาดหวังว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์นั้น เรียงลำดับด้านที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์มากไปหาน้อยดังนี้

1. ด้านการศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.01
2. ด้านสังคม ค่าเฉลี่ย 4.00
3. ด้านการเมือง ค่าเฉลี่ย 3.90
4. ด้านนันทนาการ ค่าเฉลี่ย 3.87
5. ด้านเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย 3.55

เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ปรากฏว่าความคาดหวังในประโยชน์ที่คิดว่าประชาชนได้รับนั้นมากเหมือนกันทุกด้าน

สำหรับค่าเฉลี่ยของประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่คาดหวังและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับในด้านต่าง ๆ ผลปรากฏออกมาดังนี้

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยของประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่คาดหวังและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ

ด้านที่ได้รับประโยชน์	ความคาดหวัง ของเจ้าหน้าที่	ประโยชน์ที่ กรรมการได้รับ	ประโยชน์ที่ ชาวบ้านได้รับ	ประโยชน์ที่ ประชาชนได้รับ
การเมือง	3.90	4.04	3.62	3.76
เศรษฐกิจ	3.55	4.01	3.77	3.85
สังคม	4.00	3.69	3.55	3.60

ตาราง 26 (ต่อ)

ด้านที่ได้รับประโยชน์	ความคาดหวัง ของเจ้าหน้าที่	ประโยชน์ที่ กรรมการได้รับ	ประโยชน์ที่ ชาวบ้านได้รับ	ประโยชน์ที่ ประชาชนได้รับ
การศึกษา	4.01	3.61	3.90	3.80
นันทนาการ	3.87	2.84	2.63	2.70
รวมทุกด้าน	3.96	3.63	3.49	3.54

จากตาราง 26 เมื่อนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในบทที่ 3 ผลปรากฏว่า

1. เจ้าหน้าที่คาดหวังว่าประชาชนได้รับประโยชน์มาก ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจริงก็มาก แต่เมื่อแยกประเภทประชาชนแล้วพบว่ากรรมการได้รับประโยชน์มาก ส่วนชาวบ้านได้รับประโยชน์ปานกลาง

2. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับในแต่ละด้านนั้น เจ้าหน้าที่คาดหวังว่าประชาชนได้รับประโยชน์มากทุกด้าน ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจริงก็มากทุกด้าน ยกเว้นด้านนันทนาการ ประชาชนได้รับประโยชน์ปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกประเภทประชาชนแล้วพบว่ากรรมการได้รับประโยชน์ด้านนันทนาการปานกลาง เช่นเดียวกับชาวบ้าน

จากตาราง 26 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประโยชน์ที่กรรมการและชาวบ้านได้รับว่าต่างกันหรือไม่ โดยการใช้ค่าที (t - test) ทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏออกมาดังนี้

ตาราง 27 ค่าการทดสอบสมมติฐานโดยใจค่าที่ (t - test) เปรียบเทียบ
ประโยชน์ที่กรรมการและชาวบ้านได้รับในด้านต่าง ๆ

ด้านที่ได้รับประโยชน์	กรรมการ		ชาวบ้าน		t Calculated
	$\bar{X}_1$	S_1^2	$\bar{X}_2$	S_2^2	
การเมือง	12.11	6.28	10.85	3.36	1.65 *
เศรษฐกิจ	12.03	1.86	11.30	2.75	2.43 **
สังคม	11.08	4.23	10.65	6.39	.60
การศึกษา	11.83	2.14	11.69	2.45	.45
นันทนาการ	8.52	3.84	7.88	3.66	1.23

* แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่ากรรมการและชาวบ้านได้รับประโยชน์ในด้านสังคม การศึกษา และนันทนาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนด้านการเมืองกรรมการได้รับมากกว่าชาวบ้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และด้านเศรษฐกิจกรรมการได้รับมากกว่าชาวบ้านที่ระดับความนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 25 ถึง 27 สรุปได้ว่าในเรื่องผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับนั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์มากทุกด้าน ส่วนผลที่ประชาชนได้รับนั้น ประชาชนก็ได้รับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านนันทนาการ ประชาชนได้รับประโยชน์ปานกลาง และกรรมการได้รับประโยชน์มากกว่าชาวบ้านในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

4. สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตาราง 28 สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์จำแนกตามกลุ่มผู้ออกความเห็น

ลำดับที่	สิ่งที่ประชาชนต้องการ	ผู้ออกความเห็น							
		เจ้าหน้าที่		กรรมการ		ชาวบ้าน		ประชาชน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไป	51	25.12	47	45.19	47	26.55	94	33.45
2	ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองและท้องถิ่น	34	16.75	6	5.77	8	4.52	14	4.96
3	หนังสือพิมพ์หรือเอกสารให้มีประจำเสมอ มาทันเวลา และมีเพิ่มมากขึ้น	22	10.84	7	6.73	34	19.21	41	14.59
4	การพบปะสนทนา ปรีกษาหารือในที่อ่านหนังสือพิมพ์	22	10.84	1	0.96	1	0.57	2	0.71
5	ให้เป็นศูนย์รวมกิจกรรมของหมู่บ้าน	18	8.87	5	4.81	1	0.57	6	2.14
6	ให้เป็นที่พักเวลาเดินทางและเป็นที่พักผ่อนในเวลาปกติ	14	6.90	1	0.96	2	1.13	3	1.07

ตาราง 28 (ต่อ)

ลำดับ ที่	สิ่งที่ประชาชนต้องการ	ผู้แสดงความเห็น							
		เจ้าหน้าที่		กรรมการ		ชาวบ้าน		ประชาชน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
7	เจ้าหน้าที่รับผิดชอบและ ปรับปรุงงานประจำที่อ่าน หนังสือพิมพ์	12	5.91	6	5.77	18	10.18	24	6.54
8	หนังสืออ่านง่าย ๆ ป้อง กันการลืมนหนังสือ	9	4.43	2	1.93	8	4.52	10	3.56
9	เครื่องขยายเสียง วิทยุ หรือโทรทัศน์ประจำที่อ่าน หนังสือพิมพ์	8	3.94	10	9.62	13	7.34	23	6.18
10	การจูงใจให้ประชาชนมา อ่านหนังสือ	3	1.48	1	0.96	4	2.26	5	1.78
11	งบประมาณบำรุงที่อ่าน หนังสือพิมพ์สม่ำเสมอ	3	1.48	1	0.96	0	0.00	1	0.36
12	การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรม ในที่อ่านหนังสือพิมพ์เพิ่ม ขึ้น	3	1.48	0	0.00	0	0.00	0	0.00
13	ไฟฟ้าหรือแสงสว่างเวลา กลางคืน	2	0.98	9	8.65	21	11.86	30	10.68
14	ขยายที่อ่านหนังสือพิมพ์ ให้กว้างขวางขึ้น	2	0.98	8	7.69	20	11.30	28	9.96
รวม		203	100.0					281	100.00

จากตาราง 28 แสดงว่า

1. เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าประชาชนต้องการความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไปมากที่สุด คือร้อยละ 25.12 รองลงมาได้แก่ความต้องการทราบข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง และท้องถิ่น คือร้อยละ 16.75 และต้องการพบปะสนทนาประชุมปรึกษารือในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 10.84

2. ประชาชนมีความต้องการหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไปในอันดับที่สูงที่สุด คือร้อยละ 33.45 รองลงมาได้แก่การให้หนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ คือร้อยละ 14.59 และการให้ไฟฟ้าหรือแสงสว่างในที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลากลางคืน คือร้อยละ 10.68

นั่นคือในเรื่องสิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความคาดหวังว่าประชาชนจะต้องการสิ่งต่าง ๆ มากเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไป ชาวเหตุการณ์บ้านเมืองและท้องถิ่น การให้หนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ และการพบปะสนทนาปรึกษารือในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนความต้องการของประชาชนจริง ๆ นั้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไป การให้หนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ และการให้ไฟฟ้าและแสงสว่างในที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลากลางคืน นับได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังในสิ่งที่ประชาชนต้องการ สอดคล้องกับความต้องการจริงของประชาชน

5. ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล
กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ และชาวบ้านทั่วไป ผลปรากฏดังนี้

ก. ความคิดเห็นด้านการบริหารทั่วไป พิจารณาในค่านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ลักษณะของที่อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นดังนี้

ตาราง 29 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์

ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์	ผู้ออกความเห็น			
	เจ้าหน้าที่รัฐบาล		กรรมการ	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
สร้างเป็นอาคาร เอกเทศ	74	87.06	63	84.00
อาศัยศาลาวัด	5	5.88	6	8.00
อาศัยโรงเรียน	4	4.71	1	1.33
อาศัยร้านค้าในหมู่บ้าน	2	2.35	1	1.33
อาศัยบ้านเอกชนในหมู่บ้าน	—	—	4	5.34
รวม	85	100.00	75	100.00

จากตาราง 29 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องการให้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็น
อาคารเอกเทศ สอดคล้องกับความคิดเห็นของกรรมการ โดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องการให้
สร้างเป็นอาคารเอกเทสร้อยละ 87.06 และกรรมการต้องการให้สร้างเป็นอาคารเอกเทศ
ร้อยละ 84.00 รองลงมาได้แก่ให้อาศัยศาลาวัด โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลออกความเห็นร้อยละ
5.88 และกรรมการออกความเห็นร้อยละ 8.00 ส่วนการอาศัยบ้านเอกชนเป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์
ไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลคนใดออกความเห็นเลย กรรมการเห็นว่าควรอาศัยโรงเรียนและอาศัย

ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 1.33 เท่ากัน

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ว่าควรเป็นใครปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 30 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์

ผู้ควรเป็นผู้สร้าง	รัฐบาล	ประชาชน	รัฐบาลกับประชาชน	รวม
ผู้ออกความเห็น				
เจ้าหน้าที่รัฐบาล				
ผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์	4	8	13	25
ผู้ดำเนินงานคานพัฒนาชนบท	1	2	16	19
ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง	—	12	2	14
ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค	1	13	12	26
(รวมเจ้าหน้าที่รัฐบาล)	(6)	(35)	(43)	(84)
กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์	13	44	18	75
รวมความถี่	19	79	61	159
คิดเป็นร้อยละ	11.95	49.69	38.36	100.00

แสดงว่าควรให้ประชาชนเป็นผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 49.69 รองลงมาได้แก่ให้รัฐบาลร่วมกับประชาชนสร้าง คือร้อยละ 38.36 อันดับต่ำสุดได้แก่การให้รัฐบาลเป็นผู้สร้าง ในอัตราร้อยละ 11.95 โดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่ารัฐบาลควรร่วมกับประชาชนในการสร้างในอันดับสูงสุด แต่กรรมการเห็นว่าควรให้ประชาชนสร้างเองในอันดับสูงสุด

3) ในเรื่องผู้ดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสอบถาม พบว่ากรรมการทุกคนต้องการให้ทางรัฐบาลจ้างบรรณาธิการคอยดูแลประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกแห่ง ซึ่งในทางปฏิบัติจริงแล้วเป็นไปได้ ผู้วิจัยจึงคัดข้อเลือกตอนนี้ออก ให้กรรมการออกความเห็นเพียงเฉพาะกรรมการหรือชาวบ้านเท่านั้น ที่เป็นผู้ดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนทางเจ้าหน้าที่รัฐบาลนั้น ผู้วิจัยให้ออกความเห็นในคานให้รัฐบาลจ้างบรรณาธิการดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ด้วย ผลปรากฏ

ออกมาดังนี้คือ

ตาราง 31 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมูลค่าที่อ่านหนังสือพิมพ์

ลักษณะของมูลค่าที่อ่าน หนังสือพิมพ์	เจ้าหน้าที่รัฐบาล		กรรมการ	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
รัฐจ้างบรรณาธิการดูแล	4	4.60		
กรรมการดูแล	37	42.53	24	32.00
ชาวบ้านดูแล	19	21.84	6	8.00
กรรมการและชาวบ้านดูแล	27	31.03	45	60.00
รวม	87	100.00	75	100.00

จากตาราง 31 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องการให้กรรมการเป็นมูลค่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 42.53 รองลงมาได้แก่ให้กรรมการและชาวบ้านดูแล คือร้อยละ 31.03 และให้ชาวบ้านดูแลร้อยละ 21.84 ส่วนการที่จะให้รัฐจ้างบรรณาธิการดูแลนั้น มีเจ้าหน้าที่ออกความเห็นในอันดับต่ำสุดเพียงร้อยละ 4.60 เท่านั้น สำหรับกรรมการทุกคนต้องการให้รัฐจ้างบรรณาธิการดูแล ถ้ารัฐจ้างบรรณาธิการให้ไปได้ก็เห็นว่าควรให้กรรมการและชาวบ้านดูแลในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 60.00 และให้กรรมการดูแลในอันดับรองลงมา คือร้อยละ 32.00 ส่วนการให้ชาวบ้านดูแลนั้น กรรมการออกความเห็นในอันดับต่ำสุดเพียงร้อยละ 8.00

4) ในการที่ที่อ่านหนังสือพิมพ์จะกลายสภาพไปเป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้านนั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความคิดเห็นดังนี้

ตาราง 32 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในเรื่องที่อ่านหนังสือพิมพ์จะเปลี่ยนสภาพเป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้าน

	ควร เพราะจะได้เป็นแหล่งวิชาที่แท้จริง	ไม่ควร เพราะห้องสมุดมักมีระเบียบแบบแผนมาก	รวม
จำนวนคน	62	23	85
ร้อยละ	72.94	27.06	100.00

จากตาราง 32 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความเห็นว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมุ่งเปลี่ยนสภาพเป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้าน เพราะจะได้เป็นแหล่งวิชาที่แท้จริงในอันดับสูง คือร้อยละ 72.94 และมีผู้เห็นว่าไม่ควรมุ่งเปลี่ยนสภาพเป็นห้องสมุด เพราะห้องสมุดมักมีระเบียบแบบแผน จะทำให้ชาวบ้านไม่สะดวกใจมาใช้ในอันดับต่ำ คือร้อยละ 27.06

ความคิดเห็นของชาวบ้านเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นดังนี้คือ

ตาราง 33 ความคิดเห็นของชาวบ้านเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์

	ปัจจุบันนี้ ก็แล้ว	อยากขยายให้ กว้างขวางขึ้น	อยากให้เป็น ห้องสมุด	อยากให้เป็นศูนย์ รวมกิจกรรม	รวม
จำนวนชาวบ้าน	18	69	37	10	134
ร้อยละ	13.43	51.49	27.61	7.47	100.00

จากตาราง 33 แสดงว่าชาวบ้านที่ต้องการให้ขยายที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้กว้างขวางขึ้น มีอันดับสูงสุด คือร้อยละ 51.49 รองลงมาได้แก่ต้องการให้ปรับปรุงขยายการดำเนินงานบริการ ให้กลายเป็นห้องสมุดประชาชนประจำหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 27.61 และเห็นว่าสภาพปัจจุบันนี้ ก็ดีแล้วร้อยละ 13.43 มีผู้อยากให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นศูนย์รวมกิจกรรมของหมู่บ้านในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 7.47

กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้านของตนดังนี้

ตาราง 34 ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับความเจริญของที่อ่านหนังสือพิมพ์

ความคิดเห็น	คนอ่านมากขึ้น	หนังสือมากขึ้น	เหมือนเดิม	บิตีแล้วดีกว่า	รวม
ความถี่	62	22	7	2	93
ร้อยละ	66.67	23.65	7.53	2.15	100.00

จากตาราง 34 กรรมการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านของตน ในปีนี้เมื่อเทียบกับปีที่แล้วว่า ในปีนี้คนอ่านหนังสือพิมพ์มากขึ้นในอันดับสูงสุดคือร้อยละ 66.67 รองลงมาได้แก่ผู้ออกความเห็นว่ามีหนังสือมากขึ้นคือร้อยละ 23.65 และผู้ออกความเห็นว่ามีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในปีนี้เป็นเหมือนปีที่แล้วร้อยละ 7.53 สำหรับผู้ที่มีความเห็นว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านของตนในปีที่แล้วเจริญกว่าปีนี้อยู่ในอันดับต่ำสุดคือร้อยละ 2.15

5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการขยายปริมาณที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้ครบทุกหมู่บ้านทั่วประเทศเป็นดังนี้

ตาราง 35 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในการขยายปริมาณที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้
ครบทุกหมู่บ้าน

กำหนดเวลา ผู้ออกความเห็น	ภายใน 3 ปี	ภายใน แผน 4	ภายใน แผน 5	ตามกำลัง งบประมาณ	รวม
ผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์	10	9	3	5	27
มูลค่าเนิงานกานพัฒนาชนบท	2	7	0	10	19
มูลค่าเนิงานโดยตรงในส่วนกลาง	2	5	1	6	14
มูลค่าเนิงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค	3	5	3	15	26
รวม	17	26	7	36	86
คิดเป็นร้อยละ	19.77	30.23	8.14	41.86	100.00

จากตาราง 35 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องการให้ขยายบริเวณที่อ่านหนังสือพิมพ์ไป
ตามกำลังงบประมาณในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 41.86 และให้ขยายให้ครบทุกหมู่บ้านตามแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ 5 ในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 8.14

เจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่าควรเลือกลักษณะท้องที่ที่จะจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

ตาราง 36 ลักษณะท้องที่ที่ควรเลือกในการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์

ท้องที่ควรเลือก	ทั้งชาวบ้านไม่มี น.ส.พ.อ่านเลย	ทั้งสง น.ส.พ. ถึงทุกวัน	รวม
ผู้ออกความเห็น			
ผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์	22	4	26
มูลค่าเนิงานกานพัฒนาชนบท	15	4	19
มูลค่าเนิงานโดยตรงในส่วนกลาง	11	3	14
มูลค่าเนิงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค	21	5	26
รวม	69		85
คิดเป็นร้อยละ	81.18		100.00

จากตาราง 36 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องการให้ขยายการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ไปในห้องที่ซึ่งชาวบ้านไม่มีหนังสือพิมพ์จะอ่านเลยก่อน แม้ตัวแทนจำหน่ายอาจส่งหนังสือพิมพ์ไปถึงไม่ทุกวันในอันดับสูง คือร้อยละ 81.18 และมีผู้เห็นว่าควรขยายการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ไปในที่ซึ่งตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ส่งหนังสือพิมพ์ไปถึงได้ทุกวัน แต่อาจมีหนังสือพิมพ์อยู่บ้างแล้วในอันดับต่ำ คือเพียงร้อยละ 16.82 เท่านั้น

เกี่ยวกับเรื่องการผลักดันให้ตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์จากระบบสายส่งให้เข้าถึงชนบทนั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความคิดเห็นดังนี้ คือ

ตาราง 37 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในเรื่องการผลักดันให้ตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์จากระบบสายส่ง

ความเคร่งครัด ผู้ออกความเห็น	ไม่จำเป็นต้อง เคร่งครัดนัก	ควรเคร่งครัด ต่อไป	รวม
ผู้ให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์	18	10	87
ผู้ดำเนินงานคานพัฒนาชนบท	11	8	19
ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนกลาง	12	2	14
ผู้ดำเนินงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค	15	11	26
รวม	56	31	87
คิดเป็นร้อยละ	64.37	35.63	100.00

จากตาราง 37 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดกับการผลักดันตัวแทนในอันดับสูง คือร้อยละ 64.37 และมีผู้เห็นว่าควรเคร่งครัดกับวิธีการนี้ต่อไปในอันดับต่ำ คือร้อยละ 35.63

กรรมการมีความคิดเห็นในเรื่องวิธีส่งหนังสือพิมพ์ดังนี้คือ

ตาราง 38 ความคิดเห็นของกรรมการในเรื่องวิธีส่งหนังสือพิมพ์

วิธีส่ง	ให้กรรมการไปรับที่อำเภอ	ให้ร้านเป็นผู้ส่ง	ให้อำเภอเป็นผู้ส่ง	ฝากส่งต่อกันมา	รวม
จำนวนคน	26	8	22	19	75
ร้อยละ	34.67	10.67	29.33	25.33	100.00

จากตาราง 38 กรรมการเห็นว่าควรให้กรรมการไปรับหนังสือพิมพ์จากอำเภอมายังที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 34.67 รองลงมาได้แก่ให้อำเภอเป็นผู้ส่ง ร้อยละ 29.33 และให้ฝากส่งต่อกันมา ร้อยละ 25.33 อันดับต่ำสุดได้แก่ให้ร้านเป็นผู้ส่งมีผู้ออกความเห็นเพียงร้อยละ 10.67

6) กรรมการได้รับตำแหน่งโดยวิธีการดังนี้คือ

ตาราง 39 วิธีการที่กรรมการได้รับตำแหน่ง

วิธีการ	ชาวบ้านคัดเลือกให้เป็น	ได้รับมอบหมายจากจนท.อำเภอ	เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่แล้ว	สมัครมาเป็นควายไ้ร้งงาน	รวม
จำนวนคน	41	13	11	10	75
ร้อยละ	54.67	17.33	14.67	13.33	100.00

จากตาราง 39 จะเห็นว่าวิธีการที่กรรมการได้รับตำแหน่งนั้น ได้มาโดยวิธีที่ชาวบ้านคัดเลือกให้มาเป็นในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 54.67 รองลงมาได้แก่เป็นโดยได้รับ

มอบหมายจากเจ้าหน้าที่อำเภอ คือร้อยละ 17.33 และเป็นกรรมการเพราะเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน
อยู่ก่อนแล้ว ร้อยละ 14.67 ส่วนผู้ที่สมัครมาเป็นกรรมการเองด้วยใจรักงานมีอันดับต่ำสุด เพียง
ร้อยละ 13.33

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สอบถามกรรมการ เกี่ยวกับความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง
ที่อ่านหนังสือพิมพ์และความรู้ในหน้าที่ของกรรมการ ให้คะแนนแล้วหาค่าเฉลี่ยออกมาได้เท่ากับ
3.88 นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในบทที่ 3 ผลปรากฏว่ากรรมการเหล่านี้มีความรู้
ในเรื่องงานในหน้าที่กรรมการ และรู้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก

7) กรรมการได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการชักชวนให้ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์
ดังนี้

ตาราง 40 วิธีที่กรรมการชักชวนให้ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์

	เรียกประชุม ชาวบ้านแล้ว ชี้แจง	ชักชวนบุคคล ในครอบครัว	ประกาศให้ ทราบเมื่อมี งานบุญ	เขียนหัวข่าว บนกระดานดำ	รวม
ความถี่	50	34	30	12	126
ร้อยละ	39.68	26.98	23.81	9.53	100.00

จากตาราง 40 แสดงว่ากรรมการใช้วิธีชักชวนชาวบ้านให้มาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่าน
หนังสือพิมพ์ โดยวิธีเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจง ในอันดับสูงสุดคือร้อยละ 39.68 รองลงมา
ได้แก่วิธีชักชวนให้บุคคลในครอบครัวมาอ่านหนังสือพิมพ์คือร้อยละ 26.98 และวิธีประกาศให้
ทราบเมื่อมีการทำบุญร้อยละ 23.81 ส่วนวิธีชักชวนชาวบ้านให้มาอ่านหนังสือพิมพ์โดยการเขียน
หัวข่าวไว้บนกระดานดำนั้น มีกรรมการออกความเห็นในอันดับต่ำสุดเพียงร้อยละ 9.53

ชาวบ้านก็มีส่วนชักชวนให้คนในหมู่บ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ โดยแต่ละคนเคยชวนคนมาดังนี้

ตาราง 41 ค่าเฉลี่ยของจำนวนคนที่ชาวบ้านแต่ละคนเคยชวนมาอ่านหนังสือพิมพ์

จำนวนคนที่เคยชวน	ไม่เคยชวน	1 - 3 คน	4 - 6 คน	7 - 9 คน	10 คนขึ้นไป	รวม	ค่าเฉลี่ย
จำนวนผู้ออกความเห็น	24	84	27	2	4	114	2.52

จากตาราง 41 แสดงว่ามีชาวบ้านที่ไม่เคยชวนคนอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์เลย 24 คน มีชาวบ้าน 84 คน เคยชวนบุคคลอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้คนละ 1 - 3 คน ชาวบ้าน 27 คน เคยชวนบุคคลอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้คนละ 4 - 6 คน และมีชาวบ้าน 4 คน ที่เคยชวนบุคคลอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้คนละ 10 คนขึ้นไป เมื่อหาค่าเฉลี่ยออกมาแล้วปรากฏว่าชาวบ้าน 1 คน จะชวนบุคคลอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้ 3 คน

8) ชาวบ้านเคยช่วยทำงานบางอย่างให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

ตาราง 42 งานที่ชาวบ้านเคยช่วยทำได้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์

งานที่เคยช่วย	ช่วยก่อสร้าง	ช่วยดูแลรักษาความสะอาด	ช่วยปลูกต้นไม้ดอกไม้	รวม
จำนวนชาวบ้าน	89	36	12	137
ร้อยละ	64.96	26.28	8.76	100.00

จากตาราง 42 แสดงว่างานที่ชาวบ้านเคยทำให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น ชาวบ้าน
เคยช่วยในการก่อสร้างในอันดับสูงสุด ร้อยละ 64.96 รองลงมาได้แก่การช่วยเหลือรักษาความ
สะอาด ปักกวาดให้สะอาด ร้อยละ 26.28 มีคนช่วยปลูกต้นไม้ดอกไม้ในอันดับต่ำสุด ร้อยละ
8.76

นอกจากนี้ชาวบ้านยังคิดว่าจะช่วยทำงานอื่นให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้อีกดังนี้

ตาราง 43 งานที่ชาวบ้านคิดว่าจะช่วยทำให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้

งานที่จะช่วยทำ	ซ่อมแซม ที่อ่าน หนังสือ พิมพ์	ขอหนังสือ เข้าที่อ่าน หนังสือ พิมพ์	ปลูกต้นไม้ ดอกไม้	รับ น.ส.พ. จากรัฐ มาให้	ปลูกที่อ่าน หนังสือพิมพ์ ให้ใหม่	ไม่ทำอะไร เพราะ ก็แล้ว	รวม
จำนวนคนอาสา	79	42	35	18	3	7	184
ร้อยละ	42.94	22.83	19.02	9.78	1.63	3.80	100.00

จากตาราง 43 งานที่ชาวบ้านคิดว่าจะช่วยทำให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้อีก คือการ
ซ่อมแซมที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้มีสภาพดีขึ้นเป็นอันดับสูงสุด คือร้อยละ 42.94 รองลงมาได้แก่การ
ขอหนังสือพิมพ์เข้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ คือร้อยละ 22.83 และการปลูกต้นไม้ดอกไม้รอบ ๆ บริเวณ
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 19.02 อันดับต่ำสุดได้แก่ผู้ที่คิดปลูกที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้ใหม่ เพราะ
สภาพที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่เดิมทรุดโทรมมาก มีร้อยละ 1.63

9) กรรมการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาอุปกรณ์การติดตั้งไฟฟ้า หากทาง
รัฐบาลอนุญาตให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้ใช้ไฟฟ้าโดยไม่ต้องเสียเงิน ดังนี้

ตาราง 44 ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับการจัดหาอุปกรณ์การติดตั้งไฟฟ้า

วิธีจัดหาอุปกรณ์	ชาวบ้านช่วยกันหาเงินมาซื้อ	ชาวบ้านช่วยกันออกเงินเอง	ไม่จำเป็นต้องติดตั้ง	รวม
จำนวนคนที่ออกความเห็น	44	21	4	72
ร้อยละ	61.11	33.33	5.56	100.00

จากตาราง 44 แสดงว่าถ้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้ใช้ไฟฟ้าโดยไม่ต้องเสียเงินแล้ว กรรมการคิดว่าชาวบ้านควรช่วยกันหาเงินมาซื้ออุปกรณ์ในการติดตั้งไฟฟ้าในอันดับสูงสุด ก็ร้อยละ 61.11 และให้ชาวบ้านช่วยกันออกเงินซื้อเองในอันดับรองลงมา ก็ร้อยละ 33.33 มีผู้คิดว่าไม่จำเป็นต้องติดตั้งไฟฟ้า เพราะติดไปแล้วเด็กชน ๆ จะมาข้างหลอดแตกหมดในอันดับต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 5.56

ความคิดเห็นของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในเรื่องการบริหารทั่วไป สรุปได้ว่า

1. ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรสร้างเป็นอาคาร เอกเทศ ซึ่งทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการมีความเห็นด้วยในข้อนี้สอดคล้องกัน
2. ในการสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่ารัฐควรร่วมมือกับประชาชนในการสร้าง ส่วนกรรมการมีความเห็นว่าควรให้ประชาชนสร้างเอง
3. การดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่าควรให้กรรมการเป็นผู้ดูแล ส่วนกรรมการนั้นเห็นว่าควรให้กรรมการและชาวบ้านช่วยกันดูแล (หากรัฐไม่สามารถจ้างบรรณารักษ์ให้คอยดูแลได้)
4. เจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมุ่งเปลี่ยนสภาพเป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้าน ส่วนชาวบ้านต้องการเพียงให้ขยายที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้กว้างขวางขึ้นเท่านั้น และในปีที่อ่านหนังสือพิมพ์มีมากกว่าปีที่แล้ว

5. ในการขยายปริมาณที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่าควรขยายให้ครบทุกหมู่บ้านทั่วประเทศไทยตามกำลังงบประมาณ ทั้งนี้ให้เลือกจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ในท้องที่ซึ่งชาวบ้านไม่มีหนังสือพิมพ์จะอ่านเลย แม้ตัวแทนจำหน่ายอาจส่งถึงไม่ทุกวันก็ตาม สำหรับการผลักดันให้ตัวแทนจำหน่ายจัดระบบสายส่งให้เข้าถึงชนบทไม่ใช่เรื่องสำคัญ ผ่าหนังสือพิมพ์ไปบ้างก็ได้ ขอให้หนังสือพิมพ์ไปถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่แล้วก้น ในเรื่องวิธีการส่งหนังสือพิมพ์ให้กรรมการก็มีความเห็นสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล คือเห็นว่าควรให้กรรมการไปรับหนังสือพิมพ์มาจากอำเภอเอง

6. กรรมการส่วนใหญ่ได้รับตำแหน่งโดยวิธีที่ชาวบ้านคัดเลือกให้มาเป็น ซึ่งกรรมการเหล่านี้มีความรู้ในเรื่องงานในหน้าที่กรรมการ และรู้จักอุปสรรคของการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก

7. วิธีการชักชวนให้ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์นั้น กรรมการส่วนใหญ่ใช้วิธีเรียกประชุมชาวบ้านแล้วชี้แจง และชาวบ้านแต่ละคนเคยชวนบุคคลอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้ 3 คน

8. ชาวบ้านส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการก่อสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ และเห็นว่าควรช่วยกันซ่อมแซมที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่ทรุดโทรมให้มีสภาพดีขึ้น

9. หากทางราชการให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ใช้ไฟฟ้าโดยไม่ต้องเสียเงินแล้ว กรรมการเห็นว่าชาวบ้านควรช่วยกันหาเงินซื้ออุปกรณ์ในการติดตั้งไฟฟ้าเอง

ข. ความคิดเห็นในด้านการบริการภายในที่อ่านหนังสือพิมพ์

พิจารณาในก้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ลักษณะการอนุญาตให้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นดังนี้

ตาราง 45 ลักษณะการอนุญาตให้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์

ลักษณะการอนุญาตให้ใช้	เจ้าหน้าที่รัฐบาล		กรรมการ		รวม	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
ให้มาอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์เท่านั้น	68	79.07	66	88.00	134	83.23
ให้นำไปอ่านที่บ้านได้เสมอ	45	17.44	7	9.33	22	13.67
ให้ยืมไปบ้านได้ตอนเย็นส่งคืนรุ่งเช้า	1	1.16	-	-	1	0.62
ไปยืมอ่านจากบ้านกรรมการ	2	2.33	2	2.67	4	2.48
รวม	86	100.00	75	100.00	161	100.00

จากตาราง 45 แสดงว่าทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์มีความคิดเห็นตรงกัน คือต้องการให้ประชาชนมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์เท่านั้นในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 79.07 และร้อยละ 88.00 ตามลำดับ การอนุญาตให้ยืมหนังสือพิมพ์ไปบ้านในตอนเย็น แล้วนำส่งคืนยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ในวันรุ่งขึ้นตอนเช้า นั้น กลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มก็มีความเห็นตรงกันอีก คือ ต้องการให้อนุญาตให้ยืมไปอ่านที่บ้านในอันดับต่ำสุด โดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลมีผู้ออกความเห็นร้อยละ 1.16 ส่วนกรรมการไม่มีผู้ใดเห็นด้วยในข้อนี้เลย

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเก็บหนังสือพิมพ์ใหม่เป็นดังนี้

ตาราง 46 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเก็บหนังสือพิมพ์ใหม่

ลักษณะการเก็บ	เจ้าหน้าที่รัฐบาล		กรรมการ		รวม	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
มีกรรมการดูแลเก็บไว้ในที่อ่าน	85	98.84	59	78.66	144	89.44
เก็บไว้ที่บ้านกรรมการคนใดคนหนึ่ง	1	1.16	8	10.67	9	5.59
เก็บไว้ที่บ้านกำนันผู้ใหญ่บ้าน	—	—	8	10.67	8	4.97
รวม	86	100.00	75	100.00	161	100.00

จากตาราง 46 แสดงว่าทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการ มีความเห็นว่าควรมีกรรมการดูแลเก็บหนังสือพิมพ์ที่มาใหม่ไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 99.84 และร้อยละ 78.66 ตามลำดับ การเก็บหนังสือพิมพ์ที่มาใหม่ไว้ที่บ้านกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น ไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดเห็นด้วยเลย แต่มีกรรมการเห็นด้วยพอกับการเก็บไว้ที่บ้านกรรมการคนใดคนหนึ่ง คือ เห็นด้วยในอัตราร้อยละ 10.67 เท่ากัน

นอกจากนี้ กรรมการยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางหนังสือพิมพ์ใหม่ไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

ตาราง 47 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีวางหนังสือพิมพ์ใหม่

วิธีวางหนังสือพิมพ์	มีไม้ค้ำวางไว้บน ที่วางหนังสือพิมพ์	มีไม้ค้ำวางไว้ บนโต๊ะก็ได้	พับวางบนโต๊ะ มีของหนักทับ	รวม
จำนวนคน	58	8	8	74
ร้อยละ	78.38	10.81	10.81	100.00

จากตาราง 47 การรับรู้ความคิดเห็นว่าหนังสือพิมพ์ใหม่ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ควรมีไม้กั้นวางไว้บนที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด ร้อยละ 78.38 และเห็นว่าหนังสือพิมพ์ใหม่ควรพับวางบนโต๊ะมีของหนักทับ กับมีไม้กั้นวางไว้บนโต๊ะก็ได้ในอันดับรองลงมา คือร้อยละ 10.81 เท่ากัน

ชาวบ้านมีโอกาสพบหนังสือพิมพ์ใหม่ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

ตาราง 48 โอกาสที่ชาวบ้านพบหนังสือพิมพ์ใหม่ในที่อ่านหนังสือพิมพ์

โอกาสที่พบหนังสือพิมพ์ใหม่	พบทุกครั้ง	พบบ้างไม่พบบ้าง	ไม่เคยพบเลย	รวม
จำนวนชาวบ้านที่พบ	69	66	10	145
ร้อยละ	47.59	45.52	1.89	100.00

จากตาราง 48 แสดงว่าเมื่อชาวบ้านมาถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว คนที่มีโอกาสพบหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ล่าสุดทุกครั้งมีอันดับสูงสุด คือร้อยละ 47.59 รองลงมาได้แก่ผู้ที่พบหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ล่าสุดบ้างไม่พบบ้าง คือร้อยละ 45.52 ส่วนผู้ที่ไม่เคยพบหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ล่าสุดในที่อ่านหนังสือพิมพ์เลยมีอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 1.89

บุคคลฝ่ายต่าง ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ดังนี้

ตาราง 49 ความคิดเห็นของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นหนังสือพิมพ์

ความเป็นปัจจุบัน ของหนังสือพิมพ์	เจ้าหน้าที่		กรรมการ		ชาวบ้าน		รวม	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
ควรเป็นปัจจุบันทุกวัน	60	70.59	55	74.32	75	50.68	190	61.89
อาจช้าไปบ้าง 1 - 3 วัน	20	23.53	17	22.97	60	40.54	97	31.60
อาจช้าไปบ้างไม่เกิน 1 สัปดาห์	5	5.88	2	2.71	13	8.78	20	6.51
รวม	85	100	74	100	148	100	307	100

จากตาราง 49 แสดงว่าทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล กรรมการ และชาวบ้าน มีความคิดเห็นตรงกันว่า หนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นหนังสือพิมพ์ควรเป็นปัจจุบันทุกวันในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 70.59, 74.32 และ 50.68 ตามลำดับ มีผู้นิยมนิให้หนังสือพิมพ์มาถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์ช้าไปบ้าง 1 - 3 วัน ในอันดับรองลงมาทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล กรรมการ และชาวบ้าน คือร้อยละ 23.53, 22.97 และ 40.54 อันดับต่ำสุดคือผู้นิยมนิให้หนังสือพิมพ์มาช้าไปบ้างไม่เกิน 1 สัปดาห์ คือร้อยละ 5.88, 2.71 และ 8.78 ตามลำดับเช่นกัน

เมื่อผู้วิจัยสอบถามชาวบ้านถึงความเป็นปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ฉบับที่ได้อ่านเมื่อเข้าไปถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์ ปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 50 ความเป็นปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ฉบับที่ชาวบ้านได้อ่าน

ความเป็นปัจจุบันของ หนังสือพิมพ์	ฉบับที่วางตลาด ในวันนั้น	ฉบับของวันที่ล่วง มาแล้ว 1-3 วัน	ฉบับของวันที่ล่วง มาแล้วไม่เกิน 1 สัปดาห์	รวม
ความถี่ ร้อยละ	77 51.00	60 40.00	13 9.00	150 100.00

จากตาราง 50 แสดงว่าเมื่อชาวบ้านไปถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว ชาวบ้านมักได้อ่านหนังสือพิมพ์ฉบับที่วางตลาดในวันนั้นในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 51.00 อันดับรองลงมาได้แก่ผู้ที่มักได้อ่านหนังสือพิมพ์ฉบับของวันที่ล่วงมาแล้ว 1 - 3 วัน คือร้อยละ 40.00 อันดับต่ำสุดคือผู้ที่มักได้พบหนังสือพิมพ์ฉบับของวันที่ล่วงมาแล้วไม่เกิน 1 สัปดาห์ ร้อยละ 9.00

2) ในการจัดการเก็บหนังสือพิมพ์เก่านั้น ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์มีความเห็นดังนี้

ตาราง 51 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาที่ให้เก็บหนังสือพิมพ์เก่า

ระยะเวลาที่ให้เก็บ	เจ้าหน้าที่รัฐบาล		กรรมการ		รวม	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
เก็บไว้อย่างน้อย 1 เดือน	60	71.43	38	50.67	98	61.64
เก็บไว้อย่างน้อย 7 วัน	20	23.81	31	41.33	51	32.07
ไม่ต้องเก็บ	4	4.76	6	8.00	10	6.29
รวม	84	100.00	75	100.00	159	100.00

จากตาราง 51 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีความคิดเห็นในเรื่องการเก็บหนังสือพิมพ์ไว้สอดคล้องกัน คือการเก็บไว้อย่างน้อย 1 เดือน มีผู้ออกความเห็นในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 71.43 และร้อยละ 50.67 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ การเก็บหนังสือพิมพ์เอาไว้อย่างน้อย 7 วัน เจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการเห็นด้วยร้อยละ 23.81 และร้อยละ 41.33 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ออกความเห็นว่าจะไม่เก็บหนังสือพิมพ์เอาไว้เลยนั้นอยู่ในอันดับต่ำสุดทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการ ออกความเห็นเพียงร้อยละ 4.76 และร้อยละ 8.00 ตามลำดับ นั่นคือทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องระยะเวลาที่ให้เก็บหนังสือพิมพ์เอาไว้

3) นอกจากหนังสือพิมพ์ที่ทางรัฐบาลส่งให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกแห่งแล้ว บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีความคิดเห็นว่าควรมีเอกสารอื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์อีก ดังนี้

ตาราง 52 เอกสารอื่นที่ควรมีอีกในที่อ่านหนังสือพิมพ์

ชนิดของสิ่งพิมพ์	เจ้าหน้าที่รัฐบาล		กรรมการ		ชาวบ้าน		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เอกสารเกี่ยวกับการเกษตร	63	27.27	61	33.33	85	32.44	209	30.92
เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่าง ๆ	63	27.27	19	26.78	51	19.47	163	24.11
หนังสือความรู้ทั่วไป	56	24.25	31	16.94	44	16.79	131	19.38
วารสารอื่นสัก 1-2 ฉบับ	49	21.21	42	22.95	82	31.30	173	25.59
รวม	231	100	183	100	262	100	676	100

จากตาราง 52 แสดงว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลเห็นว่าควรมีเอกสารเกี่ยวกับการเกษตร และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในอันดับสูงสุดเท่ากัน 2 รายการ คือ ร้อยละ 27.27 และเห็นว่าควรมีวารสารอื่น ๆ อีก ในอันดับต่ำสุด ร้อยละ 21.21 กรรมการเห็นว่าควรมีเอกสารเกี่ยวกับการเกษตรในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 33.33 และควรมีหนังสือความรู้ทั่วไป ในอันดับต่ำสุด ร้อยละ 16.94 ชาวบ้านเห็นว่าควรมีเอกสารเกี่ยวกับการเกษตรในอันดับสูงสุด ร้อยละ 32.44 ตรงกับความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการ และเห็นว่าควรมีหนังสือความรู้ทั่วไปในอันดับต่ำสุด ร้อยละ 16.79 ตรงกับความเห็นของกรรมการ แต่ไม่ตรงกับ ความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาล

สำหรับวิธีหาเอกสารเพิ่มเติมให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น เมื่อผู้วิจัยทดลองใช้แบบสอบถาม กับประชาชน ทุกคนตอบว่าให้รัฐซื้อส่งไปให้สะดวกที่สุด ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ที่รัฐจะ ส่งหนังสือเพิ่มให้ได้ทุกแห่ง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกที่ให้รัฐบาลซื้อส่งไปให้ออกจากแบบสอบถามของ ประชาชน ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีหาเอกสารเพิ่มเติมจึงปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 53 วิธีหาเอกสารเพิ่มเติมให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์

วิธีการหาเอกสาร	เจ้าหน้าที่		กรรมการ		ชาวบ้าน	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
รัฐบาลออกเงินซื้อส่งไปให้	14	16.28				
ชาวบ้านช่วยกันหา	5	5.81	34	45.33	63	43.45
รัฐและชาวบ้านช่วยกันหา	67	77.91	34	45.33	78	53.79
ไม่จำเป็นต้องหา	—	—	7	9.34	4	2.76
รวม	86	100	75	100	145	100

จากตาราง 53 จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องการให้รัฐและชาวบ้านช่วยกันหาเอกสารเพิ่มเติมเข้ามาอยู่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด ร้อยละ 77.91 ให้ชาวบ้านช่วยกันหาเองในอันดับต่ำสุด ร้อยละ 5.81 กรรมการเห็นว่ารัฐและชาวบ้านช่วยกันจัดหาในอันดับสูงสุด ร้อยละ 45.33 สอดคล้องกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ และเห็นว่าชาวบ้านควรช่วยกันหาในอันดับสูงสุดเช่นกัน ส่วนชาวบ้านมีความเห็นว่ารัฐและชาวบ้านช่วยกันจัดหาในอันดับสูงสุด ตรงกัน ร้อยละ 53.79 และไม่จำเป็นต้องจัดหา (หากรัฐไม่ส่งไปให้) ในอันดับต่ำสุด ร้อยละ 2.76

- 1) ชาวบ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการความสะดวกของที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

ตาราง 54 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะดวกของที่อ่านหนังสือพิมพ์

ความสะดวก	ไม่มีคนดูแลเลย	สะดวกพอใช้	สะดวกดี เพราะมีคนดูแลรักษา	รวม
จำนวนคนที่ออกความเห็น	3	72	68	143
				ค่าเฉลี่ย
				1.46

จากตาราง 54 เมื่อกำหนดให้ลักษณะความสะดวกที่ไม่มีคนดูแลเลยมีน้ำหนักเป็น 0 ลักษณะสะดวกพอใช้เป็น 1 และสะดวกดีเพราะมีคนดูแลรักษาเป็น 2 เอาความถี่คูณน้ำหนัก แล้วหาค่าเฉลี่ยออกมา ปรากฏว่าได้ค่าเฉลี่ย 1.46 สรุปได้ว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์สะดวกพอใช้

ความคิดเห็นในเรื่องการบริการภายในที่อ่านหนังสือพิมพ์สรุปได้ว่า

1. ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและกรรมการมีความเห็นตรงกันว่าควรให้ประชาชนมาอ่านหนังสือพิมพ์ภายในที่อ่านหนังสือพิมพ์เท่านั้น ให้มีกรรมการดูแลเก็บหนังสือพิมพ์ที่มาใหม่ไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ โดยใช้ไม้ค้ำวางไว้บนที่วางหนังสือพิมพ์ เมื่อชาวบ้านเข้ามาในที่อ่าน

หนังสือพิมพ์แล้ว ส่วนใหญ่จะพบหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ล่าสุดทุกครั้ง หนังสือพิมพ์ในตำนานหนังสือพิมพ์ควรเป็นปัจจุบันทุกวัน และชาวบ้านส่วนใหญ่มักได้อ่านหนังสือพิมพ์ฉบับที่วางตลาดในวันนั้น

2. ในการเก็บหนังสือพิมพ์เก่านั้น ทั้งกรรมการและเจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความเห็นตรงกันว่าควรเก็บไว้อย่างน้อย 1 เดือน

3. ในเรื่องเอกสารอื่นที่ควรนิถุ์ในตำนานหนังสือพิมพ์ ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล กรรมการ และชาวบ้าน มีความเห็นตรงกันว่าควรใหม่เอกสารเกี่ยวกับการเกษตร โดยให้รัฐและชาวบ้านช่วยกันจัดหาเข้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ (หากทางรัฐบาลไม่สามารถซื้อส่งไปให้ได้)

4. ชาวบ้านมีความเห็นว่าบริเวณที่อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่สะอาดพอใช้

ค. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านของประชาชน

พิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่มีต่อการลงข่าวที่ไม่ดีต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ เป็นดังนี้

ตาราง 55 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่มีต่อการลงข่าวที่ไม่ดีต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์

เป็นการทำให้ ชาวบ้านไม่สบายใจ		เป็นการนำยาพิษ ไปสู่ชาวบ้าน		จำเป็นต้องให้ ชาวบ้านอ่านเพราะ ได้ประโยชน์มากกว่าโทษ		รวม	
จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
—	—	9	10.84	74	89.16	83	100

จากตาราง 55 จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความเห็นว่าการที่หนังสือพิมพ์ลงเรื่องไม่ดีต่าง ๆ เป็นส่วนมากนั้น แม้จะเป็นการทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจหรือให้ยาพิษ ก็จำเป็นต้องให้ชาวบ้านอ่านเพราะได้ประโยชน์มากกว่าโทษ อยู่ในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 89.16 ผู้ที่

ลงความเห็นว่าเป็นการนายาพิษไปสู่ชาวบ้านอยู่ในอันดับรองลงมา คือร้อยละ 10.84 ส่วนในเรื่องการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นการทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจนั้น ไม่มีผู้ลงความเห็นเลย

2) ในที่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละแห่ง นอกจากจะมีหนังสือพิมพ์จากส่วนกลาง 2 ฉบับแล้ว ยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีก 1 ฉบับ ซึ่งในที่อ่านหนังสือพิมพ์บางแห่งไม่มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในจำนวนกรรมการที่ตอบแบบสอบถาม 75 คน มีผู้ตอบว่าในที่อ่านหนังสือพิมพ์มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 65 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 และมีผู้ตอบว่าไม่มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการที่มีต่อหนังสือพิมพ์จากส่วนกลางและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นแล้ว ปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 56 ความคิดเห็นของกรรมการที่มีต่อความชอบหนังสือพิมพ์ของชาวบ้าน

หนังสือพิมพ์ที่คิดว่า ชาวบ้านชอบ	ชอบ น.ส.พ. ท้องถิ่น มากกว่า	ชอบ น.ส.พ. กรุงเทพฯ มากกว่า	ชอบ น.ส.พ. ทั้ง 2 อย่าง	ไม่ชอบ น.ส.พ.ทั้ง 2 อย่าง	รวม
จำนวนคน	1	23	48	3	75
ร้อยละ	1.33	30.67	64.00	4.00	100.00

จากตาราง 56 แสดงว่ากรรมการมีความคิดเห็นว่าชาวบ้านชอบอ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 64.00 รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีความเห็นว่าชาวบ้านชอบหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ มากกว่า คือร้อยละ 30.67 และผู้คิดว่าชาวบ้านไม่ชอบหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 อย่างมีร้อยละ 4.00 ส่วนผู้ที่เห็นว่าชาวบ้านชอบหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากกว่าอยู่ในอันดับต่ำสุด เพียงร้อยละ 1.33

เมื่อผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความชอบอ่านหนังสือพิมพ์จากชาวบ้านจริง ๆ
ปรากฏผลออกมาดังนี้

ตาราง 57 หนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ที่ชาวบ้านชอบมากที่สุด

รายชื่อหนังสือพิมพ์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	บ้านเมือง	ชาวบ้าน	สารญ์ใหญ่	ไทยลานนา	รวม
จำนวนคนชอบที่สุด	110	12	5	0	2	4	113
ร้อยละ	82.71	9.02	3.76	0	1.50	3.01	100

จากตาราง 57 แสดงว่าจำนวนชาวบ้านที่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากที่สุดมีอันดับ
สูงสุดถึงร้อยละ 82.71 รองลงมาได้แก่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีร้อยละ 9.02 และหนังสือพิมพ์
บ้านเมืองมีร้อยละ 3.76 หนังสือพิมพ์ที่มีคนชอบมากที่สุดในอันดับต่ำสุดคือหนังสือพิมพ์ชาวบ้าน
ซึ่งไม่มีใครตอบว่าชอบมากที่สุดเลย

3) ถ้าไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านแล้ว ประชาชนมีโอกาสดูหาหนังสือพิมพ์
อ่านจากที่อื่นได้บ้างดังนี้

ตาราง 58 วิธีที่ประชาชนจะหาหนังสือพิมพ์อ่านหากไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์

วิธีหาหนังสือพิมพ์อ่าน	กรรมการ		ชาวบ้าน		รวม	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
นาน ๆ หาซื้ออ่านเองบ้าง	41	54.67	61	42.36	102	46.57
จากร้านค้าในหมู่บ้าน	18	24.00	50	34.72	68	31.05
จากห้องสมุด ร.ร. หรือหอสมุดประชาชน	14	18.67	14	9.72	28	12.78
ไม่หาอ่าน	2	2.66	19	13.20	21	9.59
รวม	75	100	144	100	219	100

จากตาราง 58 แสดงว่าหากไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านแล้ว ทั้งกรรมการและชาวบ้านจะหาซื้อหนังสือพิมพ์อ่านเองบ้าง นาน ๆ ซื้อครั้งหนึ่งในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 54.67 และร้อยละ 42.36 ตามลำดับ ทั้งกรรมการและชาวบ้านจะไม่หาหนังสือพิมพ์อ่านเลยในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 2.66 และร้อยละ 13.20 ตามลำดับ

เมื่อประชาชนจำเป็นต้องไปอ่านหนังสือพิมพ์ตามที่ต่าง ๆ บุคคลเหล่านั้นมีความรู้สึกกังวลก็

ตาราง 59 ความรู้สึกของประชาชนในการไปอ่านหนังสือพิมพ์นอกเหนือจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

ความรู้สึก	กรรมการ		ชาวบ้าน		รวม	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
เกรงใจเจ้าของสถานที่	52	69.33	92	64.34	144	66.05
อ่านไม่รู้เรื่องเพราะคนพูดพล่าน	6	8.00	9	6.29	15	6.88
หนังสือพิมพ์มีน้อยไม่พอกันอ่าน	6	8.00	18	12.59	24	11.01
รู้สึกเหมือนอ่านในที่อ่าน นิ่งอึดใจ	8	10.67	17	11.89	25	11.47
ไม่เคยอ่านที่อื่นเลย	3	4.00	7	4.89	10	4.59
รวม	75	100	143	100	218	100

จากตาราง 59 แสดงว่าในการไปอ่านหนังสือพิมพ์ในที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น ทั้งกรรมการและชาวบ้านมีความเกรงใจเจ้าของสถานที่ในอันดับสูงสุด คือ ร้อยละ 69.33 และร้อยละ 64.34 ตามลำดับ มีผู้ไม่เคยไปอ่านที่อื่นเลยในอันดับต่ำสุดเหมือนกัน คือ กรรมการไม่เคยอ่านที่อื่นร้อยละ 4.00 ชาวบ้านไม่เคยอ่านที่อื่นร้อยละ 4.89 จากจำนวนผู้ออกความเห็น 218 คน (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกรรมการและชาวบ้านมี 225 คน นอกนั้นไม่แสดงความคิดเห็น)

4) ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ บางวันอาจไม่ได้
หนังสือพิมพ์ บุคคลเหล่านี้มีความรู้สึกในวันที่ไม่ได้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้คือ

ตาราง 60 ความรู้สึกของประชาชนในวันที่ไม่ได้ที่อ่านหนังสือพิมพ์

ความรู้สึก	กรรมการ		ชาวบ้าน		รวม	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
อยากอ่านบ้างเพราะอยากรู้ข่าวคราว	39	52.70	91	63.64	130	59.91
อยากอ่านมากเพราะอ่านติด	21	32.43	30	20.98	54	24.88
วันไหนว่างไปอ่านย้อนหลังก็ได้	9	12.17	10	6.99	19	8.76
เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร	2	2.70	12	8.39	14	6.45
รวม	74	100	143	100	217	100

จากตาราง 60 แสดงว่าในวันที่ไม่ได้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ทั้งกรรมการและชาวบ้าน
อยากอ่านหนังสือพิมพ์บ้างเพราะอยากรู้ข่าวคราวต่าง ๆ ในอันดับสูงสุด คือร้อยละ 52.70 และ
ร้อยละ 63.64 ตามลำดับ อันดับรองลงมาของบุคคลทั้ง 2 กลุ่มก็เป็นเช่นเดียวกัน คืออยาก
อ่านมากเพราะอ่านติด มีกรรมการรู้สึกเช่นนี้ร้อยละ 32.43 และชาวบ้านร้อยละ 20.98
ความรู้สึกที่กรรมการออกความเห็นในอันดับต่ำสุด คือ มีกรรมการออกความเห็นว่าเป็นเฉย ๆ
ไม่รู้สึกอะไร ร้อยละ 2.70 ชาวบ้านออกความเห็นว่าเป็นวันไหนว่างไปอ่านย้อนหลังก็ได้ในอันดับ
ต่ำสุด คือร้อยละ 6.99

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านของประชาชนสรุปได้ว่า

1. การที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวไม่ถือเป็นส่วนมากนัก เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความเห็นว่า
แม้จะเป็นการทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจหรือเป็นการนำยาพิษไปสู่ชาวบ้าน ก็จำเป็นต้องให้
ชาวบ้านอ่านเพราะได้ประโยชน์มากกว่าโทษ
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอยู่ด้วย กรรมการมีความเห็น
ว่าชาวบ้านชอบทั้งหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ชาวบ้านลงความเห็น
ว่าหนังสือพิมพ์ที่ชอบมากที่สุดคือไทยรัฐ
3. หากไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านแล้ว ทั้งกรรมการและชาวบ้านจะหาซื้อ
หนังสือพิมพ์อ่านเองบ้างนาน ๆ ครั้ง การไปอ่านหนังสือพิมพ์ตามที่ต่าง ๆ นอกเหนือจาก
ที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น ทั้งกรรมการและชาวบ้านจะมีความรู้สึกเกรงใจเจ้าของสถานที่
4. ทั้งกรรมการและชาวบ้านเห็นว่าหากวันใดไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว จะรู้สึก
อยากอ่านบ้าง เพราะอยากรู้อخبارต่าง ๆ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นโครงการใหม่ที่มุ่งให้บริการในด้านการส่งเสริมการอ่านแก่ประชาชนในชนบท เป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนที่ทันต่อเหตุการณ์ โดยการลงทุนที่ถูกลงมาก เมื่อคิดเทียบกับความสูญเสียจากการฉีกหนังสือของผู้อ่านเป็นประจำปีที่ 4 การวิจัยเรื่องความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และผลที่ประชาชนในจังหวัดลำปางได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ ย่อมจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและขยายงานโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านโดยตรง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ในด้านจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่าน ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับและสิ่งที่ประชาชนต้องการ รวมทั้งความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์
2. เพื่อวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่าน ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับและสิ่งที่ประชาชนต้องการ รวมทั้งความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์
3. เพื่อวิเคราะห์ดูว่า ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลและผลที่ประชาชนได้รับ มีความขัดแย้งหรือสอดคล้องกันประการใด เพียงใด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่เจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ จำนวน 87 คน ประชาชนในจังหวัดลำปางที่ทำหน้าที่เป็น กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 75 คน ประชาชนทั่วไปที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ จำนวน 150 คน และประชาชนที่เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 15 แห่งที่สุ่มได้ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519 จำนวน 1,765 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามชุด ก. ข. ค. ซึ่งใช้กับกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาล กลุ่มประชาชนที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และกลุ่มประชาชนทั่วไป กับแบบบันทึกชุด ง. ซึ่งใช้กับกลุ่มประชาชนที่เข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2519

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปสอบถามเจ้าหน้าที่รัฐบาล สัมภาษณ์คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ สัมภาษณ์ชาวบ้านทั่วไป และจดบันทึกในที่อ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อได้ข้อมูลกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลแต่ละรายการมาแจกแจงความถี่ ใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมาย แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง

ผลของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ดังต่อไปนี้คือ

1. จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์

เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าควรมีคนมาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 15 คน ต่อแห่งจึงจะคุ้มกับการลงทุนวันละ 3 บาทต่อหมู่บ้าน ส่วนกรรมการมีความเห็นว่าควรมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 14 คนจึงจะคุ้มกับการลงทุน

เมื่อวิเคราะห์จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์จริง ๆ ปรากฏว่ามีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 18 คนต่อแห่ง ในอัตราส่วนชาย 15 คน ต่อหญิง 3 คน นั่นก็จำนวนประชาชนที่เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละแห่งแต่ละวัน สูงกว่าความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล กรรมการ และชาวบ้าน

จำนวนผู้เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละแห่งแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับองค์ประกอบอื่นหลายประการ กรรมการมีความเห็นว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านชอบเข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในฤดูแล้ง โดยเฉลี่ยชาวบ้านเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 27 นาที ชาวบ้านมีความรู้ในข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบันต่าง ๆ ในระดับปานกลาง และแหล่งที่ชาวบ้านที่มิที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านได้รับทราบข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยละเอียดมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์

2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์

กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านนั้นพอสรุปได้ดังนี้

ก. การกระจายข่าวต่อ

เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าคนที่อ่านหนังสือพิมพ์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว 1 คน จะกระจายข่าวต่อให้คนอื่นได้รับทราบอีก 8 คน จากการศึกษาจากประชาชนพบว่า หากเป็นข่าวสำคัญ กรรมการ 1 คน จะกระจายข่าวต่อได้อีก 8 คน แต่ในเวลาปกติมีข่าวทั่วไป กรรมการ 1 คน จะกระจายข่าวได้ 6 คน ส่วนชาวบ้าน 1 คน กระจายข่าวต่อได้ 4 คน เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกผลปรากฏว่าชาวบ้าน 1 คน กระจายข่าวต่อได้ 2 คน

ข. กิจกรรมอื่น ๆ

ประชาชนสามารถใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละแห่งทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีก ดังนี้

เจ้าหน้าที่รัฐบาลกล่าวควรจัดกลุ่มสนใจเป็นอันดับสูงสุดถึงร้อยละ 31.41 รองลงมาได้แก่การใช้จัดงานต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 28.85 และใช้เป็นที่พบปะสนทนายู่ใน อันดับต่ำสุด คือร้อยละ 14.10

กรรมการ เห็นว่ามีผู้มาพบปะสนทนาในที่อ่านหนังสือพิมพ์ในอันดับสูงสุด ถึงร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่การพักผ่อนเวลาเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 35.34 ส่วน การใช้จัดกลุ่มสนทนาในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 4.54

ชาวบ้านเห็นว่ามีผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พบปะสนทนาในอันดับสูงสุด ถึงร้อยละ 57.39 รองลงมาได้แก่การพักผ่อนเวลาเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 31.25 และ ใช้เป็นที่จัดงานต่าง ๆ ในอันดับต่ำสุด คือร้อยละ 4.54

เมื่อวิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในที่อ่านหนังสือพิมพ์จากแบบบันทึกพบว่า ประชาชนใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พบปะสนทนาประชุมปรึกษารับรู้ในอันดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 32.78 รองลงมาได้แก่การมาดูภาพจากหนังสือและหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 24.59 กิจกรรมที่ทาน้อยที่สุดในที่อ่านหนังสือพิมพ์คือการตรวจเช็คเครื่องและทำการบ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.55 เท่ากัน ไม่มีการจัดกลุ่มสนใจหรือการใช้สถานที่จัดงานต่าง ๆ แต่อย่างใด

นั่นคือนอกเหนือจากกิจกรรมการอ่านแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความคาดหวังว่าที่อ่าน หนังสือพิมพ์ควรได้ใช้ประโยชน์ในการจัดกระทำกิจกรรมอื่น ๆ อีก เรียงตามลำดับจากมาก ไปหาน้อยคือ จัดกลุ่มสนใจ จัดงานต่าง ๆ พักผ่อนเวลาเดินทาง และพบปะสนทนากัน แต่ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล ประชาชนกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ พบปะสนทนา ดูภาพในหนังสือพิมพ์ จัดและทำความสะอาด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ และพักผ่อนในเวลาเดินทาง นับว่าประชาชนปฏิบัติจริงในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ระหว่างที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล แต่ทั้งนี้เป็น

เพียงผลพลอยได้จากที่อ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลและประชาชนที่จัดตั้งก็มีได้เขียนไว้ในวัตถุประสงค์ ความคาดหวังกับผลที่เกิดขึ้นจริง แม้ไม่ตรงกันก็ไม่มีอะไรที่เสียหายอย่างไร

3. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

เจ้าหน้าที่ทุกกลุ่มคาดว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากที่อ่านหนังสือพิมพ์ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และนันทนาการ มากทุกด้าน ส่วนประโยชน์ประชาชนได้รับนั้นก็มากทุกด้าน ยกเว้นค่านันทนาการ ทั้งกรรมการและชาวบ้านได้รับประโยชน์ปานกลาง

เมื่อใช้ค่าที่ทดสอบประโยชน์ที่กรรมการและชาวบ้านได้รับ บปรากฏว่าได้รับประโยชน์ด้านสังคม การศึกษา และนันทนาการ ไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการเมือง กรรมการได้รับประโยชน์มากกว่าชาวบ้าน ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และด้านเศรษฐกิจ กรรมการได้รับประโยชน์มากกว่าชาวบ้านที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

4. สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

จำแนกตามกลุ่มผู้ออกความเห็นได้ดังนี้

ก. เจ้าหน้าที่รัฐบาล

เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดว่าสิ่งที่ประชาชนต้องการมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 25.12

ซึ่งตรงกับความต้องการของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 33.45

2) ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองและท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.75 ตรงกับความต้องการของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 4.98

3) หนังสือพิมพ์หรือเอกสารให้มีประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ ให้มากขึ้นเวลา และมีเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.84 ตรงกับความต้องการของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 14.59

ข. ประชาชน

สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 33.45 ตรงกับความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 25.12
- 2) หนังสือพิมพ์และเอกสารใหม่ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ และมาทันเวลา คิดเป็นร้อยละ 14.59 ตรงกับความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 10.84
- 3) การมีไฟฟ้าหรือแสงสว่างในที่อ่านหนังสือพิมพ์ในเวลากลางคืน คิดเป็นร้อยละ 10.68 ตรงกับความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 0.98
- ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในอันดับที่ 1 และที่ 3 ตรงกับความต้องการของประชาชนในอันดับที่ 1 และที่ 2

5. ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์

ความคิดเห็นของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ แบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

ก. ความคิดเห็นด้านการบริหารทั่วไป พิจารณาในคนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ลักษณะของที่อ่านหนังสือพิมพ์ ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล และกรรมการต้องการให้สร้างเป็นอาคารเอกเทศมากที่สุด โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 87.06 และกรรมการร้อยละ 84.00 เห็นด้วย
- 2) ผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลกับกรรมการร้อยละ 49.69 เห็นว่าประชาชนควรเป็นผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์เอง
- 3) การดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 42.53 และกรรมการร้อยละ 32.00 เห็นว่าควรให้กรรมการเป็นผู้ดูแล กับมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 31.04 และกรรมการร้อยละ 60.00 เห็นว่าควรให้กรรมการและชาวบ้านช่วยกันดูแล
- 4) การเปลี่ยนสภาพจากที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นห้องสมุด มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 72.94 เห็นด้วย ส่วนชาวบ้านร้อยละ 51.49 ต้องการเพียงให้ขยายที่อ่าน

หนังสือพิมพ์ให้วางวางขึ้นเท่านั้น

5) การขยายปริมาณที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 41.86 เห็นว่า ควรขยายการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้ครบทั้ง 48,000 หมู่บ้านตามกำลังงบประมาณ โดยให้เลือกท้องที่ซึ่งชาวบ้านไม่มีหนังสือพิมพ์จะอ่านเลยก่อน เจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 64.37 เห็นว่า เรื่องการผลักดันให้ทั่วแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์จากระบบสายส่งให้เข้าถึงหมู่บ้านนั้นไม่จำเป็น ต้องเคร่งครัดนัก ผ่าไปบ้างก็ได้ ขอให้หนังสือพิมพ์ไปถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั่วกัน และ กรรมการร้อยละ 34.67 ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรให้กรรมการไปรับหนังสือพิมพ์จากอำเภอ

6) วิธีที่กรรมการได้รับตำแหน่งนั้น กรรมการคิดเป็นร้อยละ 54.67 ได้รับตำแหน่งโดยวิธีที่ชาวบ้านคัดเลือกขึ้นมาให้เป็นกรรมการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ ในเรื่องงานในหน้าที่ของกรรมการและรู้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์มา

7) วิธีที่กรรมการชักชวนชาวบ้านให้มาอ่านหนังสือพิมพ์นั้น กรรมการคิด เป็นร้อยละ 39.68 ใช้วิธีเรียกประชุมชาวบ้านแล้วชี้แจง และโดยเฉลี่ย ชาวบ้าน 1 คน เคยชวนบุคคลอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้ 3 คน

8) สิ่งที่ชาวบ้านเคยมีส่วนร่วมในที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือช่วย ก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 64.96 และงานที่ชาวบ้านคิดว่าจะช่วยทำให้เกิดที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้อีก คือช่วยซ่อมแซมที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่ทรุดโทรมไปสภาพดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 42.94

9) หากทางราชการอนุญาตให้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ได้ใช้ไฟฟ้าโดยไม่ต้อง เสียเงินแล้ว มีกรรมการคิดเป็นร้อยละ 61.11 เห็นว่าชาวบ้านควรช่วยกันหาเงินมาซื้ออุปกรณ์ ในการติดตั้งไฟฟ้าเอง

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการภายในที่อ่านหนังสือพิมพ์ พิจารณากันตาม
ทาง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การอนุญาตให้ใช้หนังสือพิมพ์ มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 79.07 เห็นว่าควรให้ประชาชนมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้เฉพาะในที่อ่านหนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่ไม่มี กรรมการเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 88.00

2) การเก็บหนังสือพิมพ์ใหม่ มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลร้อยละ 98.84 เห็นว่าการพิมพ์กรรมการดูแลเก็บไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ และมีกรรมการเห็นควยคิดเป็นร้อยละ 78.06 สำหรับวิธีวางหนังสือพิมพ์ใหม่ มีกรรมการคิดเป็นร้อยละ 78.38 เห็นว่าการมีไว้เก็บวางบนที่วางหนังสือพิมพ์

3) ความเป็นปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ มุคคัลทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่าหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรเป็นปัจจุบันทุกวัน โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาล ร้อยละ 70.59 กรรมการ ร้อยละ 74.32 และชาวบ้าน ร้อยละ 61.89 เห็นด้วย

4) ในการจัดเก็บหนังสือพิมพ์เก่านั้น ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล และกรรมการต่างเห็นตรงกันว่าควรเก็บหนังสือพิมพ์เก่าไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 เดือน โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาล ร้อยละ 71.43 และกรรมการ ร้อยละ 50.67 เห็นด้วย

5) ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ การมีหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับงานอาชีพ และการเกษตรควย โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาล ร้อยละ 27.27 กรรมการ ร้อยละ 33.33 และชาวบ้าน ร้อยละ 32.44 เห็นด้วย

สำหรับวิธีหาเอกสารเรื่องเกษมณ : มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 77.91 เห็นว่าชาวบ้านและรัฐควรร่วมมือกันจัดหา กรรมการร้อยละ 45.33 มีความเห็นสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล ก็มีกรรมการอีกร้อยละ 45.33 เห็นว่าควยให้ชาวบ้านหาด้วยกันจัดหา

6) ความสะอาดของที่อ่านหนังสือพิมพ์ โดยเฉลี่ย ชาวบ้านเห็นว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์สะอาดพอใช้

ค. ความจึกเห็นเกี่ยวกับการอ่านของประชาชน พิจารณาในแง่ต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

1) การที่หนังสือพิมพ์ลงเรื่องไม่กต่าง ๆ เป็นส่วนมากนั้น มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 89.16 เห็นว่า แม้จะเป็นการทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจ หรือเป็นการก้าวก่ายไปสู่วาบ้าน ก็จำเป็นตองให้ชาวบ้านอ่าน เพราะได้ประโยชน์มากกว่าโทษ

2) เรืองหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีการรายนละ 64.00 เห็นว่าชาวบ้านชอบอ่านหนังสือพิมพ์จากกรุงเทพและของท้องถิ่น แต่เมื่อถามถึงหนังสือพิมพ์ฉบับที่ชอบมากที่สุด ชาวบ้านรายนละ 82.71 ตอบว่าชอบหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากที่สุด

3) โอกาสที่ชาวบ้านจะหาหนังสือพิมพ์จากที่ต่าง ๆ อ่าน หากไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีการรายนละ 54.67 และ ชาวบ้านคิดเป็นรายนละ 42.36 เห็นว่านาน ๆ ก็หาซื้ออ่าน เหน็บปลั๊กครั้ง เวลาไปอ่านหนังสือพิมพ์จากที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีการรายนละ 69.33 และมีชาวบ้านคิดเป็นรายนละ 64.34 รู้สึกเกรงใจเจ้าของสถานที่

4) หากวันใดไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ มีการรายนละ 52.70 และ ชาวบ้านคิดเป็นรายนละ 63.64 เกิดความรู้สึกอยากอ่านเพราะอยากรู้ข่าวคราวต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายไต่กันนี้

1. จำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลควรหวังว่าจะมีคนมาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 13 คนต่อแห่ง แต่ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่า มีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์วันละ 18 คน นับว่ามีผู้อ่านมากกว่าที่คาดหวัง

ในจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 18 คนนี้โดยเฉลี่ยเป็นชาย 15 คน หญิง 3 คน ซึ่งก็สอดคล้องกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีชายมากกว่าหญิงมาก ถือเป็นชายรายนละ 76 หญิงรายนละ 24

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์จริง ๆ เป็นรายหมู่บ้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนคนที่เข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้านพ่อน วันละ 27 คน เป็นสถิติสูงสุด ซึ่ง

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ตามบ้านก่อนมีคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์อันประกอบด้วยกลุ่มคนสาวของหมู่บ้าน บุคคลเหล่านี้มีเล่ห์กลใจ มีเวลา รวมกลุ่มกันคิด หมาที่ทำงานภาระรับผิดชอบต่าง ๆ ยังไม่มากนัก จึงอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมได้เต็มที่ สามารถปรับปรุงและขยายงานทั้ง การบริหารและคุณภาพในการให้บริการ สถานที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชนที่คนไปมาโล่งสะดวก จึงมีคนเข้าไปใช้บริการกันมาก

ในฤดูแล้งจะมีคนเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก เพราะว่างเว้นจากงานอาชีพ เป็นส่วนใหญ่ เวลาที่เข้าใช้ตามความเห็นของกรรมการและชาวบ้านเห็นว่าส่วนใหญ่ใช้เวลา หย่อนเย็น แดดฉวัดจ๋จ แดดแบบมันดีที่ปร๊ ปร๊ว ๆ ส่วนใหญ่ ว่าง เวลากลางวัน หนังสือพิมพ์ทยอย กลางวัน ซึ่งขัดแย้งกับตอนแรก ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลจากแบบบันทึก เป็น ฤดูที่ชาวบ้านมีเวลากลางวันว่างจากการทำนา จึงเข้าใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในตอนกลางวันมาก

2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านภายในที่อ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อประชาชนได้ เข้ามาอ่านหนังสือพิมพ์แล้ว ก็จะไปกระจายข่าวต่อให้บุคคลอื่นในหมู่บ้าน ซึ่งเรื่องการกระจาย ข่าวก่อนนี้ แม้จะมีใครระบุไว้ในความมุ่งหมายของโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน แต่ ตามความเป็นจริงแล้ว กิจกรรมการกระจายข่าวต่อจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ปฏิบัติจริงตามหมู่บ้าน ต่าง ๆ ที่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังไว้ว่าประชาชน 1 คน จะ กระจายข่าวต่อได้อีก 8 คน แต่ผลการวิจัยปรากฏว่าชาวบ้าน 1 คน กระจายข่าวต่อได้ 2 - 4 คน เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่คาดหวังไว้สูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งแสดงความหมายได้ 2 ทาง ทางแรกเจ้าหน้าที่ตั้งความหวังไว้สูงเกินไป ทางที่สองการกระจายข่าวได้ลดน้อย เกินไป

เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงในหมู่บ้านที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล พบว่าแต่ละ ครอบครัวยังมีคนอยู่ประมาณ 3 - 4 คน ตอนกลางวันผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะออกจากบ้านไปทำงาน ในไร่นาหรือโรงงานอุตสาหกรรม กลับถึงบ้านตอนเย็นก็ประกอบอาหารทำน้มน้ำและพักผ่อน เพราะเวลาที่เก็บข้อมูลอยู่ในระหว่างฤดูทำนา โอกาสที่จะรับหรือส่งการกระจายข่าวมีน้อยมาก การกระจายข่าวจึงได้ลดน้อย

นอกจากการอ่านและการกระจายข่าวต่อแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีความคาดหวังว่า โทรทัศน์หนังสือพิมพ์เป็นสถานที่จกกลุ่มสนใจมากที่สุด การจัดกลุ่มสนใจนี้เป็นงานการเก็บนอกโรงเรียนแบบหนึ่ง ผู้เขียนคือประชาชนในท้องถิ่นที่มีความสนใจและมีความต้องการที่จะเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน เช่น เรื่องการทอผ้า หรือการเพาะเห็ดฟาง เมื่อรวมผู้เรียนได้ไม่ต่ำกว่า 15 คนแล้ว ผู้เรียนก็มาติดต่อขอให้ทางราชการจัดวิทยากรไปสอนให้ในระยะเวลาสั้นๆ คือเรื่องละ 3 ชั่วโมงบ้าง 10 ชั่วโมงบ้าง สุดแต่ว่าเรื่องนั้นๆ จะต้องการเวลานานขนาดไหนเท่าไร แต่คงไม่เกิน 30 ชั่วโมง กรรมการและชาวบ้านเห็นว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ใช้ประโยชน์ในการจัดกลุ่มสนใจได้อีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งกรรมการและชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่เคยเห็นการจัดกลุ่มสนใจในหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไร ไปประโยชน์เพียงใด

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชาวบ้านปฏิบัติจริงในที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด นอกเหนือจากการอ่านหนังสือพิมพ์ คือการพบปะสนทนา ประชุมปรึกษาหารือ รองลงมาได้แก่การดูภาพในหนังสือและหนังสือพิมพ์ กับการซักและทำความเข้าใจที่อ่านหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่าชาวบ้านได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หากในที่อ่านหนังสือพิมพ์ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพชีวิต การดำเนินอาชีพชาวบ้านก็อาจได้มีโอกาสสนทนาในเรื่องเหล่านี้เพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในวิถีประจำวันได้

3. ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์ในด้านการศึกษา สังคม การเมือง นันทนาการ และเศรษฐกิจ มากเรียงตามลำดับมา สำหรับกรรมการและชาวบ้านได้รับประโยชน์ในด้านการศึกษา สังคม และนันทนาการไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจกรรมการได้รับมากกว่าชาวบ้าน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ทั้งกรรมการและชาวบ้านได้รับประโยชน์มากทุกด้าน ยกเว้นด้านนันทนาการซึ่งทั้งกรรมการและชาวบ้านได้รับประโยชน์น้อย

การที่ชาวบ้านได้รับประโยชน์ด้านการเมืองและเศรษฐกิจจากที่อ่านหนังสือพิมพ์น้อยกว่ากรรมการนั้น อาจเป็นเพราะกรรมการได้มีโอกาสคลุกคลีอยู่กับที่อ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า

ชาวบ้าน นั้นย่อมหมายความว่าถ้าชาวบ้านได้มีโอกาสได้มาใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก ๆ ชาวบ้านก็จะได้รับประโยชน์ด้านการเมือง และเศรษฐกิจมากขึ้น สำหรับค่านับนันทนาการนั้น ทั้งกรรมการและชาวบ้านได้รับประโยชน์น้อย ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประโยชน์ค่านับนันทนาการให้แก่ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้ดำเนินงานโดยตรงควรจะได้เสนอแนะกรรมการให้จัดหาอุปกรณ์กีฬาในร่มบางอย่างไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ หรือจัดกิจกรรมยามว่างบ้าง เพื่อเป็นการจูงใจให้ประชาชนเข้าไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ อันจะเป็นทางเพิ่มพูนประโยชน์ค่านับนันทนาการให้แก่ประชาชนได้ทางหนึ่ง

4. สิ่งที่ประชาชนต้องการจากที่อ่านหนังสือพิมพ์

เจ้าหน้าที่รัฐบาลคาดหวังว่าประชาชนต้องการความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความรู้ทั่วไปมากที่สุด รองลงมาได้แก่การอยากทราบข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองและท้องถิ่น กับการมีหนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ เมื่อวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนแล้ว พบว่าประชาชนต้องการความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความรู้ทั่วไปมากที่สุด รองลงมาได้แก่การมีหนังสือพิมพ์ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ นับได้ว่าความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

5. ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์

ในด้านการบริหารโดยทั่วไปจะเห็นว่าลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรสร้างเป็นอาคารเอกเทศ เพราะผู้ใช้ไม่ต้องการเกรงใจใคร การสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น ควรเป็นภาระของประชาชน เพราะปัจจุบัน รัฐก็ยังไม่สามารถจัดหางบประมาณให้กับที่อ่านหนังสือพิมพ์ครบทุกแห่งที่ขอมา ดังนั้น ควรให้ประชาชนเป็นผู้สร้างต่อไป และการให้ประชาชนเป็นผู้สร้างจะทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์ร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน ปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยอาจมอบหน้าที่ให้กรรมการหรือชาวบ้านช่วยกันดูแลก็ได้

การบริการให้อ่านหนังสือพิมพ์นั้น ให้ประชาชนมาอ่านหนังสือพิมพ์ใหม่ใน
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์เก่าควรเก็บไว้อย่างน้อย 1 เดือน แล้วคณะกรรมการอาจ
พิจารณานำหนังสือพิมพ์เก่าไปขายเพื่อนำเงินมาบำรุงที่อ่านหนังสือพิมพ์ก็ได้ ถ้าหากที่จะปล่อยให้
ฉีกขาดหายไป เพราะในที่อ่านหนังสือพิมพ์หลายแห่ง ไม่มีที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า แห่งที่
มีที่เก็บหนังสือพิมพ์ก็ควรจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องความรู้ทั่วไป ความรู้ในอาชีพ และเกี่ยวกับการ
การเกษตรไว้บริการประชาชนบ้าง รัฐอาจให้วางรวมมือโดยช่วยจัดหาเอกสารต่าง ๆ
ส่งไปให้วิวกแห่งหนึ่ง

การที่หนังสือพิมพ์ลงเรื่องไม่เกี่วข้อง ๆ เป็นส่วนมากนั้น แม้จะทำให้ชาวบ้าน
ไม่สบายใจหรือเป็นการนำพาเข้าไปสู่ความวุ่นวายก็เป็นต้องให้ชาวบ้านถนอม เพราะได้
ประโยชน์มากกว่าโทษ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งฉวีวัฒน์ กิติเวช¹ ซึ่งพบว่า
เยาวชนที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันมีทัศนคติต่อหนังสือพิมพ์รายวันว่าทำให้เกิดผลดีมากกว่า
ผลเสีย จึงยืนยันไว้ว่าการให้ชาวบ้านได้อ่านหนังสือพิมพ์

โดยเหตุที่ปัจจุบันที่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมาก ทางราชการจึงควรได้
พิจารณาหาทางประสานงานกับหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าว เพื่อขอความร่วมมือในการ
เพิ่มเติมเนื้อหาสาระในด้านความรู้ อาชีพและความรู้ในทางการเกษตร เป็นการสนอง
ความต้องการของประชาชน ซึ่งน่าจะเป็นไปได้

ในประเทศแคนาดา² หนังสือพิมพ์รายวันที่ออกตามปกติก็นิยมเขียน
ภาษาง่าย ๆ เพื่อให้คนที่เพิ่งรู้หนังสืออ่านได้ นอกจากนี้ก็ยังมีการจัดหน้าพิเศษสำหรับคน
รู้หนังสือใหม่ ๆ โดยเฉพาะอีก 1 หน้า โดยได้รับความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการ

¹ รุ่งฉวีวัฒน์ กิติเวช การศึกษาคำสนใจและทัศนคติต่อหนังสือพิมพ์รายวันของ
เยาวชนโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร 184 หน้า.

² วิทยากร เชิงกุล แนวความคิดใหม่ทางการศึกษา หน้า 332.

สำหรับในประเทศไทย ก็ควรจะได้ออกความร่วมมือนี้ออกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ให้เจ้าหน้าที่รับ
ประชาชนที่เริ่มอ่านบ้าง หรืออาจการศึกษาผู้ใหญ่อาจที่พิมพ์หน้าสำหรับชาวบ้านเป็นใบแจก
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ก็อาจทำได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะจากบทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและขยายงานโครงการ
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้นดังนี้

1. การจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรจัดตั้งในย่านชุมชน ที่ประชาชนจะเข้า
มาใช้บริการได้สะดวก และควรจัดหาให้ครอบคลุมสามารถรวมค่าเงินงานด้วย หากจะจัด
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในวัดก็ไม่ควรให้พระสงฆ์หรือสามเณรมาคอยเฝ้า

2. การหาทางใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้เป็นประโยชน์ในด้านอื่นอีก เช่นการจัด
กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝนมีคนที่ว่างจากงานอาชีพมากกว่าฤดูอื่น บุคคล
เหล่านี้จะมีโอกาสสามารถรวมกิจกรรมได้มาก

3. การปรับปรุงระบบการส่งหนังสือพิมพ์สำเนาใหญ่ ให้ไปถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์
ทุกฉบับ เพราะตรงกับความต้องการของประชาชนและควรร่วมมือกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ใน
การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ในด้านอาชีพ ด้านการเกษตร และความรู้ทั่วไปที่จำเป็น
นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐบาลควรติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดหาเอกสาร
ประกอบความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความรู้ที่จำเป็นต่อประชาชนไปใช้บริการในที่อ่านหนังสือพิมพ์

4. โดยปกติประชาชนที่ออกมาพบปะสนทนา ประชุมปรึกษาหารือในที่อ่าน
หนังสือพิมพ์ หากทางราชการสามารถเรียกกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกแห่ง ๆ ละ 1 คน มา
อบรมฝึกผู้นำปละครั้ง ฝึกให้รู้จักพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เพื่อกลับไปเป็นผู้นำอธิบายในหมู่บ้าน
ก็จะช่วยให้ประชาชนรู้จักพิจารณาหาหนทางแก้ปัญหของตนได้

5. รัฐบาลควรจัดหาหนังสือที่อ่านง่าย ๆ และมีภาพประกอบได้มาก ๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ส่งไปยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ หรืออาจแนะนำให้คณะกรรมการจัดหาหนังสือเหล่านี้เข้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ ก็จะช่วยให้คนที่กำลังจะล้มหนังสือ หรือคนที่อ่านได้ใหม่ ๆ ได้ฝึกการอ่านเป็นการช่วยป้องกันการค้าหนังสือทางหนึ่ง

6. เจ้าหน้าที่รัฐบาลควรหันไปเยี่ยมเยียนที่อ่านหนังสือพิมพ์ เพราะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของที่อ่านหนังสือพิมพ์มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ก็จะไม่มีโอกาสแนะนำให้แก้ไขปรับปรุงที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้เจริญก้าวหน้าขึ้น แนะนำให้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ทุนการไว้ในที่อ่านหนังสือพิมพ์

7. การประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านก่อนการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็นให้ประชาชนมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นของคนที่หมู่บ้านทุกคน จะช่วยให้การดำเนินงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ดีขึ้น

ข. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระบบอื่นในแง่การลงทุนและผลตอบแทนที่ได้รับ
2. ศึกษาความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับคนที่ประชาชนได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ในภาคอื่น ๆ ที่ต่างออกไป เพื่อว่าคนที่ได้มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยฉบับนี้
3. ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในถิ่นทุรกันดาร เพื่อใช้กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในถิ่นอาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้ว
4. เปรียบเทียบการใช้วิจารณญาณในการอ่านของประชาชนในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ กับในหมู่บ้านที่ไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์
5. ศึกษาอัตราค่าสุดของเนื้อหาทางการศึกษาที่จะมีในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ ที่เพียงพอต่อความต้องการที่จำเป็นของประชาชนไทย และเปรียบเทียบกับเนื้อหาทางการศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศที่พัฒนาแล้ว.

บรรณานุกรม

กาญจนา เมธีกุล การศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีต่อนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางมดนาวิกวิทยา สารนิพนธ์ โครงการ บปอ.
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2515, 50 หน้า.

การปกครอง, กรม กระทรวงมหาดไทย ทะเบียนสถิติของอำเภอและตำบล 55 จังหวัด
กรมการปกครอง 2512, 489 หน้า.

บุษ ๒ พงษ์ศิริสถิต ความคงอยู่ของการรู้หนังสือของชุมชนจากการศึกษาจากโครงการแก้ไขการ
ไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ ปริญฎานิพนธ์ กม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2517, 58 หน้า.

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและพัฒนารชนบท ประพันธ์สำส่น 2518,
256 หน้า.

โกวิท วรพิพัฒน์ "การศึกษาภายหลังชั้นประถมศึกษา" วารสารการศึกษาผู้ใหญ่ 8 (49) :
32 - 34 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2514.

_____. แนวความคิด ปรัชญา ขอบเขต และบทบาทการศึกษาผู้ใหญ่ ใน คู่มือการอบรมครู
โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 3 - 4 กรมสามัญศึกษา 2518, 287 หน้า.

คณะกรรมการดำเนินการการศึกษาและร่างโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน รายงาน
สภาพข้อเท็จจริงของการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2512 - 2516 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2518, 258 หน้า.

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการศึกษา การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม โรงพิมพ์
ศูนย์การทหารราบ 2517, 350 หน้า.

จานง รังสิกุล "นันทนาการชุมชน" สตรีสาร 29 (16) : 15, 125 กรกฎาคม 2519.

จตุรวัฒน์ กิติเวช การศึกษาความสนใจและทรงคุณค่าหนังสือพิมพ์รายวันของเยาวชนในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปริญญาโท คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 184 หน้า.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ รายงานสรุปการสำรวจสื่อมวลชนในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ 2517, 67 หน้า.

ชวาล แพทย์กุล เทคนิคการวิจัย วัฒนาพานิช 2509, 452 หน้า.

ชัยยงก์ คำนุสนทรวงศ์ การสำรวจความสนใจที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนโรงเรียนพลศึกษาพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2512 ปริญญาโท คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 59 หน้า.

ชีเบอร์ท, เฟรค เอส ทฤษฎีสื่อสารมวลชน แปลโดย เกษม ศิริสัมพันธ์ สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย 2513, 121 หน้า.

กัณหา ทองเศวต ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสังคมศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา ปริญญาโท คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 80 หน้า.

ถาวร คิลกคุณานันท์ การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อข้อความในหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน พ.ศ. 2513 ปริญญาโท คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 23 หน้า.

นพพร ปรีพณะ การศึกษาความสนใจของนิสิตมหาวิทยาลัยในพระนครศรีอยุธยาต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน ปริญญาโท คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 113 หน้า.

ประคอง กรรณสูต สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช 2517, 161 หน้า.

ประคอง นาควานิช การอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรี ปรินิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 126 หน้า.

ประทีป พงษ์กาศกิจ การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารของนักเรียนวิทยาลัยครูเทพสตรี ปีการศึกษา 2514 ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 140 หน้า.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยม และความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2513 ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 129 หน้า.

ปิยพร คิชโสภณ การอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวันของนักเรียนพยาบาล โรงพยาบาลสงขลา พ.ศ. 2514 ปรินิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 48 หน้า.

เปียน ไชยสร อิทธิพลของช่วงเวลาในการตอบแบบทดสอบที่มีต่อค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบทดสอบนั้น ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2512, 86 หน้า.

ไพฑูริย์ อินทรวีชา หลักและวิธีการวัดเจตนาคติ กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2517, 317 หน้า.

ยุทธ เทศาภรณ์ นคร ปลื้มฤทธิ และ สมชาย ลีลานิตยกุล ลักษณะและสภาพของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เขตศึกษา 8 ปีการศึกษา 2517 สำนักงานศึกษาธิการ เขต 8 2518, 17 หน้า.

ยูเนสโก, องค์การ และ สำนัศึกษา, กรม การประชุมปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างที่อ่าน
หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ระหว่างวันที่ 24 มีนาคม ถึง 9 เมษายน 2518 ที่
 ศ.อ.ศ.อ. อุบลราชธานี กรมสามัญศึกษา 2518, 144 หน้า.

1
 รมัย อุประมัย การศึกษาความสนใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวัน ฉบับภาษา
อังกฤษและภาษาไทยในกรุงเทพฯ ปรินทูนีพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2511,
 86 หน้า.

๙
 ลวน สายยศ และ อังคณา คันธีรัตนานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2515,
 280 หน้า.

วัฒนา มงคลประสิทธิ์ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2507 ปรินทูนีพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2507, 114 หน้า.

วิชัย รักกุล การศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุดและความสนใจในการเลือกอ่านของ
นักเรียนโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2514 ปรินทูนีพนธ์
 กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 98 หน้า.

วิทยากร เชียงกุล แนวความคิดใหม่ทางการศึกษา ปุณชน ม.ป.ป., 336 หน้า.

ศักดิ์ ผาสุนิรันดร์ ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับนักวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2504, 42 หน้า.

ศึกษาธิการ, กระทรวง แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 3 2515 - 2519 โรงพิมพ์การศาสนา
 2515, 804 หน้า.

ศึกษาธิการเขต 8, สำนักงาน คู่มือการปฏิบัติงานการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
เขตศึกษา 8 สำนักงานศึกษาธิการเขต 8 เชียงใหม่ 2518, 107 หน้า.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 จังหวัดลำปาง สำนักงาน
สถิติแห่งชาติ 2513, 69 หน้า.

สมศรี ศรีประไพ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรินญาณพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2513, 124 หน้า.

สวัสดิ์ สุคนธรังษี การวิจัยเบื้องต้น หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2515,
183 หน้า.

สันตัก ภีบาลสุข ทัศนคติและความคิดเห็นในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาของนักเรียน
ฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในสถานศึกษาฝึกหัดครูจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2512, 195 หน้า.

สามัญศึกษา, กรม สภาพการณ์หนังสือของประชาชนประจำปี 4 ฝ่ายวิชาการ กรมสามัญศึกษา
2512, 225 หน้า.

สามัญศึกษา, กรม กองการศึกษาผู้ใหญ่ เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ
หมู่บ้าน กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2517, 19 หน้า.

..... โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน กองการศึกษาผู้ใหญ่ ม.ป.ป., 4 หน้า.

..... บัญชีจัดสรรงบประมาณปี 2519 งานส่งเสริมการอ่าน กองการศึกษาผู้ใหญ่
กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2519, 3 หน้า.

..... บัญชีรายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดลำปาง กองการศึกษาผู้ใหญ่
ม.ป.ป., 10 หน้า.

สามัญศึกษา, กรม กองการศึกษาผู้ใหญ่ แบบสอบถามคณะกรรมการจัดหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
 กองการศึกษาผู้ใหญ่ ม.ป.ป., 8 หน้า.

_____. แบบสัมภาษณ์ผู้อ่านหนังสือ กองการศึกษาผู้ใหญ่ ม.ป.ป., 6 หน้า.

_____. ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่ กองการศึกษาผู้ใหญ่ ม.ป.ป.,
 539 หน้า.

สินินาถ นิวัฒนา การสำรวจความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อข้อความใน
หน้าหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน พ.ศ. 2510 ปริญญาโท คบ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2510, 59 หน้า.

เสนาะ บุญเรือง ความก้าวหน้าของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน กรมสามัญศึกษา
 ม.ป.ป., 2 หน้า.

โสภารรณ นามวงศ์ การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปริญญาโท คบ. จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2513, 120 หน้า.

อุทัยวรรณ (นามแฝง) และ เตียง ค. พิพัฒน์ "หนังสือพิมพ์หมู่บ้าน" ศึกษาศาสตร์
ภาคศึกษา 11 14 (10) : 65 - 67 ตุลาคม 2507.

Best, John W., Research in Education, 2nd ed., Prentice-Hall,
 Englewood Cliffs, New Jersey, 1970, 399 pp.

Galen, Richard R., "Differences Between Daily Newspaper Subscribers
 and Nonsubscribers," Journalism Quarterly, 1977, 54 (3), 385-391.

Guillermo, Artemio Ramos, "A Readership of TALIBA, A Philippine
 Newspaper," Dissertation Abstract International, 34 (3) .
 1306A - 1307A, September, 1973.

- Henaut, Dorothy Todd, in Niemi, John A., Mass Media and Adult Education, Education Technology Publications, New Jersey, 1971, 124 pp.
- India. Ministry of Education and Social Welfare, Nonformal Education, Directorate of Nonformal (Adult) Education, New Delhi, 1975, 27 pp.
- Knowles, Malcolm S., The Adult Education Movement in the United States, Holt, Rinehart, New York, 1962, 335 pp.
- _____. Handbook of Adult Education in the United States, Adult Education Association of the U.S.A., New York, 1967, 624 pp.
- Morgan, Ernest Cecil, "Patterns of Newspaper Readership," Dissertation Abstracts International, 32 (10) : 5727A, April, 1972.
- Rucker, Frank W., Newspaper Organization and Management, Iowa State University Press, Iowa, 1968, 579 pp.
- SEAMES, A Study of Non - Formal Education in the Semeo Region 1973 - 1974, SEAMES, Bangkok, 1974, 369 pp.
- Shramm, Wilbur, Mass Media and National Development, UNESCO, California, 1964, 333 pp.
- Thompson, A. B., Adult Education in New Zealand, New Zealand Council for Educational Research, Wellington, 1945, 378 pp.
- Topus, Hifzi, "Newspapers that Speak for the African Villagers," Unesco Bulletin, 6 : 44, 1963.
- Turney, Billy L., and Robb, George P., Research in Education, Dryden Press, Illinois, 1971, 320 pp.
- UNESCO, Adult Education Information Notes, 5 : 11 January - February, 1974.
- _____. Learning Never Ends, Proceedings of the Second International Seminar on Workers and Adult Education, Israel, December 1 - 20, 1964, 197 pp.
- _____. To Reach the Village, UNESCO, Paris, 1974, 16 pp.
- Walker, Helen M., and Lev, Joseph, Elementary Statistical Methods, Revised ed., Oxford and Ibh Publishing, Culcutta, 1965, 320 pp.

ภาคผนวก ก.

เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของ
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน¹

1. สถานที่ กว้างอยู่ในที่ชุมชน มีเนื้อที่พอสมควรพอที่จะขยายงานต่อไปได้
2. อาคารเป็นเอกเทศ มีความมั่นคงถาวรพอสมควร ขนาด 4 x 6 เมตร เป็นอย่างน้อย
3. โต๊ะสำหรับอ่านหนังสืออย่างน้อย 1 ตัว และมีม้านั่งอย่างน้อยนั่งอ่านได้ประมาณ 10 คน
4. มีที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ วางหนังสือพิมพ์ได้อย่างน้อย 9 ฉบับ
5. มีที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่าอย่างน้อย 1 ที่
6. มีกระดานคำหรือป้ายนิเทศ
7. มีป้ายชื่อห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ขนาดพอเหมาะกับตัวอาคาร
8. มีคู่มือ 1 หลัง และต้องหาหนังสือมาเพิ่มอย่างน้อยจำนวนหนึ่ง และเพิ่มขึ้นทุกปี

¹กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หน้า 1.

ภาคผนวก ข.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการจัดทําหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

พ.ศ. 2515

(สำเนา)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

พ.ศ. 2515¹

เพื่อให้การดำเนินงานการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเป็นไปด้วยดี และระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรวางระเบียบการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไว้ดังต่อไปนี้:-

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2515"

ข้อ 2. ให้ใช้ระเบียบนี้ในการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านซึ่งอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 3. ในระเบียบนี้

"ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน" หมายความว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านซึ่งจัดเป็นเอกเทศ ตั้งอยู่ในที่ชุมนุมชนภายในเขตของหมู่บ้าน มีป้ายเขียนบอกไว้ชัดเจนว่าเป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านนั้น ๆ และดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งได้รับการอนุมัติแต่งตั้งตามระเบียบนี้

"คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน" หมายความว่าคณะกรรมการซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากประชาชนในหมู่บ้านที่จะจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่เกิน 7 คน โดยให้มีผู้ทำหน้าที่เป็นประธาน 1 คน ผู้ทำหน้าที่เลขานุการ 1 คน นอกนั้นเป็นกรรมการ

¹กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่

"คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัด" หมายความว่าถึงคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และศึกษาธิการจังหวัดเป็นรองประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนกรรมการอื่น ๆ ให้จังหวัดพิจารณาแต่งตั้งตามความเหมาะสม โดยมีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นกรรมการและเลขานุการ และศึกษานิเทศก์หมวดการศึกษายุ่งใหญ่เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 4. หน้าที่ของคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน มีดังนี้

- 4.1 พิจารณาคัดเลือกและโยกย้ายสถานที่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านตามความเหมาะสม
- 4.2 พิจารณาคัดเลือกหนังสือพิมพ์รายวันสำหรับหมู่บ้าน เพื่อเสนอคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัดอนุมัติ
- 4.3 จัดสร้างและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับที่อ่านหนังสือของหมู่บ้านตามความจำเป็น
- 4.4 รับผิดชอบให้มีการส่งหนังสือพิมพ์ถึงที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านให้ตรงตามกำหนด
- 4.5 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านสนใจมาอ่านหนังสือพิมพ์
- 4.6 พิจารณาใช้จ่ายเงินที่ได้รับบริจาคให้เป็นประโยชน์แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้าน
- 4.7 ประชุมพิจารณาหาทางแก้ไขอุปสรรค และปรับปรุงการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และรายงานผลการดำเนินงานต่ออำเภอ

การเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้เสนอผ่านอำเภอไปยัง
คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัด

ข้อ 5. หน้าที่ของคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัดมีดังนี้

- 5.1 มอบหมายให้อำเภอดำเนินการประชาสัมพันธ์ และประชุมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้าน แล้วเสนอขออนุมัติเพื่อแต่งตั้งไปยังคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัด
- 5.2 พิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านตามที่อำเภอเสนอ
- 5.3 พิจารณาอนุมัติสถานที่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้าน
- 5.4 พิจารณาอนุมัติหนังสือพิมพ์รายวันตามที่คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านเสนอ
- 5.5 ควบคุมให้สำนักพิมพ์หรือร้านค้าส่งหนังสือพิมพ์ที่กำหนดไปยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านทุกแห่งให้สม่ำเสมอและทันตามกำหนดเวลา
- 5.6 ดูแลการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านให้ดำเนินไปด้วยดี
- 5.7 พิจารณาหาทางแก้ไขอุปสรรค และปรับปรุงการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้าน
- 5.8 ประสานงานและรายงานการประเมินผลที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้าน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 6. ให้กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

ข้อ 7. ให้อธิบดีกรมสามัญศึกษา รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ 8. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2515 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 สิงหาคม 2515

ระบิล ลีตสุวรรณ

(นายระบิล ลีตสุวรรณ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ใช้อำนาจของ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ค.

ลักษณะโดยย่อพร้อมรูปถ่ายของที่อ่านหนังสือพิมพ์
ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ภาพประกอบ 1 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านท่าผา

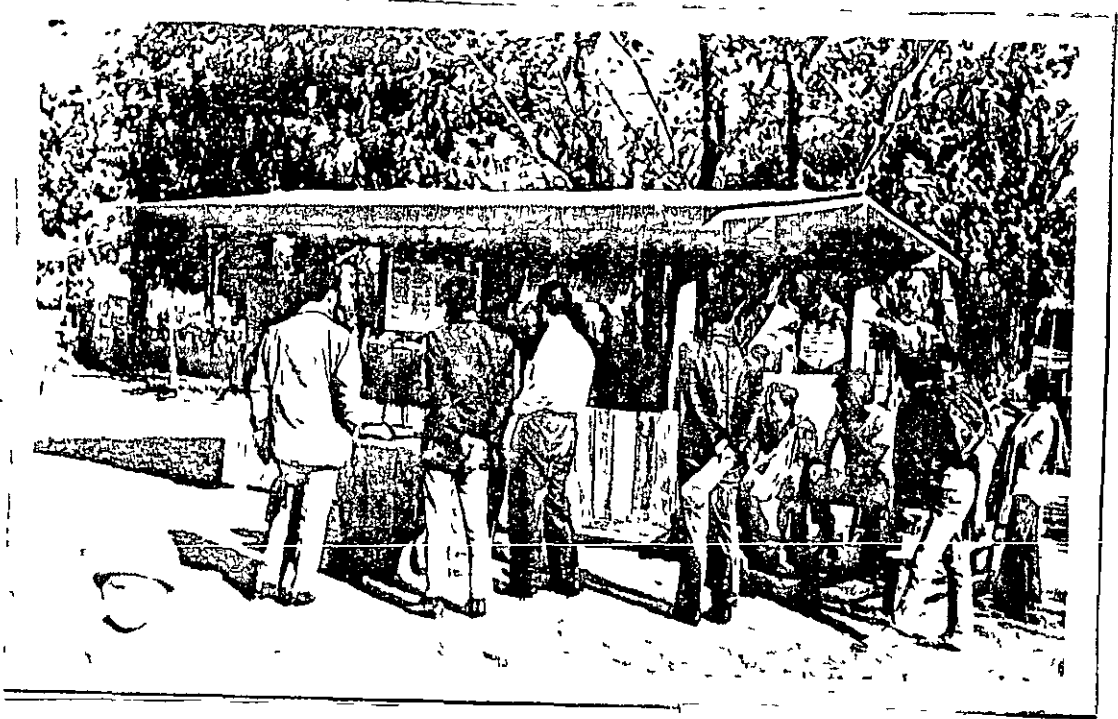
ตั้งอยู่ที่บ้านท่าผา หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ตัวอาคาร
ตั้งอยู่ติดกับถนนใหญ่ทางไปอำเภอเสริมงาม มีบ้านจำนวน 228 หลังคาเรือน ประชากร
1,500 คนเศษ บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 500 เมตร

ตัวอาคารเป็นไม้ กว้างประมาณ 4 เมตร ยาว 6 เมตร พื้นอาคารเพกอนกรีต
หลังคามุงสังกะสี ภายในมีโต๊ะ 1 ตัว เก้าอี้ 2 ตัว ม้านั่งยาว 2 ตัว ที่วางหนังสือพิมพ์
1 ที่ ใ้วางหนังสือพิมพ์ได้ประมาณ 10 ฉบับ มีป้ายประกาศ 1 แผ่น หนังสือพิมพ์ใช้ไม้กับ
วางไว้บนที่วางหนังสือพิมพ์ ฝ่ายนักศึกษาคำขวัญต่าง ๆ ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ และป้าย
โฆษณาการคุมกำเนิด หนังสือพิมพ์มีไทยรัฐและบ้านเมือง ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ตรงตาม
เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ แต่ขาดคู่มือและที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า มีคนเข้าใช้วันละ 13 คน

ภาพประกอบ 2 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านสบปุง

ตั้งอยู่ที่บ้านสบปุง หมู่ที่ 11 ตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
ตัวอาคารตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ทางไปอำเภอเสริมงาม มีบ้านจำนวน 172 หลังคาเรือน
ประชากร 951 คน บ้านที่อยู่ห่างที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 800 เมตร

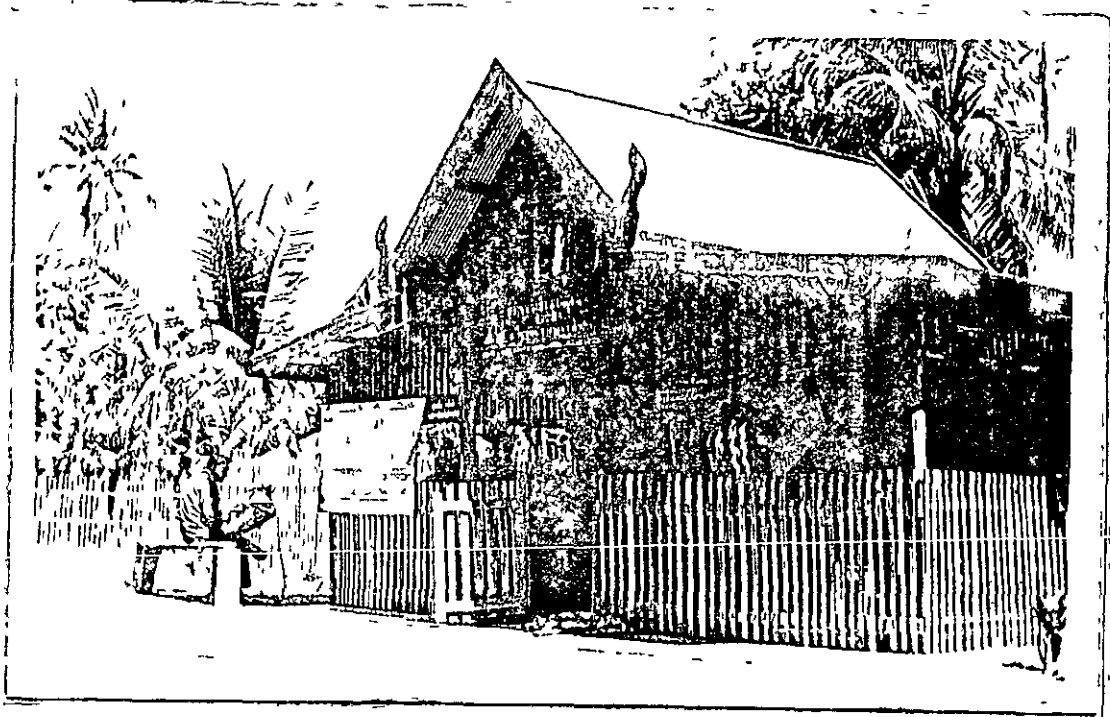
ตัวอาคารเป็นไม้ยกพื้นสูง หลังคามุงสังกะสี พื้นอาคารเป็นไม้ อาคารกว้างประมาณ
4 เมตร ยาว 6 เมตร ภายในมีโต๊ะ 1 ตัว เก้าอี้ 2 ตัว ม้านั่งยาว 1 ตัว ป้ายสถิติ
1 แผ่น ป้ายติดหนังสือพิมพ์สารบัญ 1 แผ่น ที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ ใ้วางหนังสือพิมพ์ได้
9 ฉบับ หนังสือพิมพ์มีไม้กวาดไว้บนที่วางหนังสือพิมพ์ มีหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับบ้านเมือง
ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ แต่ขาดตู้หนังสือและที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า
มีคนเข้าใช้วันละ 20 คน

ภาพประกอบ 3 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านต้นผึ้ง

ตั้งอยู่ที่บ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ 7 ตำบลไหลหิน อำเภอเกาะคำ จังหวัดลำปาง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ตั้งอยู่กลางหมู่บ้านติดถนนทางเข้าหมู่บ้าน มีบ้านจำนวน 95 หลังคาเรือน ประชากร 483 คน บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 200 เมตร

ตัวอาคารเป็นไม้ หลังคามุงสังกะสี พื้นเป็นดิน อาคารกว้างประมาณ 2.5 เมตร ยาว 3.5 เมตร ภายในที่อ่านฯ มีโต๊ะสำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ 1 ตัว ม้านั่งยาว 2 ตัว ม้ายาวติดผนัง 1 ตัว ป้ายประกาศและติดหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ 1 แผ่น มีไม้ไผ่กับหนังสือพิมพ์วางไว้บนโต๊ะ มีหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและบ้านเมือง ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ขนาดเล็กเกินไป และขาดที่วางหนังสือพิมพ์ ที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า และตู้หนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 22 คน

ภาพประกอบ 4 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านสันป่าสัก

ตั้งอยู่ที่บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ ๑ ตำบลไหลหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
อาคารตั้งอยู่ติดกับถนนทางเข้าหมู่บ้าน มีบ้านจำนวน ๑๗ หลังคาเรือน ประชากร ๕๘๖ คน
บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ ๓๐๐ เมตร

ตัวอาคารเป็นไม้ หลังคามุงสังกะสี พื้นอาคารเป็นดิน อาคารกว้างประมาณ
๔ เมตร ยาว ๖ เมตร ภายในมีโต๊ะ ๑ ตัว เก้าอี้วางนั่งได้ ๓ คน ๗ ตัว ที่วาง
หนังสือพิมพ์ ๑ ที่ วางหนังสือพิมพ์ได้ ๑ ฉบับ หนังสือพิมพ์มีไม้กับวางไว้ในที่วาง หนังสือพิมพ์
ที่รับมีไทยรัฐและบ้านเมือง ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่ขาดคู่มือ
มีคนเข้าใช้วันละ ๒๐ คน

ภาพประกอบ 5 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

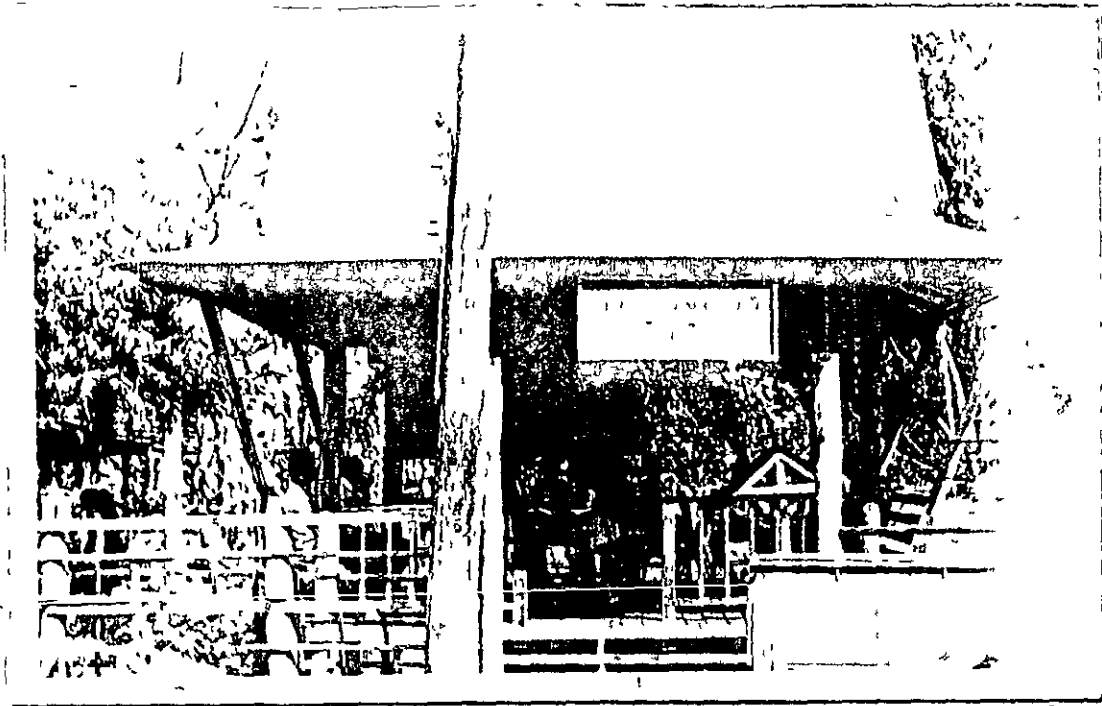
ตั้งอยู่ที่บ้านฝั่ง หมู่ที่ 3 ตำบลศาลา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง อาคารตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านฝั่ง ห่างจากถนนพหลโยธินประมาณ 200 เมตร มีบ้านจำนวน 785 หลังคาเรือน ประชากร 3,900 คน บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 1,000 เมตร

ตัวอาคารเป็นไม้ หลังคามุงสังกะสี พื้นอาคารเป็นดิน อาคารกว้างประมาณ 3 เมตร ยาวประมาณ 4 เมตร ภายในมีโต๊ะ 1 ตัว ม้านั่งยาว 3 ตัว ป้ายปิดประกาศ 1 แผ่น หนังสือพิมพ์ที่รับมีไทยรัฐ เกลียวส และบ้านเมือง ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขนาดเล็กเกินไป และขาดที่วางหนังสือพิมพ์ ที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า และคู่มือหนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 12 คน

ภาพประกอบ 6 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไโฮ

ตั้งอยู่ที่บ้านแม่ไโฮ หมู่ที่ 11 ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
อาคารอยู่ห่างจากถนนเก่าประมาณ 150 เมตร มีบ้านจำนวน 109 หลังคาเรือน ประชากร
500 คนเศษ บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 500 เมตร

อาคาร ตั้งอยู่ริมถนนเล็กเข้าหมู่บ้าน ตัวอาคารเป็นไม้ยกพื้นสูง หลังคามุงสังกะสี
อาคารกว้างประมาณ 4 เมตร ยาว 6 เมตร มีโต๊ะ 1 ตัว ม้านั่งยาวติดฝาอาคาร
3 ด้าน มีที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ วางหนังสือพิมพ์ได้ 8 ฉบับ มีป้ายติดประกาศ 1 แผ่น
หนังสือพิมพ์ที่รับคือไทยรัฐและบ้านเมือง มีไม้กับหนังสือพิมพ์ทำด้วยไม้ไผ่ ลักษณะที่อ่าน
หนังสือพิมพ์ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ แต่ขาดที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่าและคู่มือหนังสือ มีคน
เข้าใช้วันละ 14 คน

ภาพประกอบ 7 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านแม่ทะ

ตั้งอยู่ที่บ้านแม่ทะ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง อาคาร
ตั้งอยู่ติดถนนทางไปอำเภอแม่ทะ ในหมู่บ้านมีบ้านจำนวน 336 หลังคาเรือน ประชากร
1,868 คน บ้านที่อยู่ห่างที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 1,000 เมตร

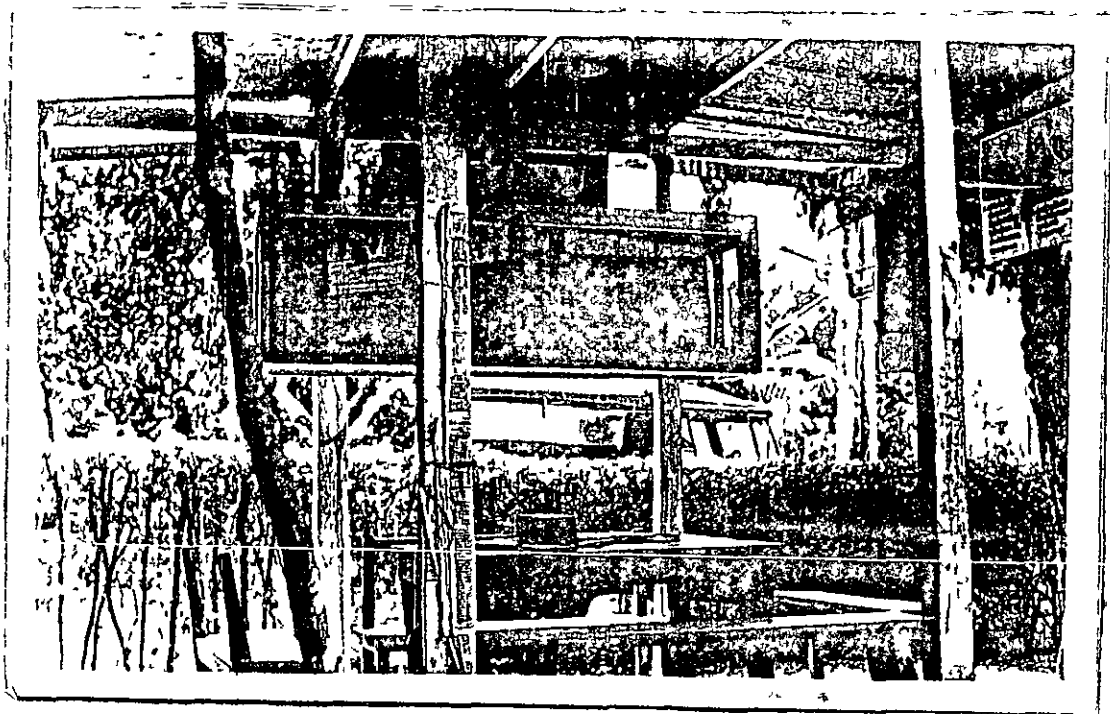
ตัวอาคารยกพื้นสูงประมาณ 30 เซนติเมตร มีบันไดขึ้น พื้นปูด้วยไม้จริง หลังคา
มุงสังกะสี เพดานบุกระเบื้องแผ่นเรียบ มีราวดูกรง 4 ด้าน อาคารกว้างประมาณ
4 เมตร ยาว 4 เมตร ภายในมีโต๊ะ 1 ตัว เก้าอี้ 4 ตัว ม้ายาว 4 ตัว มีที่วาง
หนังสือพิมพ์ 2 ที่ ใ้วางหนังสือพิมพ์ได้ 8 ฉบับ มีไม้ค้ำหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ที่รับ คือ
ไทยรัฐ บ้านเมือง และเอกราช ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเล็กน้อย
ขนาดอาคารเล็กไป ชาวที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่าและดูหนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 20 คน

ภาพประกอบ 8 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านปง

ตั้งอยู่ที่บ้านปง หมู่ที่ 2 ตำบลป่าตัน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง อาคารตั้งอยู่ติดกับวัดรินแม่น้ำวัง มีบ้านจำนวน 165 หลังคาเรือน ประชากร 794 คน บ้านที่อยู่ห่างที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 500 เมตร

ตัวอาคารเป็นไม้ หลังคามุงสังกะสี พื้นคอนกรีต อาคารกว้าง 4 เมตร ยาว 6 เมตร ก้านติดแม่น้ำตีฟ้าหีบ 1 ค้าน ภายในมีโต๊ะ 2 ตัว เก้าอี้ 8 ตัว ตู้เก็บหนังสือพิมพ์ 1 ตู้ ชั้นวางหนังสือ 1 ที่ หนังสือพิมพ์ไม่มีไม้ค้ำ วางไว้นิโคะ หนังสือพิมพ์ที่บอกรับคือ เติลิใหม่และบ้านเมือง มีแผนที่แสดงที่ตั้งของหมู่บ้าน 1 แผ่น มีหนังสือเป็นเล่มประมาณ 40 เล่ม ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ แต่ขาดที่วางหนังสือพิมพ์และตู้หนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 23 คน

ภาพประกอบ 9 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านสบทะ

ตั้งอยู่ที่บ้านสบทะ หมู่ที่ 3 ตำบลป่าคัน อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง อาคาร
ตั้งอยู่ติดถนนทางเข้าหมู่บ้าน แต่อยู่ในรั้วบ้านเอกชนซึ่งเจ้าของเปิดร้านขายของ 2 กุหา
มีบ้าน กว้าง 77 หลังคาเรือน ประชากร 300 คนเศษ บ้านที่อยู่ห่างที่อ่านหนังสือพิมพ์
มากที่สุดประมาณ 500 เมตร

ตัวอาคารเป็นไม้ หลังคามุงสังกะสี พื้นอาคารเป็นดิน อาคารกว้างประมาณ
2.5 เมตร ยาว 4 เมตร ภายในมีโต๊ะ 1 ตัว ม้านั่งยาว 4 ตัว ป้ายปิดประกาศ
1 แผ่น ตู้เล็กใส่หนังสือพิมพ์ 1 ตู้ ไม่มีที่วางหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ที่รับคือไทยรัฐ เกษโหม
บ้านเมือง และเอกราช ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ที่ตั้งเข้าไปอยู่ใน
บ้านเอกชน ขนาดเล็กเกินไป ขาดที่วางหนังสือพิมพ์และตู้หนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 18 คน

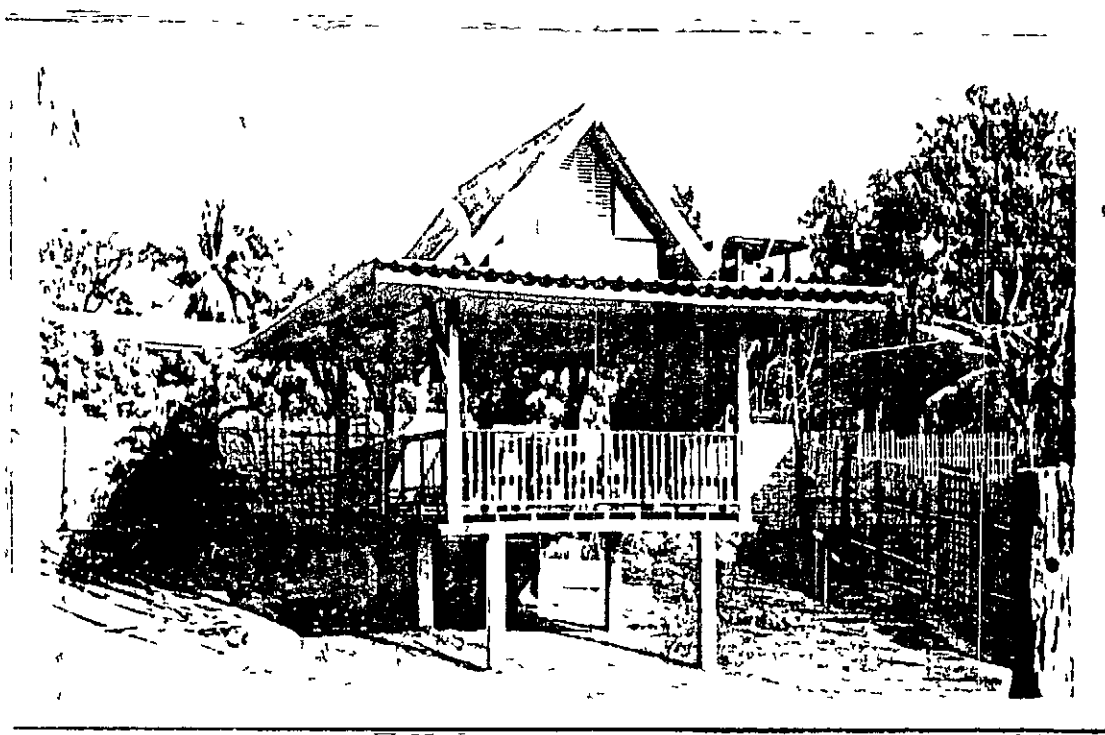
หมายเหตุ ในวันเสาร์อาทิตย์เจ้าของร้านจะนำเครื่องรับโทรทัศน์มาตั้งไว้ในที่อ่าน
หนังสือพิมพ์ให้ชาวบ้านได้ชมรายการโทรทัศน์

ภาพประกอบ 10 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านพอน

ตั้งอยู่ที่บ้านพอน หมู่ที่ 2 ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในหมู่บ้านมีบ้าน
จำนวน 560 หลังคาเรือน ประชากร 3,000 คนเศษ บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มาก
ที่สุดประมาณ 900 เมตร

ตัวอาคารตั้งอยู่ริมถนนทางเข้าหมู่บ้าน ตรงข้ามสำนักงานองค์กรและศูนย์โภชนาการ
เด็กบ้านพอน อาคารเป็นตึกเสริมไม้ พื้นเพคอนกรีต หลังคามุงกระเบื้องลูกฟูก เพดานบุฉนวน
กระเบื้องแผ่นเรียบทาสี คัดโฌเนียน อาคารกว้าง 5 เมตร ยาว 12 เมตร ภายในมีโต๊ะ
1 ตัว เก้าอี้ 12 ตัว โต๊ะทำงานบรรณารักษ์ 1 ชุด ม้ายาว 3 ตัว ตู้กระจกใส่หนังสือ
3 ตู้ ชั้นวางหนังสือ 1 ที่ ที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ วางหนังสือพิมพ์ได้ 10 ฉบับ มีป้ายประกาศ
3 แผ่น หนังสือพิมพ์ที่บอกรับคือไทยรัฐและบ้านเมือง มีหนังสือต่าง ๆ ที่ได้รับบริจาคมา ลักษณะ
ทั่วไปเหมือนห้องสมุด ซึ่งดีกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านมาก มีคน
เข้าใช้วันละ 27 คน

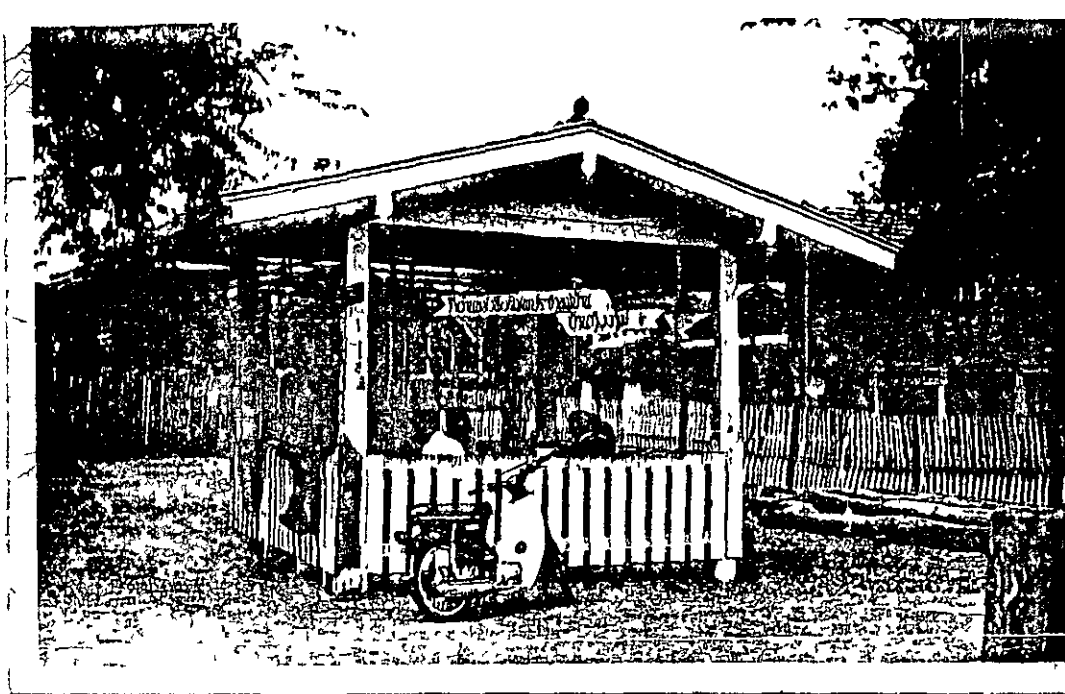
ภาพประกอบ 11 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหมอสม

๖

ตั้งอยู่ที่บ้านหมอสม หมู่ที่ 2 ตำบลปลงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อาคาร
ตั้งอยู่บนเนินหน้าวัดกตกรณ ในหมู่บ้านมีบ้าน 252 หลังคาเรือน ประชากร 1,500 คน เกษ
ษณที่อยู๋ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 200 เมตร

ตัวอาคารยกพื้นสูงประมาณ 4 เมตร เพื่อให้พ้นน้ำเวลาน้ำเต็มฝั่ง ในหน้าอาคาร
ใช้เป็นท่าเรือได้ พื้นอาคารปูด้วยไม้ อาคารกว้าง 4 เมตร ยาว 6 เมตร หลังคามุง
กระเบื้องลูกฟูก ภายในมีโต๊ะ 1 ตัว ม้ายาวคอก 2 คัน ตู้เก็บหนังสือพิมพ์ 1 ตู้ ป้ายประกาศ
2 แผ่น ที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ วางหนังสือพิมพ์ได้ 9 ฉบับ คิคลอดไฟนีออนโดยต่อไฟมาจากนอก
หม้อ หนังสือพิมพ์ที่รับอยู่คือไทยรัฐและบ้านเมือง มีไม้กั้นหนังสือพิมพ์ทำด้วยไม้ไผ่ ลักษณะที่อ่าน
หนังสือพิมพ์ทรงตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีคนเข้าใช้วันละ 18 คน

หมายเหตุ รั้วที่กั้นอยู่นั้นเป็นรั้วกั้นบริเวณงานฉลองสะพานข้ามแม่น้ำ อั้งเมื่อเสร็จ
งานฉลองก็รั้วออก

ภาพประกอบ 12 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านทุ่งงาม

ตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งงาม หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสรีนงาม จังหวัดลำปาง อาคารตั้งอยู่กลางหมู่บ้านคึกคัก อยู่ริมถนนทางเข้าหมู่บ้าน ในหมู่บ้านมีบ้านจำนวน 326 หลังคาเรือน ประชากร 950 คนเศษ บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด ประมาณ 500 เมตร

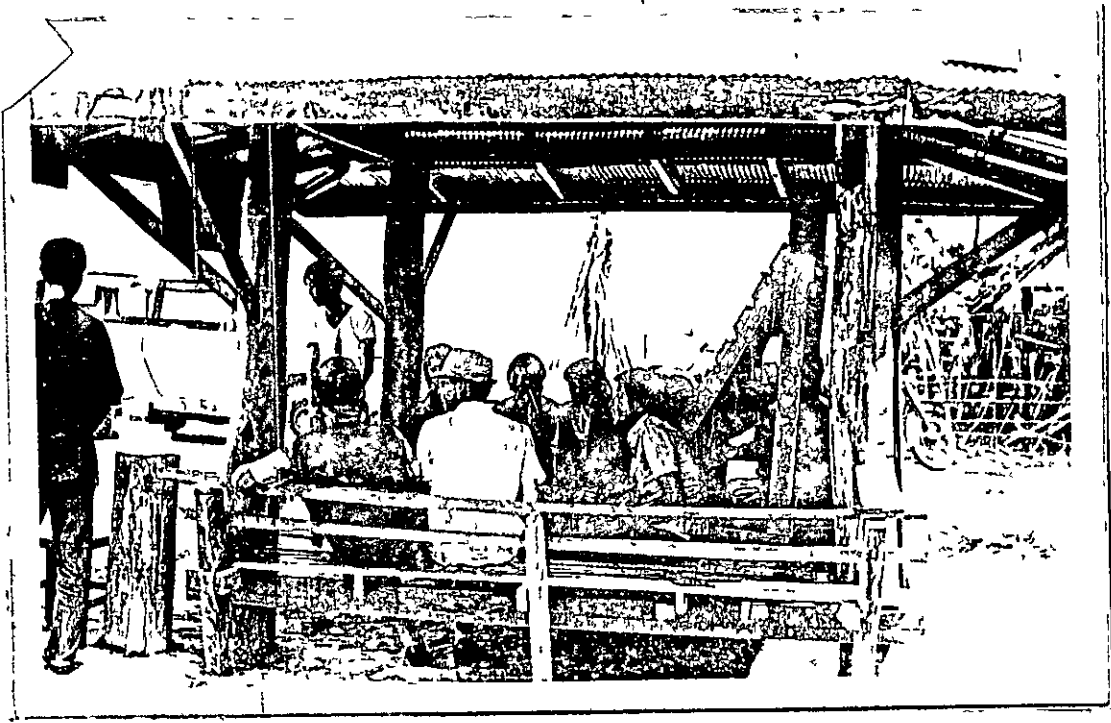
ตัวอาคารเป็นไม้ หลังคามุงกระเบื้อง พื้นอาคารเป็นดิน อาคารกว้างประมาณ 3 เมตร ยาว 5 เมตร ภายในมีม้านั่งยาวติดฝาทั้ง 4 ด้าน มีที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ ไม่มีกับหนังสือพิมพ์ทำด้วยไม้ ไม้หนังสือพิมพ์ที่รับอยู่คือไทยรัฐและบ้านเมือง ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานชั้นต่ำ ขนาดเล็กเกินไป ชาวโคโตะสำหรับอ่านหนังสือ ที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า ป้ายนิเทศ และตู้หนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 23 คน

ภาพประกอบ 13 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านใหม่ผ้าขาว

ตั้งอยู่ในวัดผ้าขาว หมู่ที่ 4 ตำบลแจ้หม อําเภอลําปาง จังหวัดลําปาง อาคาร
ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 800 เมตร ในหมู่บ้านมีบ้านจำนวน 320 หลังคาเรือน
ประชากร 800 คนเศษ บ้านที่อยู่ห่างจากที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดประมาณ 850 เมตร

ตัวอาคารอาศัยศาลาเล็กในบริเวณวัด พื้นอาคารเป็นคอนกรีต หลังคามุงกระเบื้อง
อาคารกว้างประมาณ 3 เมตร ยาว 10 เมตร ภายในมีโต๊ะ 2 ตัว เก้าอี้ 4 ตัว ตู้ใส่
หนังสือ 1 ตู้ ชั้นวางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ ที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ หนังสือพิมพ์มีไม้ค้ำวางบนที่
วางหนังสือพิมพ์ มีป้ายประกาศติดหนังสือพิมพ์สารคดีใหญ่ 1 แผ่น หนังสือพิมพ์ที่รับมีไทยรัฐและ
บ้านเมือง นอกจากหนังสือพิมพ์แล้วยังมีหนังสือเล่มอีกมากพอควร คล้ายห้องสมุดเล็ก ๆ

ในอาคารมีไฟฟ้าใช้ ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ แต่สถานที่อยู่
ไกลชุมชนเกินไป จึงมีคนเข้าใช้เพียงวันละ 5 คน

ภาพประกอบ 14 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านปันเหนือ

ตั้งอยู่ที่บ้านปันเหนือ หมู่ที่ 4 ตำบลปงเตา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อาคาร
อยู่ห่างจากถนนพหลโยธินทางไปเชียงใหม่ประมาณ 15 เมตร ในหมู่บ้านมีบ้านจำนวน 235
หลังคาเรือน ประชากร 1,100 คน บ้านที่อยู่ห่างที่อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดราว 800 เมตร
อยู่ใกล้กับโรงเรียนบ้านปันเหนือ บ้านประชาชนส่วนใหญ่อยู่ 2 ฝั่งถนนพหลโยธิน

อาคารใช้เสาไม้ 4 ต้น ไม่ได้ยกพื้น หลังคามุงสังกะสี อาคารกว้างประมาณ
3 เมตร ยาว 4 เมตร ภายในมีป้ายประกาศ 1 แผ่น ที่วางหนังสือพิมพ์ 1 ที่ วาง
หนังสือพิมพ์ได้ 6 ฉบับ มีไม้ค้ำหนังสือพิมพ์ 2 อัน ม้านั่งยาว 2 ตัว หนังสือพิมพ์ที่รับคือ
ไทยรัฐและบ้านเมือง ลักษณะที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ขนาดเล็กไป
ขนาดโตะสำหรับอ่านหนังสือ ที่เก็บหนังสือพิมพ์เก่า และตู้หนังสือ มีคนเข้าใช้วันละ 14 คน

ภาคผนวก ง.

แบบสอบถามและแบบบันทึก
ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูล

(แบบสอบถามชุด ก. สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐบาล)

เรียน

ด้วยข้าพเจ้าต้องการทราบความคิดของท่านเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อนำไปประกอบการวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และผลที่ประชาชนในจังหวัดลำปางได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์"

ดังนั้นจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง คำตอบที่ได้จะใช้เป็นข้อมูลเสนอต่อทางราชการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่อาศัยอยู่ในชนบท คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ซึ่งจะนำไปใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้.

จิรายุ กาศรี

นิสิตปริญญาโทสาขามรรณารักษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 1 : ความคาดหวังต่อการใช้อ่านหนังสือพิมพ์

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เห็นว่าเป็นจริงที่สุด

1. ควรจะมีชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์วันละกี่คนจึงจะคุ้มกับการลงทุนวันละ 3 บาทต่อหมู่บ้าน

☐ 1 - 5 คน

☐ 16 - 20 คน

☐ 6 - 10 คน

☐ เกิน 20 คน

☐ 11 - 15 คน

2. ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอสำหรับนั่งได้กี่คน

☐ 1 - 5 คน

☐ 11 - 15 คน

☐ 6 - 10 คน

☐ 16 - 20 คน

3. เมื่อชาวบ้านอ่านหนังสือพิมพ์แล้ว ท่านคิดว่าแต่ละคนจะกระจายข่าวต่อได้อีกประมาณกี่คน

☐ ไม่กระจายข่าวเลย

☐ 7 - 9 คน

☐ 1 - 3 คน

☐ 10 คนขึ้นไป

☐ 4 - 6 คน

4. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรใช้ประโยชน์อื่นใดได้อีก (ตอบได้หลายข้อ)

☐ จัดกลุ่มสนทนา

☐ เป็นที่พักเวลาเดินทาง

☐ เป็นศาลาจัดงานต่าง ๆ

☐ เป็นที่พบปะสนทนาปรึกษาหารือ

5. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรเป็นแบบใด

☐ สร้างเป็นอาคารเอกเทศ

☐ อาศัยร้านกาแฟ ร้านตัดผม

☐ อาศัยศาลาวัด

☐ อาศัยบ้านเอกชนในหมู่บ้าน

☐ อาศัยโรงเรียน

6. ใครควรเป็นผู้นำสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

☐ รัฐสร้างให้

☐ รัฐและชาวบ้านร่วมกันสร้าง

☐ ชาวบ้านเรียกริเงินและร่วมแรงกันสร้าง

7. การดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรทำอย่างไร
- ☐ รัฐบาลบรรณารักษ์ให้คอยดูแล
- ☐ ให้กรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ดูแล
- ☐ ชาวบ้านหาคนผลักดันรับอาสาดูแล
- ☐ กรรมการและชาวบ้านช่วยกันดูแล
8. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมุ่งเปลี่ยนสภาพเป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้านหรือไม่
- ☐ ควร เพราะจะได้เป็นแหล่งวิชาที่แท้จริง
- ☐ ไม่ควร เพราะห้องสมุดก็มีระเบียบแบบแผนจะทำให้ชาวบ้านไม่สะดวกใ้มาใช้
9. ขณะนี้ที่อ่านหนังสือพิมพ์อยู่ประมาณ 3,000 แห่ง ควรสร้างให้ครบทุกหมู่บ้าน 48,000 แห่งภายในระยะเวลาเท่าใด
- ☐ ภายใน 3 ปี
- ☐ ภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524)
- ☐ ภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)
- ☐ ตามกำลังงบประมาณ
10. การจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ในท้องที่ลักษณะใดก่อน
- ☐ ที่ซึ่งตัวแทนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ส่งถึงทุกวัน แต่อาจมีหนังสือพิมพ์อยู่บ้างแล้ว
- ☐ ที่ซึ่งชาวบ้านไม่มีหนังสือพิมพ์จะอ่านเลย แต่ตัวแทนจำหน่ายอาจส่งถึงไม่ทุกวัน
11. จุดประสงค์ข้อหนึ่งของการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ คือ ต้องการผลักดันให้ตัวแทนจำหน่ายจัดระบบสายส่งให้เข้าถึงชนบท จึงพยายามไม่ให้ใช้ระบบการฝาก ด้วยการให้ครูหรือกรรมการไปรับจากตัวแทนจำหน่าย ท่านมีความเห็นอย่างไร
- ☐ ไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดกับวิธีการนี้ ฝากไปบ้างก็ได้ขอให้หนังสือไปถึงที่อ่าน
- ☐ หนังสือพิมพ์ก็แล้วกัน ส่วนจะเกิดระบบสายส่งหรือไม่มันไม่สำคัญ
- ☐ ให้เคร่งครัดกับวิธีการนี้ต่อไป

12. ควรให้ชาวบ้านอ่านหนังสือพิมพ์ได้ที่ไหน

- ☐ ให้มาอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์เท่านั้น
- ☐ ให้เข้าไปอ่านที่บ้านได้เสมอ
- ☐ ให้ยืมไปอ่านได้ก่อนเย็นแล้วส่งคืนรุ่งเช้า
- ☐ ให้ไปยืมอ่านจากบ้านกรรมการ

✓ 13. หนังสือพิมพ์ใหม่ควรเก็บไว้ที่ไหน

- ☐ มีกรรมการดูแลเก็บไว้ในที่อ่าน
- ☐ เก็บไว้ที่บ้านกำนันผู้ใหญ่บ้าน
- ☐ เก็บไว้ที่บ้านกรรมการคนใดคนหนึ่ง

14. หนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ ควรเป็นปัจจุบันเพียงใด

- ☐ ควรเป็นปัจจุบันทุกวัน
- ☐ อาจช้าไปบ้างไม่เกิน 1 สัปดาห์
- ☐ อาจช้าไปบ้าง 1 - 3 วัน

15. หนังสือพิมพ์เก่าควรจัดการอย่างไร

- ☐ เก็บไว้ในที่อ่านฯ อย่างน้อย 1 เดือน
- ☐ ไม่จำเป็นต้องเก็บไว้
- ☐ เก็บไว้ในที่อ่านฯ อย่างน้อย 7 วัน

16. ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมีเอกสารอื่นใดอีกนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ วารสารอื่นสัก 1 - 2 ฉบับ
- ☐ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่าง ๆ
- ☐ เอกสารเกี่ยวกับการเกษตร
- ☐ หนังสือความรู้ทั่วไป

17. เอกสารที่น่าจะมีเพิ่มเติมควรได้มาโดยวิธีใด

- ☐ รัฐออกเงินซื้อส่งไปให้
- ☐ ชาวบ้านช่วยกันหาเงินซื้อ
- ☐ ให้ร่วมแรงร่วมใจกันทั้งรัฐและชาวบ้าน
- ☐ ไม่จำเป็นต้องหา

18. การที่หนังสือพิมพ์ลงเรื่องที่ไม่ดีเป็นส่วนมาก ท่านมีความเห็นอย่างไร

☐ เป็นการทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจ

☐ เป็นการนำยาพิษไปสู่ชาวบ้าน

☐ แม้จะทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจหรือให้ยาพิษก็จำเป็นต้องให้ชาวบ้านอ่าน เพราะได้ประโยชน์มากกว่าโทษ

19. ท่านคาดว่าชาวบ้านจะมีความต้องการอะไรจากที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง

ก.

ข.

ค.

ตอนที่ 2 : ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคาดหวังของท่าน

ข้อที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	คาดว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน					
2	ที่อ่านฯ จะช่วยให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่มากขึ้น					
3	ประชาชนควรรู้ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองจากหนังสือพิมพ์					
4	การมีที่อ่านฯ จะช่วยให้ชาวบ้านรู้และสามารถทำมาหากินได้ดีขึ้น					
5	การอ่านหนังสือพิมพ์จะทำให้ชาวบ้านเสียเวลาทำมาหากิน					
6	ที่อ่านฯ ช่วยให้เกิดธุรกิจชาวบ้านมากขึ้น					

ข้อที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	การให้ชาวบ้านช่วยกันสร้างที่อ่านฯ เองให้เป็นเอกเทศ จะทำให้ชาวบ้านเห็นว่าได้มาร่วมแรงร่วมใจกันจริง ๆ มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน					
8	ที่อ่านฯ ช่วยสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน					
9	ที่อ่านฯ จะใช้เป็นศูนย์รวมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อชาวบ้าน					
10	การอ่านหนังสือพิมพ์หลายฉบับช่วยให้ชาวบ้านรู้จัก ใช้วิจารณญาณในการอ่านดีขึ้น					
11	ที่อ่านฯ ช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านให้ชาวบ้าน					
12	ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกอยากเรียนหนังสือ เมื่อเห็น เพื่อนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน					
13	การอ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ชาวบ้านได้ใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์					
14	ชาวบ้านได้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ					
15	ที่อ่านฯ เป็นที่พบปะสังสรรค์ของชาวบ้าน					

(แบบสอบถามชุด ข. สำหรับกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์)

ชื่อหมู่บ้าน

ตอนที่ 1 : รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ 15 - 19 ปี ☐ 25 - 29 ปี ☐ 35 - 39 ปี
☐ 20 - 24 ปี ☐ 30 - 34 ปี ☐ 40 ปีขึ้นไป
3. พื้นความรู้ ☐ ไม่เกิน ป. 4 ☐ ม.ศ. 1 - 2 - 3
☐ ป. 5 - 6 - 7 ☐ สูงกว่า ม.ศ. 3
4. ระยะทางจากบ้านไปที่อ่านหนังสือพิมพ์
☐ ไม่เกิน 100 เมตร ☐ 500 - 700 เมตร
☐ 100 - 500 เมตร ☐ 700 - 1,000 เมตร

ตอนที่ 2 : การทำงานในหน้าที่คณะกรรมการและการใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เป็นจริงที่สุด

1. ควรจะมีชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์วันละกี่คนจึงจะคุ้มกับการที่ทางราชการลงทุนค่าหนังสือพิมพ์
วันละ 3 บาทต่อหมู่บ้าน
☐ 1 - 5 คน ☐ 16 - 20 คน
☐ 6 - 10 คน ☐ เกิน 20 คน
☐ 11 - 15 คน
2. ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอสำหรับนั่งได้กี่คน
☐ 1 - 5 คน ☐ 11 - 15 คน
☐ 6 - 10 คน ☐ 16 - 20 คน

3. ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมีมานั่งยาวเพียงพอสำหรับนั่งได้กี่คน

☐ 1 - 5 คน

☐ 11 - 15 คน

☐ 6 - 10 คน

☐ 16 - 20 คน

4. ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านหนังสือพิมพ์กันมากในฤดูใด

☐ ฤดูฝน

☐ ฤดูแล้ง

☐ ฤดูหนาว

☐ ฤดูใด ๆ ก็เหมือนกัน

5. ส่วนใหญ่ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์กันเวลาไหน

☐ เช้า

☐ กลางคืน

☐ กลางวัน

☐ ไม่แน่นอนแล้วแต่เวลาว่าง

☐ เย็น

6. เมื่อท่านอ่านหนังสือพิมพ์พบชาวธรรมดาแล้วท่านไปเล่าต่อได้อีกประมาณกี่คน

☐ ไม่เคยเล่าต่อเลย

☐ 7 - 9 คน

☐ 1 - 3 คน

☐ 10 คนขึ้นไป

☐ 4 - 6 คน

7. ถ้าท่านอ่านพบชาวสำคัญ ท่านไปเล่าต่อได้อีกประมาณกี่คน

☐ ไม่เคยเล่าต่อเลย

☐ 7 - 9 คน

☐ 1 - 3 คน

☐ 10 คนขึ้นไป

☐ 4 - 6 คน

8. ท่านเคยใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทำประโยชน์อื่นใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ เป็นที่เรียนที่สอน

☐ เป็นที่พักเวลาเดินทาง

☐ เป็นศาลาจัดงานต่าง ๆ

☐ เป็นที่พบปะสนทนากับเพื่อนบ้าน

9. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ควร เป็นแบบใด

☐ สร้างเป็นอาคารเอกเทศ

☐ อาศัยร้านค้าในหมู่บ้าน

☐ อาศัยศาลาวัด

☐ อาศัยบ้านเอกชนในหมู่บ้าน

☐ อาศัยโรงเรียน

10. ใครควร เป็นผู้สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

☐ หลวงออกเงินสร้าง

☐ ชาวบ้านเรียไรเงินและร่วมแรงกันสร้าง

☐ หลวงและชาวบ้านออกเงินคนละครึ่ง

11. การดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรทำอย่างไร

☐ ให้กรรมการที่อื่น ๆ ดูแล

☐ กรรมการและชาวบ้านช่วยกันดูแล

☐ ชาวบ้านหาคนผลัดกันรับอาสาดูแล

12. ในนี้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านของท่านมีลักษณะ เป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับปีที่แล้ว
(ตอบได้หลายข้อ)

☐ คนอ่านมากขึ้น

☐ เหมือนเดิม

☐ หนังสือมากขึ้น

☐ ปีที่แล้วดีกว่า

13. ทำอย่างไรจึงจะให้หนังสือพิมพ์มาถึงเร็ว ๆ เป็นประจำไม่มา ๆ หยุด ๆ

☐ ให้กรรมการไปรับที่อำเภอ

☐ ให้อำเภอเป็นผู้ส่ง

☐ มอบให้ร้านหนังสือพิมพ์เป็นผู้ส่ง

☐ ฝากส่งต่อกันมา

14. เหตุใดท่านจึงมาเป็นกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์นี้

☐ ชาวบ้านคัดเลือกให้เป็น

☐ ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่อำเภอ

☐ เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ก่อนแล้ว

☐ สมัครมาเป็นด้วยใจรักงาน

15. ท่านใช้วิธีใดในการชักชวนให้ชาวบ้านมาอ่านหนังสือพิมพ์บ้าง (ตอบได้หลายข้อ)
- ☐ เรียกประชุมชาวบ้านแล้วชี้แจง ☐ ประกาศให้ทราบเมื่อมีงานบุญ
- ☐ ชักชวนบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ☐ เขียนหัวข่าวไว้บนกระดานดำ
16. ถ้าหลวงให้ให้อ่านหนังสือพิมพ์ได้ใช้ไฟฟ้าฟรีแล้วท่านจะหาอุปกรณ์การติดตั้งไฟฟ้าได้จากไหน
- ☐ ชาวบ้านช่วยกันหาเงินซื้อเอง ☐ ไม่จำเป็นต้องติดตั้งก็ได้
- ☐ ชาวบ้านช่วยกันออกเงินซื้อเอง
17. ทำอย่างไรทุกคนจึงจะมาอ่านหนังสือพิมพ์ได้โดยสะดวก
- ☐ ให้มาอ่านในที่อ่านหนังสือพิมพ์เท่านั้น
- ☐ ให้นำไปอ่านที่บ้านได้เสมอ
- ☐ ให้ยืมไปบ้านใดตอนเย็นแล้วส่งคืนรุ่งเช้า
- ☐ ให้ไปยืมอ่านจากบ้านกรรมการ
18. หนังสือพิมพ์ใหม่ควรเก็บไว้ที่ไหน
- ☐ มีกรรมการดูแลเก็บไว้ในที่อ่านฯ ☐ เก็บไว้ที่บ้านกำนันผู้ใหญ่บ้าน
- ☐ เก็บไว้ที่บ้านกรรมการคนใดคนหนึ่ง
19. หนังสือพิมพ์ใหม่ควรวางอย่างไร
- ☐ มีไม้ค้ำวางไว้บนที่วางหนังสือพิมพ์
- ☐ มีไม้ค้ำวางไว้บนโต๊ะก็ได้
- ☐ พับวางบนโต๊ะมีของหนักทับ
20. หนังสือพิมพ์ควรส่งมาถึงที่อ่านฯ ได้เมื่อใด
- ☐ ถึงในวันนั้น ☐ อาจช้าไปบ้างไม่เกิน 1 สัปดาห์
- ☐ อาจช้าไปบ้าง 1 - 3 วัน
21. ควรเก็บหนังสือพิมพ์ที่นำมาใหม่ไว้สักกี่วัน
- ☐ เก็บไว้ในที่อ่านฯ อย่างน้อย 1 เดือน
- ☐ เก็บไว้ในที่อ่านอย่างน้อย 7 วัน
- ☐ ไม่จำเป็นต้องเก็บไว้

22. ในที่อ่านหนังสือพิมพ์ควรมีเอกสารอื่นใดอีกนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ วารสารอื่นสัก 1 - 2 ฉบับ
- ☐ เอกสารเกี่ยวกับการเกษตร
- ☐ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่าง ๆ
- ☐ หนังสือความรู้ทั่วไป

23. เอกสารที่น่าจะจะมีเพิ่มเติมควรได้มาโดยวิธีใด

- ☐ ชาวบ้านออกเงินหรือขอจากที่ต่าง ๆ ☐ ไม่จำเป็นต้องหา
- ☐ ชาวบ้านและหลวงช่วยกันจัดหา

24. ในที่อ่านหนังสือพิมพ์มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหรือไม่

- ☐ มี ☐ ไม่มี

25. ชาวบ้านชอบหนังสือพิมพ์จากที่ไหนมากกว่ากัน

- ☐ ชอบหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากกว่า ☐ ชอบทั้งสองอย่าง
- ☐ ชอบหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ มากกว่า ☐ ไม่ชอบทั้ง 2 อย่าง

26. ถ้าไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านแล้ว ท่านหาหนังสือพิมพ์อ่านได้ที่ไหน

- ☐ ร้านค้าในหมู่บ้าน
- ☐ ห้องสมุดโรงเรียนหรือห้องสมุดประชาชน
- ☐ นาน ๆ หาซื้ออ่านเองบ้าง
- ☐ ไม่หาอ่าน

27. หากท่านไปอ่านหนังสือพิมพ์จากที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากที่บ้าน ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เก่งใจเจ้าของสถานที่ ☐ รู้สึกเหมือนอ่านในที่อ่าน
- ☐ อ่านไม่รู้เรื่องเพราะคนพลุกพล่าน ☐ ไม่เคยอ่านที่อื่นเลย
- ☐ หนังสือพิมพ์นั้นอ่านไม่พอกันอ่าน

28. วันไหนที่ท่านไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

☐ เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร

☐ อยากอ่านบ้างเพราะอยากรู้ข่าวต่าง ๆ

☐ อยากอ่านมากเพราะอ่านคึก

☐ วันไหนว่างไปอ่านย้อนหลังก็ได้

29. ท่านมีความต้องการอะไรจากที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง

ก.

ข.

ค.

ตอนที่ 3 : ประโยชน์ที่ได้รับ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง

ข้อที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ท่านเข้าใจการทำงานของรัฐบาลดีขึ้น					
2	การอ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ท่านรู้จักสิทธิหน้าที่มากขึ้น					
3	ท่านรู้ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองจากหนังสือพิมพ์					
4	ท่านรู้ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อการทำมาหากินจากหนังสือพิมพ์					
5	การมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ท่านได้อ่านหนังสือพิมพ์โดยประหยัด					
6	ท่านเสียเวลาทำมาหากินไปในการอ่านหนังสือพิมพ์					

ข้อที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	ท่านและชาวบ้านรวมใจกันดูแลที่อ่านฯ และหนังสือพิมพ์					
8	ท่านนำข่าวจากหนังสือพิมพ์ไปคุยกันต่อ					
9	ท่านใช้ที่อ่านฯ เป็นที่พบปะเพื่อนบ้าน					
10	คนที่อ่านหนังสือไม่ออกก็อยากรู้อ่านต่าง ๆ					
11	ตั้งแต่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ท่านรู้สึกชอบอ่านหนังสือ					
12	การอ่านหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ ช่วยให้ท่านอ่านเขียนได้เร็วและถูกต้องขึ้น					
13	เมื่อท่านมีเวลาว่างจะไปที่อ่านหนังสือพิมพ์					
14	ท่านใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พักผ่อนบางเวลา					
15	ท่านใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่เล่นกีฬาในร่ม					
16	ท่านรู้จักหน้าที่ของกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์					
17	ท่านรู้ความมุ่งหมายของการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์					

(แบบสอบถามชุด ค. สำหรับชาวบ้านทั่วไป)

ชื่อหมู่บ้าน

ตอนที่ 1 : รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ 15 - 19 ปี ☐ 25 - 29 ปี ☐ 35 - 39 ปี
☐ 20 - 24 ปี ☐ 30 - 34 ปี ☐ 40 ปีขึ้นไป
3. พื้นความรู้ ☐ ไม่เกิน ป.4 ☐ ม.ศ. 1 - 2 - 3
☐ ป. 5 - 6 - 7 ☐ สูงกว่า ม.ศ. 3
4. ระยะทางจากบ้านไปที่อ่านหนังสือพิมพ์
☐ ไม่เกิน 100 เมตร ☐ 500 - 700 เมตร
☐ 100 - 500 เมตร ☐ 700 - 1,000 เมตร

ตอนที่ 2 : การใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าข้อความที่เป็นจริงที่สุด

1. โดยปกติท่านมาอ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละกี่วัน

☐ ไม่เคยมาอ่านเลย	☐ 3 - 4 วัน
☐ นาน ๆ มาอ่านครั้ง	☐ 5 - 6 วัน
☐ 1 - 2 วัน	☐ ทุกวัน

2. ส่วนใหญ่ท่านมาอ่านหนังสือพิมพ์เวลาไหน

☐ เช้า	☐ กลางคืน
☐ กลางวัน	☐ ไม่แน่นอนแล้วแต่เวลาว่าง
☐ เย็น	

3. แหล่งข่าวที่ท่านได้รับโดยละเอียดมากที่สุดคือ

☐ หนังสือพิมพ์

☐ คนพูดกัน

☐ วิทยู

4. เมื่อท่านอ่านหนังสือพิมพ์แล้วท่านไปเล่าต่อได้อีกประมาณกี่คน

☐ ไม่เคยเล่าต่อเลย

☐ 7 - 9 คน

☐ 1 - 3 คน

☐ 10 คนขึ้นไป

☐ 4 - 6 คน

5. ท่านเคยใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทำประโยชน์อื่นใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ เป็นที่เรียนที่สอน

☐ เป็นที่พักเวลาเดินทาง

☐ เป็นศาลาจัดงานต่าง ๆ

☐ เป็นที่พบปะสนทนากับเพื่อนบ้าน

6. ท่านอยากเห็นที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นอย่างไร

☐ อยู่ในสภาพปัจจุบันก็แล้ว

☐ อยากให้ขยายให้กว้างขวางจุคนมาก ๆ

☐ อยากให้ปรับปรุงให้เป็นห้องสมุดประชาชน

☐ อยากให้เป็นศูนย์ทำงานต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

7. ท่านเคยชวนคนอื่นมาอ่านหนังสือพิมพ์ในที่อ่านฯ ได้กี่คน

☐ ไม่เคยชวน

☐ 7 - 9 คน

☐ 1 - 3 คน

☐ 10 คนขึ้นไป

☐ 4 - 6 คน

8. ท่านเคยช่วยทำงานอะไรให้แก่ที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ ช่วยก่อสร้าง

☐ ช่วยปลูกต้นไม้ดอกไม้

☐ ช่วยดูแลและรักษาความสะอาด

9. ท่านคิดว่าท่านจะช่วยทำงานอะไรให้แก่ท่านหนังสือพิมพ์ได้อีก (ตอบได้หลายข้อ)
- ☐ ช่วยซ่อมแซมที่อ่านฯ ให้มีสภาพดี ☐ รับหนังสือพิมพ์จากร้านมาให้
- ☐ คัดลอกขอหนังสือเข้าที่อ่านฯ ☐ ปลุกที่อ่านฯ ให้ใหม่
- ☐ ปลุกต้นไม้ดอกไม้ ☐ ไม่คิดจะทำอะไรเพราะก็อยู่แล้ว
10. หนังสือพิมพ์ฉบับที่ท่านได้อ่านมักเป็นฉบับของวันใด
- ☐ ฉบับที่วางตลาดในวันนั้น
- ☐ ฉบับของวันที่ล่วงมาแล้ว 1 - 3 วัน
- ☐ ฉบับของวันที่ล่วงมาแล้วไม่เกิน 1 สัปดาห์
11. เมื่อมาถึงที่อ่านฯ แล้ว ท่านพบหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ล่าสุดบ่อยแค่ไหน
- ☐ พบทุกครั้ง ☐ ไม่เคยพบเลย
- ☐ พบบ้างไม่พบบ้าง
12. ท่านต้องการให้มีหนังสืออะไรเพิ่มขึ้นในที่อ่านหนังสือพิมพ์อีกบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)
- ☐ วารสารอื่นสัก 1 - 2 ฉบับ ☐ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่าง ๆ
- ☐ เอกสารเกี่ยวกับการเกษตร ☐ หนังสือความรู้ทั่วไป
13. ถ้าหลวงส่งหนังสือมาเพิ่มให้ท่านน้อยไป ท่านจะหาหนังสือเพิ่มจากไหน
- ☐ ชาวบ้านออกเงินหรือขอจากที่ต่าง ๆ ☐ ไม่จำเป็นต้องหา
- ☐ ชาวบ้านและหลวงช่วยกันจัดหา
14. บริเวณที่อ่านหนังสือพิมพ์สะอาดหรือไม่
- ☐ สะอาดเพราะมีคนดูแลรักษา ☐ ไม่มีคนดูแลเลย
- ☐ สะอาดพอใช้
15. ท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใดมากที่สุด
- ☐ ไทยรัฐ ☐ ชาวบ้าน
- ☐ เกลินิวส์ ☐ สารผู้ใหญ่

16. ถ้าไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในบ้านแล้ว ท่านหาหนังสือพิมพ์อ่านได้ที่ไหน
- ☐ ร้านค้าในบ้าน ☐ นาน ๆ หาซื้ออ่านเองบ้าง
- ☐ ห้องสมุดโรงเรียนหรือห้องสมุดประชาชน ☐ ไม่หาอ่าน
17. หากท่านไปอ่านหนังสือพิมพ์จากที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากที่อ่านฯ ท่านมีความรู้สึกอย่างไร
- ☐ เกรงใจเจ้าของสถานที่ ☐ รู้สึกเหมือนอ่านในที่อ่านฯ
- ☐ อ่านไม่รู้เรื่องเพราะคนพลุกพล่าน
- ☐ หนังสือพิมพ์นั้นอ่านไม่พอกันอ่าน
- ☐ ไม่เคยอ่านที่อื่นเลย
18. วันไหนที่ท่านไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ ท่านมีความรู้สึกอย่างไร
- ☐ เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร
- ☐ อยากอ่านบ้างเพราะอยากรู้ข่าวต่าง ๆ
- ☐ อยากอ่านมากเพราะติด
- ☐ วันไหนว่างไปอ่านย้อนหลังก็ได้
19. ท่านมีความต้องการอะไรจากที่อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง
- ก.
- ข.
- ค.

ตอนที่ 3 : ประโยชน์ที่ได้รับ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง

ข้อที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ท่านเข้าใจการทำงาน ของรัฐบาลดีขึ้น					
2	การอ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ท่านรู้จักสิทธิหน้าที่มากขึ้น					
3	ท่านรู้ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองจากหนังสือพิมพ์					
4	ท่านรู้ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อการทำมาหากินจาก หนังสือพิมพ์					
5	การมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ช่วยให้ท่านได้อ่านหนังสือพิมพ์ โดยประหยัด					
6	ท่านเสียเวลาทำมาหากินไปในการอ่านหนังสือพิมพ์					
7	ท่านและกรรมการร่วมใจกันดูแลที่อ่านฯ และ หนังสือพิมพ์					
8	ท่านนำข่าวจากหนังสือพิมพ์ไปคุยกันต่อ					
9	ท่านใช้ที่อ่านฯ เป็นที่พบปะกับเพื่อนบ้าน					
10	คนที่อ่านหนังสือไม่ออกก็อยากรู้ข่าวต่าง ๆ					
11	ตั้งแต่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ ท่านรู้สึกชอบอ่านหนังสือ					
12	การอ่านหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ ช่วยให้ท่านอ่านเขียน ได้เร็วและถูกต้องขึ้น					
13	เมื่อท่านมีเวลาว่างจะไปที่อ่านหนังสือพิมพ์					

ข้อที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	ท่านใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่พักนอนบางเวลา					
15	ท่านใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์เป็นที่เล่นกีฬาในร่ม					
16	ท่านรู้เรื่องการบุบสลา					
17	ท่านรู้เรื่องความวุ่นวายที่ปัตตานี					
18	ท่านรู้ข่าวใหม่ ๆ จากหนังสือพิมพ์					

ประวัติย่อผู้เขียน

ชื่อ จิรายุ ทาศรี

การศึกษา

ประถมศึกษา

โรงเรียนกระจำจันทา อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2496

มัธยมศึกษา

โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2502

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

วิทยาลัยครูสวนสุนันทา พ.ศ. 2506

ปริญญาการศึกษาบัณฑิต

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร พ.ศ. 2511

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2519

หน้าที่การงาน

ครูตรี โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2506

อาจารย์ตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2512

อาจารย์โท มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2514